

1078

శ్రీ గోదావధూతీ పరిణయము

గ్రంథ రచయిత :

శ్రీమ దాసూరి మరింగంటి వేంకట నృసింహాచార్యులు

గ్రంథ ప్రకాశకులు :

శ్రీ రామగిరి మహిళాభిక్ష సమాజము

1956

సర్వస్వామ్య సంకలితము

గ్రంథ సంపాదకులు
డా॥పత్ర గ్రంథనిలయము
కనగల్లు
ఆ. ప. శ్రీ.

ప్రథమ ముద్రణము
ప్రతులు 500

ముద్రణ :
అ జం తా ప్రిం టర్స్
సికింద్రాబాదు

సంపాదకీయము

శ్రీ గోదావరదాటీ పరిణయ ప్రబంధ ప్రణేతలు శ్రీమ దాసూరి మరింగంటి వేంకట స్వనింహాచార్యులుగారు.

ఈ మహాకవి దాదాపు రెండు వందల సంవత్సరముల క్రిందటి వాడని వీరు ప్రబంధములో వ్రాసుకొనిన వంశావళినిబట్టి తెలియుచున్నది. వీరి స్వగ్రామము మిర్యాలగూడెము తాలూకాలో చేరిన అనుముల గ్రామ మనునది. ప్రస్తుతము వారి వంశీయులు అనుముల, కనగల్లు గ్రామము లలో నివసించియున్నారు. ఈ కవి ఆత్మాసాంత గద్యలో షోడశ ప్రబంధ ములు రచించినట్లుగా వ్రాసుకొనినారు. అందు ఈ క్రింద కనుపరచిన ప్రబంధములు నాకు లభించినవి. ౧ విదేహ రాజకన్యకాభ్యుదయము, ౨ గోదావరదాటీ పరిణయము, ౩ విష్వక్సేన ప్రభాకరము, ౪ రామాను జాభ్యుదయము, ౫ నృకంఠీరవాభ్యుదయము, ౬ క్షత్రబంధోపాఖ్యా నము, ౭. శ్రీకృష్ణశతానందీయము, ౮. జాంబవతీకుమారశృంగార విలాసము, ౯. శల్వపిళ్ళరాయ చరిత్రము. ఇవి యన్నియు అముద్రిత ములై. ఈ గ్రంథములు దాదాపు ముప్పది సం.ల క్రిందట సంపాదించి కనగల్లు నా స్వంతగృహములో “తాళపత్రగ్రంథనిలయము” నేర్పరచి తాళపత్రగ్రంథముల నన్నిటిని సురక్షితముగా నుంచితిని. నావద్దనున్న ప్రబంధములు వాటిని రచించిన కవులపట్టిక “నీలగిరి” వారపత్రికలో, “గోలకొండ కవులసంచిక”లోకూడా ప్రచురించినారు కాని నేనే చదివి చూచి యానందించుచుంటిని. ఇట్లుండ, జిల్లా నల్లగొండలోచేరిన రామ గిరి శ్రీరామచంద్రస్వామివారి దేవాలయమును సచ్చక్షులగు శ్రీయుత బి. కన్నయ్య, డిప్యూటీ కలెక్టరుగారు శ్రద్ధాభక్తులచే (శిథిలావస్థయందున్న దానిని) పునరుద్ధరించిరి.

ఒకనాడు శ్రీకలక్ష్మరుగారి ధర్మపత్నియగు శ్రీమతి రిందాదేవిగారి స్వప్నములో శ్రీగోదాదేవి సాక్షాత్కరించి నేను ఆండాళును; నన్ను ప్రతిష్ఠింపజేయుమని ఆజ్ఞానొసగిన తత్క్షణము శ్రీమతిగారు స్థానిక మహిళామతల్లలను ప్రోత్సహించి, మూలభేరము, ఉర్రవభేరము విగ్రహముల శ్రీతిరుమలనుండి వేంచేపుచేసుకవచ్చి, అగమోక్తప్రకారముగా దుర్ముఖినామ సం. చైత్ర బ. ౭ మిథవారమురోజున ఆండాళును ప్రతిష్ఠించి ధన్యతనొందిరి. ప్రతిష్ఠాసమయమున గోదావరదాటీ పరిణయము ప్రబంధపారాయణ ఋత్విక్కురణము నా కొనగ మహోత్సాహముతో పూర్తిప్రబంధము పారాయణ మొనర్చితిని. ఆండాళు సన్నిధికి విచ్చేసిన శ్రీమతులందరు ఆండాళు చరిత్రాచ్యురమును గ్రహించి, ప్రబంధము అచ్చువేయించవలయునను స్థిరసంకల్పమును వెలిబుచ్చిరి. తత్క్షణము శ్రీ ఉయ్యాల అమృత్యుగారు, శ్రీమతి గద్దం గోపమ్మగారు, శ్రీమతి రేకెడ్డి జానకమ్మగారు అచ్చువేయించుటకు ద్రవ్యముప్రోగుచేసిరి. గ్రంథము అచ్చువేయించి కృతార్థులయిన వీరిని మరియు ద్రవ్యదాతలను శ్రీ గోదాదేవి సర్వసమృద్ధి నిచ్చి రక్షించుగాత :

ఈనాటికి నేను దాచిపెట్టిన ప్రబంధములలో ప్రథమ కుసుమమును వికసింపజేసిన మహిళామతల్లలకు నా కృతజ్ఞతల తెలుపుకొనుచున్నాను.

తాళపత్ర గ్రంథనిలయము
క న గ ల్ల
12 జూలై 1958

ఇట్లు
ఆ. మ. శ్రీరంగాచార్య
గ్రంథసంపాదకుడు

శ్రీమతే రామానుజాయనమః

శ్రీ ఆండాప (జనన) అవతార

శ్రీ గోదావరీ ధారా పరిణయ చరిత్ర ప్రబంధమునకు

ద్రవ్యదాతల సహాయ నామములు

1. నాయని రంగరావుగారు. (నడిగూడెం) నల్గొండ, శ్రీరామగిరి ఆంధ్రాకు సన్నిధికి వెండి శతగోపం సమర్పించినారు.
2. రేరెడ్డి రాజగోపాలరెడ్డిగారు (వాటసాయపేట) ఆరాధన పాత్రలు శంకుచార చక్రచార సహస్రచార యుక్తముగ సమర్పించినారు.
3. రేరెడ్డి సరోజినీదేవిగారు (వాటసాయపేట) పుష్పాల అద్దము చిలుకలసహా సమర్పించినారు.
4. సురభి సుమిత్రాదేవి (గోనదోయినపల్లి) వర్ణాణము సమర్పించినారు.
5. ఆలా చూడామణిగారు (వన్నాజిపేట) బనారసు పట్టువస్త్రము సమర్పించినారు.
6. కుందూరు కృష్ణకుమారిగారు (సూర్యాపేట) వెండి కంకణాలు సమర్పించినారు.
7. శ్రీ ఆండాప దాసురాలు పుష్పాలమ్మ
8. కె. నీతారామరావు, మారెపల్లి
9. కె. ఆనసూయాదేవి, మారెపల్లి
10. ఆలూరు రిందాదేవి
11. మిడివెల్లి రాజమ్మ, పెంజెరుపుకట్ల (మంపిని) కరీంనగరు జిల్లా
12. వేనేపల్లి సావిత్రిదేవి, మొసంగి
13. వేనేపల్లి జగదీశ్వరి, ఆలగడప
14. మునుకుంట్ల వెంకటరామ నర్సమ్మగారు, యిక్కులపాడు
15. గడ్డం గోపీదేవిగారు, చెయ్యపల్లి
16. పుష్పనూతుల కౌసల్యాదేవిగారు, తుంగతుర్తి
17. వినోదిని
18. ఆర్. జానకీదేవిగారు, వాటసాయపేట
19. కీసరి సురేష్టాదేవి, ఖమ్మంమెట్ట

20. సూకల జగన్నాథరెడ్డిగారు, విండిప్రోలు
21. కీసరి స్నేహలతాదేవి, రత్నవరం
22. సూకల యశోదాదేవి, పురుషోత్తమాయిగూడెం
23. సూకల మనోరమాదేవి పురుషోత్తమాయిగూడెం
24. సూకల లక్ష్మీబాయి పురుషోత్తమాయిగూడెం
25. సరోజినీదేవిగారు, నడికూడ
26. వేనేపల్లి కనకమ్మగారు, మొసంగి
27. వేనేపల్లి కనకమ్మగారు, మొసంగి
28. సరోజినీదేవి, నడికూడ
29. దమయంతీదేవి, ఘనపురం
30. కిస్తూరి రామతులసి, ఘనపురం
31. సూకల రావమ్మగారు, గుండంరాజుపల్లి
32. సూకల లలితమ్మగారు, పుష్పరగూడెం
33. సూకల మాదమ్మగారు, చాల్ల
34. మాదాడి సుమిత్రాదేవి, గూడూరు
35. అహల్యాదేవి కొండుూరు
36. నాయిని పెద రంగనాయకమ్మగారు, నర్సింలపేట
37. లింగాల కౌసల్యాదేవిగారు, ఘనపురం
38. సూకల కాంతమ్మగారు, గుండంరాజుపల్లి
39. నాయిని సత్యమ్మగారు, మాచేరు
40. నాయిని చినరంగనాయకమ్మగారు, సిలువేరు
41. గడ్డం మల్లమ్మగారు, కొత్తపేట
42. కీసర చెంకట నర్సమ్మగారు, హసనాబాద
43. కీసర రంగనాయకమ్మగారు, హసనాబాద
44. చామిడి అహల్యాదేవి, నిరికొండ
45. శ్రీ లక్ష్మీదేవి, పాపన్నపేట
46. సూకల తారమ్మగారు, చాల్ల
47. పెంపెల్లి నారాయణ, జీడికల్లు
48. వస్సులేటి సీతామణి, నాంపల్లి

49. 3. నాగేంద్రరావు, తోలిచాకి

50. ఎ. వెంకటలక్ష్మీదాయి, అంతవరం

51. గద్దం చొక్కమ్మగారు, కొత్తపేట

52. కుందూరు లక్ష్మీకాంతరావుగారు, సూర్యాపేట

53. పన్నురేటి రామలింగి, తోలిచాకి

54. నాయని మాణిక్యమ్మగారు, నర్సింలపేట

55. రాపాక కమలాదేవిగారు, వెంపటి

56. పన్నురేటి లక్ష్మీనర్సి, సూర్యాపేట

57. శతగోపం రేకెడ్డి గోవిందరెడ్డిగారు (బాబుసాయపేట) నల్ గొండ శ్రీరామగిరి
శ్రీరాములవారి సన్నిధికి సమర్పించినారు.

ఇట్లు ద్రవ్యసహాయము వస్తుసముదాయములను సమర్పించినవారిని నల్
గొండ శ్రీరామగిరి ఆండాళు సదా ఎల్లకాలములయందు రక్షించుగాక : ఇక ముందు
యెవరైనను అలంకారమునకు ఆభరణములు సమర్పించుకోవచ్చును.

శ్రీమై నమః.

గోదాదేవి

శ్రీ గోదావధూటీ పరిణయము

ఉ పో ధ్వా త ము

శ్రీకమలావధూటీ యెదజేర్చి నయారముగా వృషాద్రిపై
ప్రాకటమొప్పగా నిలిచి భాసిలు వేంకటభర్త లీల న
స్తోకదయాంబురాశియని దోవఁగ శిర్సనగండ్ల గహ్వరిఁ
జేకొనియుండు లక్ష్మీనరసింహులు మమ్ములఁ బ్రోవుగావుతఁ.

సీ. భాస్వదుత్పలహిత ప్రకటదృగ్గరిమతో
దృఢతటిద్దనదేహదీప్తివాడు
గురుజీవనగ్రాహ కుండలరుచులతో
పటుసువర్ణవిచిత్ర పటమువాడు
విమలముక్తాహార వీక్ష్యమండనముతో
శ్రీవరనాభి సంసిద్ధివాడు
తతసహస్రారాబ్జయుత కరక్రీడతో
విపులాభరణకళా వృత్తివాడు

గీ. నాత్మవిలసనపదరూఢి నలరువాడు
ఇందిరాదేవి హృదయారవిందపీఠి
దిరముకొనియుండు వేంకటాధిపుడు మమ్ము
పూర్ణసకలేష్టదాయయై ప్రోచుఁగాత.

చ. హరి కనపాయయౌ కమల హర్షముతోడుత ముజ్జగంబులున్
 పరమకృపాసురాగమును భావమునందులఁ గల్గి భర్తపె
 న్నురమునఁ గ్రాలు కౌస్తుభము నుయ్యలగా నివసించియుండు యిం
 దిరయును పద్మహంబున స్థిరంబుగ చక్కగ నుండుగావుతన్.

సీ. కమనీయమృదువదాబ్జములు కచ్చపలీల
 మ్రంబుజంబులు సాంద్రమకరభూతి
 కరయుగంబున శుభాకర మహాపద్మాప్తి
 పలుదచన్గప వరాచలవిభవము
 కంఠదేశమున నఖండశంఖనమృద్ధి
 దంతపంక్తుల కుందకాంతిమహిమ
 ఆననమందు పద్మాహితసంపద
 యలకాళి నీలై కవలననంబు

గీ. నాకృతి ముకుంద వీక్షణీయాచ్చ మొలయ
 సపవిచానప్రధాన సౌందర్యరేఖ
 నలరి కలకాబ్ధిఁ బొడమిన కలిమికొమ్మ
 స్థిరకృపాదృష్టి మమ్ము రక్షించుగాక.

చ. సరసముగాగ ముజ్జగతి సర్వజనంబులు గాంచి మెచ్చగన్
 అరిదరఖడ్గశార్ఙ్గద ఆయుధశ్రేష్ఠము లర్షితాత్ముడై
 సిరివరు డింపుసౌంపుగను శ్రీకరమైన చతుర్భుజంబులన్
 మెరయుచునుండు సత్ప్రభల మిన్నతి యెంచెద యిష్టసిద్ధికిఁ

సీ. శ్రీకరంబగునట్టి శ్రీవత్స పాంస్తుభ
 వైజయంతి సమాల్య వైఖ రెంచి
 కటకాంగుళీయక కంకణ కేయూర
 మకుటాంగదద్యుతుల్ మది నుతించి

కాంచికాగుణ పీతకాశేయ కుండల
మణిగణ గ్రైవేయ మహిమ లరసి
తపనీయ మంజీర ధాళధళ్యత లెన్ని
వరతారహారాళి సరణి యెంచి

గీ. పతగరాడ్వజ విభవతల్ బ్రస్తుతించి
అహినగాధ్యక్షనకు కృతి నర్పితముగ
కడుముదంబున శిర్సనగండ్ల సృహరి
కరుణ రచియింతు బుధజనుల్ గాంచి మెచ్చ.

చ. ధరణీభరంబు మూర్ధ్నముల చాల్చుకొని యతిదైర్యస్థైర్యతః
హరికిని శ్రీరమాసతికి నర్పనవర్యలు సత్కమంబుగఁ
కరమనురక్తిగా నెపుడు గైకొని శేయుచు పాన్పు తానెయై
గరిమతో నుండు శేషఫణిరాంతుడు మాకు శుభోక్తు లీవుతఁ.

గీ. తనువునందు ధవళతరుణారుణచ్ఛవి
పెనగొనంగ దైత్యబృంద మెదలొ
ఘనభయార్తు లగుచు కళవళబడఁజేయు
వినతకూర్మిసుతుని విభవ మెంతు.

సీ. సకలకులాచల సంభేదనోదగ్ర
పవగర్వభంజన పత్రకుండు
కాండౌఘభాండ పిఛంఛిల పుండరీ
కాక్ష విహంసమర్ధాంసతలుఁడు
గండూషకార్య సంఘటిత సప్తార్షవ
కమలసంపుట ముఖగఢీహ్వరుండు
పూర్వగీర్వాణౌఘ గర్వావలేపహ
నైజగౌరవిభాద్య నఖరయుతుఁడు

గీ. భవళరుగ్రీవనారుణ తనువిలాసు
రూపవక్త్రీయ్య కీర్తిప్రతాపయుగళు
డాగమోదారమూర్తి విహంగనాథు
డధిపతుభమిచ్చి వ్యజనంబు లణచుగాత.

సీ. అబ్జజాండమునందు నసురాంశభవులైన
దుర్మరౌఘంబుల త్రుళ్లడంప
సరసిజాక్షనియాజ్ఞ శిరసావహించియు
పరిపంధిజనుల గర్వంబునడచ
కనకరత్నస్థగిత ఘటితజేత్రంబును
సవ్యకరమున బూని సత్వరముగ
దురమున శాత్రవతుముల మేపడగించు
సురలు సన్నుతిసేయ సుస్థిరముగ

గీ. ఇందిరాచీకు సన్నిధియందు నిలిచి
కరములునుమోడ్చి భయభక్తి నెరయగాను
విన్నపముసేయుచుండు నిర్విఘ్నయశుడు
సూత్రవతిభర్త మా కొనఁగు శుభకరములు.

మ. సరసీసంభవు భూతనాముని మహాత్థంపూర్ణు భర్తాధ్యు శ్రీ
హరిచిత్తుఁ, కులశేఖరుఁ, యతినమూహాగ్రేసరుఁ భక్త పా
దరజఃఖ్యాతుని విశ్రమిశ్రుతు మునీంద్ర ప్రోల్లసద్వాహునిఁ
తిరుమంగార్యుపరాంకుశుఁమదిని గీర్తింతుఁ వచస్సిద్ధికిఁ.

సీ. అబ్జాక్షపాదుకలంశసంభూతులౌ
శతజిదార్యమహిమ సన్నుతించి
శ్రీనాథమౌనుల శ్రీపుండరీకాక్ష
పదపద్మములకును ప్రణతునర్పి

శ్రీరామమిత్రుల శ్రీయామునార్యుల
పూర్ణార్థ్య లంఘుల పూజొనర్చి
రామసోదరు చరణరాజీవయుగళంబు
స్వాతంబునందున సంస్మరించి

గీ. అఖిలదేశికపరులను అభినుతించి
అస్మదార్యులఁ గొనియాడి యతిశయముగ
విబుధు లర్చింప నీకృతి విశదముగను
రచనగావింతు శిరిశైలరమణు కృపను.

కం. భాసురయశులగు శ్రీశుక
వ్యాసపరాశరుల మహిమ వాసిని యెంచుక
భూసురముఖ్యుల మెచ్చఁగ
ఆసక్త నుతియొనర్తు నాదిమకవులక.

చ. ముదముతో నన్నదీయకుల ముఖ్యకరుండగు శింగరాద్యులక
నదయతఁగాంచి భారతియు చక్కఁగ వేయు నమస్యభాషముక
కొదుకకదెల్ప మెచ్చి యటుకూర్మితో యిచ్చినమాటఁ దప్పక
విదితముగా నహర్నిశము వేడ్కతో మధ్యహాసీమ నుంచుతక.

క. వికటముగ నుడువు కుకపుల
ప్రకటింపఁ బనేమి యనుచు ప్రాధకవీంద్రుల్
అకలంకమతితో యెప్పుడు
నికటించరు వారిపలుకు నిర్లక్ష్యతగక.

చ. అని మఱి యితైరంగు మహదస్మదభీష్మతదైవతావలిక
వినుతియొనర్చుచు న్నధికవేడ్కతో మన్నితగేహమందునక
వాసర సుసుప్తమొందుచును నుండెడునయ్యెడ దేవియారుతో
పనిబడి శేషతైలపతి భాతిగ శిర్సనగంధ్రవాసుడై.

చ. ముదముతో నాడు సముఖముమందట నిర్వి స్మితాస్యదౌచ సఁ
సదయత డెందమందులను సందిలగఁ యిటు గారవింపుచుఁ
విదితముగాగ యిట్లనియె వేమరు మమ్మిటు లింతవారిగాఁ
- మదిలొను సంశయించి యనుమానమునొందక విన్ను యర్హతా.

మ. అనురాగంబునదాసి మైనిమురుచుఁ హస్తారవిందంబు నా
తనువందు న్నిడి పేర్మితో నిమురుచుఁ దైన్యం బెదఁ దీరగాఁ
నను లాలింపుచు మందహాసముఖుడై చూ కీకృతిఁ యర్పితం
బొనరంజేయుమటంచు బల్క విని నే నుత్సాహతఁ మేల్కొనఁ.

సీ. హర్యక్షనరరూపు నలరుదేహమువాడు
హౌంబట్టు జిలుగుపట్టంబువాడు
కమనీయమణిమకుట ఘటితమూర్ధ్నమువాడు
కుదురైనయట్టి ముంగురులవాడు
భాసురంబగు చతుర్భాసుపుల్ గలవాడు
పంచాయుధంబులుఁ బట్టువాడు
కౌస్తుభమణిరుచుల్ గ్రాలు కంఠమువాడు
ధవళాబ్జపత్ర నేత్రములవాడు

గీ. పంటపొలఁతియు సిరి నీశ దంటవాడు
తొంటిపేల్పులఁ గెలచిన వింటివాడు
యెలమి ప్రత్యక్షమై యిట్లు యింపెలర్చ
కలను సాక్షాత్కరించు నా ఘనునిఁగాంచి.

క. మది ముదమందుచు లేచటు
పదపద్మములందు వ్రాలి బ్రణతియొనర్చుఁ
సదముదమునొందఁగా గని
విదితంబుగ నిట్టులనియె వికసితముఖుడై.

చ. హితమగు భక్తి నీవు రచియింపఁదలంచిన యీప్రబంధమున
హితమతితో గ్రహింపగను యిచ్చవహించెను మాకు గావున
కౌతుకకఁజేయుమంచు ననుకూలతఁగా నియమించి వేగ యా
శతదశ పత్రనేత్రు డవు డంత నదృశ్యతయైన నంతట.

చ. కరములుమోడ్చి మ్రొక్కి కుతుకంబున యీకృతి సత్కృమంబుగా
విరచిత మేనొనర్చగను వేడ్కఁబుట్టిల్ల తదాగ్రమందుల
శిరసనగండ్ల లక్ష్మినరసింహుల యాజ్ఞమదియ్యసత్కులా
కరులగు దేశికేంద్రులను గౌరవమొర్తు బుధులనుతింపగా.

రవివంశార్ణవము

చ. వసుధ పినాకియాఖ్యగల వాహిని యామృతచేందు యింపుగ
కుసుమధనుష్కజస్కు డతికూర్మితోను నివసించియుండుట
అనదృశదివ్యదేశమని యార్యులు యెన్నిరి తిర్వరంగ మిం
పొసగెడు నూటయెన్నిదిలొ యెన్నికయయ్యు మహాప్రసిద్ధత.

క. మంగళ దేవతతో శ్రీ
రంగప్పడు తిరువరంగ రమ్యస్థలిని
పొంగుగ నివసించుండెడు
నంగతి బుధజనము లరసి సమ్మోదముతో.

సీ. అమృహాస్థలమున కాధ్యులౌ యాసూరి
యాదికేశవ దేశికాహ్వాయునకు
పట్టియౌ శ్రీనాథభట్టాఖ్యదేశికుల్
ప్రభవించి రత్యంతప్రాజ్ఞులగుచు

యతిసార్వభౌముతో యిల చతుర్దిశలను
 విహరించి శ్రీరంగవిభునికడకు
 అరుదేర యాస్వామి హర్షించి యందరఁ
 గాంచి యిట్లనె మరింగంటి యిటను

గీ. అనుచు నారామసోదరు నరసి యపుడు
 ఆనతిచ్చిన శ్రీసూక్తి యన్వయముగ
 ఇల మరింగంటివారనే యింటిపేర
 యలరె నకలార్యులెల్లను యతిశయిల్ల.

గీ. పడమ ద్రావిడ యాసూరిపంశవార్ధి
 ఉడుగజాధ్యక్షైవతి సుర్వపండు
 పొడమె మౌద్గల్యఋషిగోత్రపుంగవుండు
 యనఁగ శ్రీనాథుభట్టారకాహ్వయుండు.

చ. అమితప్రభావశీలుడగు యగ్గురుకాంతుని గర్భమందులకా
 శమదమశాంతహృత్జ్వరుని సర్వజనంబులు ప్రస్తుతింపఁగా
 సుమనసదేశికాకృతిని శోభిలు పిళ్ళగురోత్తమాఖ్యచే
 విమతుల గుండెడిందొదవి వేమరు స్వాంతమునందు బెన్గొనకా.

సీ. అమ్మహానీయుని యాత్మసంభవుడయ్యు
 పెరియపిళ్ళాఱ్యుడౌ పృథుయకుండు
 జనియించె యాగురుచక్రవర్తికి పేర్ని
 శ్రీరంగరాజాఖ్యశేఖరుండు
 ఆదేశికేంద్రున కాత్మసంభూతుడై
 తీర్థవారయ్యనే కీర్తిఘనుడు
 పేర్నితో యాఘనుకు పెరియజియ్యరు బొడమె
 అమ్మహామహానకు యామునేయు

గీ. డనెడు యాదేశికేంద్రున కవతరించి

ధీయుతుండగు మాధవదేశికుండు

యగ్గురోత్తము తనయుడై యవతరించె

చన్నయాచార్యుఁ డాచార్యచక్రవర్తి.

చ. జననిసుగర్భమందునను చక్కఁగ దా జనియించు నత్తరిఁ
కనుఁగొన నెల్లవారి కహికాంతు కళాంశజడయ్యు నంతటఁ
దనరెను మానవాకృతిని తన్మువహించి ప్రియంబెలర్చుఁగా
విని కనువారలందరికి విస్మయముఁ మదియందు సంధిలఁ.

చ. దశనవసంఖ్యయగ్రజాలు తద్దయుపేర్మితౌ గారవింపఁగఁ
విశదత సర్వవేదములు వేడ్కదలిర్ప గ్రహించి చక్కఁగఁ
అనదృశశాస్త్రపట్కములు హర్షత స్వాంతత సంగ్రహించిరా
రసికులు మెచ్చ చెన్నగురురాయుఁడు రాజిలె రాజులెన్నగఁ.

ఉ. ఆగురురాజశేఖరున కాత్మజులుఁ ముపు రుద్భవించిరిఁ
భోగినగాఢ్యునత్కృపను భూరియతుండగు తిర్మలార్యులుఁ
ఆగమవేత్త భట్టగురు డాఘనుసోదరు శింగరార్యులుఁ
బాగుగ త్యాగభోగగుణభాగ్యదురంధరులంచు యెంచఁగఁ.

ఉ. బంధుసమృద్ధులై పృథివి భాసిలువారిలౌ భట్టరార్యకుఁ
సింధురవైరిసన్నిభుఁడు శిష్టజనస్తుతు డార్తరక్షసం
బంధుఁడు వేంగళార్యుఁడును పన్నగశైలినివాసు సత్కృపఁ
కంధిని నుద్భవించిన మృగాంకునికైవడి గల్గె చక్కఁగాఁ.

ఉ. ఆ మహనీయమూర్తికిని యాత్మజు లిర్వరు నౌతరించిరౌ
తామరసాక్షి నత్కరుణ ధార్మికస్వాంతులు యౌచు ధారుణిఁ
సోమదివాకరప్రభల శోభిలు తిర్మల భట్టరార్యులుఁ
శ్రీమహిళాంశభూతులయి శ్రేయత నొందెడు వారియందునఁ.

చ. తిరుమలదేశికేంద్రునకు ధీయుతులౌ తిరువేంగళార్యుఁడు
 నరసుతునౌ నృసింహగురు సద్గుణగణ్యు డనంతదేశికుల్
 వరగుణ శింగరార్కులును వారియ నయ్యు లఖిలజేజులై
 శరీరిని నుచ్చవిల్లిన శశాంకునివై ఖరి నిచ్చరిత్రులౌ.

చ. పరవగు వారిలో విబుధవర్ణితుడౌ తిరువేంగళార్యుఁడు
 తరుణగునట్టి పేర్ని శుభదాయని శ్రీమదాంబయందులగా
 సరసిజగత్తు నేత్రముల సంఖ్యను సూను లఖండవైభవుల్
 పరునతో నుద్భవంబయి వారల సత్ప్రభ లెంతు తెల్యఁగా.

సీ. ఉభయవేదాంతార్థ విభవుడై ప్రభులచే
 అభినుతుల్ గాంచు శ్రీయప్పలార్యు
 విదితమౌ త్రైయంతవిద్యల విద్వాంస
 వితతి రంజిలఁజేయు వేంకటార్యు
 పరవాదికుమతుల భంజించి వాదున
 చెన్నొందు శ్రీనారసింహపునుఁడు
 చౌషష్టివిద్యల భప్పన్నభాషల
 రాణించు కోనేటిరాయశౌరి

గీ. జగ్గురులొంతు డవధానచక్రవర్తి
 అశుకవియగు శ్రీశింగరార్యుఁడు
 రంగనరశింగరార్యులు రాజసభల
 గణుతికెక్కిరి షట్కృత్యఘటికు లగుచు.

మ. సర్వనాగశ్వనృపాలేశేఖరులు నానారత్నభూషావళుల్
 తురగాందోళికభక్తచామరతతుల్ తోరంబుగా నివ్వగ
 శిరు లింపొందుచు వాడవల్లినగరిఁ చెన్నొందుచున్నట్టి శ్రీ
 నరకంఠీరవు కోవెలస్థలికి స్థానాచార్యులై యుండెటగా.

సీ. అమ్మహీమండలి కాధ్యులౌ పరివృథుల్
హర్షత తమ సటు నాశ్రయించు
వేళను యాతవాకిళ్ళనె గ్రామంబు
అగ్రహారంబుగా సటు యొసంగ
అతివేడ్క వారలు నాలయంబుగ నిల్చి
యధికసంపన్నత యలరుచుండు
శతఘంటసుత్తాను చక్రవర్త్యను భ్యాతి
దీపించు శింగరదేశికునకు

గీ. అమితవిద్యావికారదు డనుచు సఫల
నతులుగావించు వేంకటనారసింహు
గురుఁడు పీఠాల్లి బొడమిన కుపలయాత్తు
కరణి ప్రభవించె బుభజసుల్ గణుతౌనర్పు.

ఉ. ఆగురురాజసింహునకు నాత్మజుడై ప్రభవించె చక్కగఁ
భోగివరాధ్యు సత్కృపను పొల్పుగు వేంకటవర్షదేశికుల్
బాగుగ యమ్మహామహుకు పన్నగరాజనిజాంశభూతులై
ఆగమవేత్తలౌ సుతులు హర్షత మువ్వురు నుద్భవించిరికా.

గీ. శ్రీజగన్నాథ సరసింహ సింగరార్యు
లనెడువారల మువ్వురిలో సగ్రజునకు
రమ్యభుభగాత్రు వేంకటరాఘవాద్యు
డవతరించెను యాదేశికాహ్వాయునకు.

గీ. శ్రీనివాస జగన్నాథ శింగరార్యు
లధికవిద్యాధికారత కాధ్యులగుచు
సకలదిగ్దేశ నృపసభల్ సన్నుతింప
ప్రణుతికెక్కిరి యత్యంత ప్రౌఢు లగుచు.

చ. అరయగ వారిమువ్వురిలో నార్యనుతుండగు శింగరార్యకుఁ
 నరసుడు వేంకటార్యులును నద్గుణగణ్యుడు భట్టరార్యులుఁ
 నరసవధూటిగర్భమున నవ్యశుభాంగులునొచు సుర్వరఁ
 సురగురుభాతి ప్రాజ్ఞతను శోభిలుచుండెడు వేంకటార్యకున్.

చ. తరుణగు లక్ష్మీమాంబకును ధన్వయశస్కుఁడు వేంకటార్యులుఁ
 శరనిధి నుద్భవంబగు శశాంకుని వైఖరి నొతరించి భా
 సురయశుడంచు బంధుజనస్తోమము సన్నుతిసేయ చేతనుల్
 అరుసమునం బదాబ్జములయం దతిభక్తితో నాశ్రయించఁగఁ.

సీ. శ్రీరమామణియైన సింధురాట్నుతిమాడ్కి
 యఖిలచేతనతతి రాశ్రితుండు
 తార్జ్యతురంగుని దళవాయివైఖరి
 పరవాదిమదద్వాంత భాస్కరుండు
 శతజిదాగమ ద్రవిడసాంప్రదాయార్థముల్
 తెలుపుచుండెడునట్టి దేశికుండు
 రామసోదర యతిరాజ సిద్ధాంతుడై
 పరవాదిముదిరప్రభంజనుండు.

గీ. ననుచు బుధకోటినిచయముల్ యతిశయింప
 శ్రీమరింగంటి వంశాద్ధి శీతకరుఁడు
 శింగరాచార్య సత్ప్రేక్షితేఖరుండు
 యనఁగ విలసిల్లె శ్రీవేంకటార్యమౌళి.

క. పొంగుచు నగ్గురుమణియుఁ
 శృంగారతరంగిణిల్ల శోభిలుచుండెఁ
 మంగళదేవత కెనయగు
 రంగాంబను డా వరించె రాజితయశుఁడై.

క. వారిదువురి గర్భంబున

-సూరిజనుల్ బ్రస్తుతింప శుభగుణయశులై
నరసింహప్పలకింగర
వరనామంబులను మిగుల పర్థిలితి మిలకా.

క. అలమేలుమంగప్రియకరు

డలరుచు మా యిష్టదైవమై యతిపేర్మికా
బొలుపుగ శివసనగంధా
వల శిఖరాగ్రమున నారసింహాకృతిగకా.

చ. స్థిరముగనిల్చి మాకెప్పుడు దివ్యసుసౌఖ్యతమైన సంపదల్
పరమకృపాపరత్వమున భావమురంజిలగా నొసంగగకా
సిరిసతి స్తన్యపానమున జెందిన పుష్టిని యీవ్రబంధముల్
సరసముగా రచించెదను సత్కవిదేశికు బుత్సహింపగకా.

గీ. అస్మదన్వయసంభవులైన ముఖ్య

జనవరేణ్యుల మహిమలు సన్నుతించి
పూజ్యాపేరొప్పు షష్ట్యంతములను కృతికి
నధిపుకభ్యదయంబగునటు రచింతు.

షష్ట్యంతములు

క. శ్రీలలనకుచవిరాజిత

లాలితమృగమదవిలాస లక్షణవక్ష
స్థాలేయ శుభకరాశిత
హేలా ధారేయయోగ హితవరదునకుకా.

క. హరి దర పారద శారద

శర నీరద హీర తార శంకరశైలా

ధర హిమ వాతుక చందన
వరకీర్తి సుదామ భక్తివర్ధను కెలమిన్.

క. విషవర గిరిధర భూధర
మృషబిక్షుకద్విజవరామ మృగధరదేహా
విషవరపథచరపట్టణ
విషనాశన బౌద్ధ కల్కి విభవాంగునకున్.

క. హాటకకశ్యపనామ ని
శాటక వక్షాకవాట శాంతశరభా
సాబోప నిరసనాయత
హాటకనగతుల్య వైర్య హర్యక్షునకున్.

క. స్పృశానల కీరోజ్వల
ఛరాంచిత చక్రనిహత ఛాటియుత బృం
దారకరిపుమండల సం
హారవిహారకవినోద హరిశయనునకున్.

క. శిరిహృదయ కమలసంభవ
పరమధురానక్తచిత్త వైభవ నిందిం
దిరరూపవిభవశోభిత
శిరసనగండ్లాద్రి నారసింహ ప్రభుకున్.

వ. అంకితంబుగా మదియ్యాన్వయాభీష్టదైవంబగు శ్రీమద్వేంకట లక్ష్మీ
నృసింహుల కనవరతశోభనపరంపరాభ్యుదయంబగునట్లు సమర్పి
తంబుగా నాయొనర్పంబునిన శ్రీభాష్యకారోక్తముత్తావళియగు గోదా
పిరాట్టి యభ్యుదయం బను మహాప్రబంధ మందారప్రసూనదామం
బుకు కథాక్రమం బెట్టిదంటేని,

శ్రీ గోదావధూతీ పరిణయము

ప్రథమాశ్వాసము

క థా ప్రా రం భ ము

సీ. అఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండ భాండాతీత
 మై శాశ్వతంబుగా నమరు పదము
 చంద్రసూర్యానల జ్వాలమాలికలచేఁ
 నలరారుచుండెడినట్టి పదము
 సాలోక్య సారూప్య సామీప్య సాయుజ్య
 ములు నొసంగెడునట్టి ముఖ్యపదము
 అద్భిరాట్కన్యక కాటవ ట్టగుచును
 పొలుపొందుచుండెడి భోగపదము

గీ. లలితరూపానురూప కాలత్రయ పరి
 మాణ వర్జిత దేదీప్యమాన నిర్వి
 కార నిత్య నిరంజనాకార మా త్రి
 పాద్విభూతాత్మసుఖమగు పరమపదము.

చ. అతులితమోక్షలక్ష్మికిని యాస్పదమైన త్రిపాద్విభూతినిఁ
 సతతము నిత్యసూరిజనసంఘములెల్ల తదేకనిష్ఠచే
 హితవుగ స్నానసంఘలును యింపుదలిర్ప నొనర్చునట్లుగఁ
 చతురత నిందిరాధవుడు సత్కృపచే విరజాప్రవాహినిఁ.

క. ఇంపుమటిల్ల సృజించిన
సౌంపుగనఁ ముక్తిజనులు సుస్థిరమతులై
గుంపులుగూడుక తరగని
సంపదలఁ న్నుందు రెపుడు సౌఖ్యాన్వితులై.

క. అరయగ యా విరజానది
విరివిగ కావేరియగుచు విదితముగాగఁ
ధరణిని చోళోర్వీస్థలి
స్థిరముగ ప్రసరించె నకలదివిజాలు యలరఁ.

వ. అమృహాప్రభావగుణగణ్యంబగు యమృహాతరంగిణీ మధ్యభాగంబున.

సీ. శ్రీకరంబగు భర్మదివ్యసన్మణిగణ
నిర్మితం బగునట్టి హర్యములచె
చారుతరంబగు శాతకుంభోజ్వల
వరపైన మరకత వప్రములచె
ధగధగత్కంతుల దళకొత్తు దర్పణ
స్థాపిత గేహాలి ద్వారములచె
బాలభాస్కరద్యుతుల్ భాసిల్లు మణిహేమ
నికరంబు లగునట్టి నిలయములచె

గీ. ముఖ్యకరమగు త్రైలోక్యమునను బోల్చి
నసదృశంబైన విభవత నెనగి విబుధ
తతులు నుతిసేయ వైకుంఠదామ మట్లు
ధరణిఁ జెన్నొందె శ్రీరంగదామ మనఁగ.

కా. శ్రీవైకుంఠపురాధ్యుడైన హరియే శ్రీరంగకాయై భువిఁ
దేవజ్యేష్ఠుని యిష్టదైవమగుచుఁ దివ్యప్రభావోన్నతి
న్నావిర్భూతుడు నయ్యు చేతనతతి న్నృత్యంతమోదంబుతో
గావఁ దీక్షవహించి నిల్చి యటుఁగా కావేరిమధ్యంబునఁ.

సీ. దినకరశతకోటిదీధితుల్ పెనగాను
మహనీయ దివ్యవిమానమందు
శ్రీభూమిసీతాది సీమంతినులతోడ
శేషాహి మృదుభోగ శయ్యయందు
ఆరూఢుడై నిల్చి యఖిలజగములు
చక్కఁగా పాలించు సమయమందు
ముదముతో తిరువాయిముడి పంటపంబున
కరుదెంచి యతినేత కతిశయముగ

గీ. వినుతిఁగావించి శ్రీరంగవిభు పవాట్టి
ములను సేవించి తదనుజ్ఞమూలకముగ
సకలదేశికప్రతతితో సన్నిధందు
శేముషలరంగ గూర్చుండి శ్రీశుమహిమ.

గీ. ఆనతిచ్చుచు నుండెడి యపసరమున
విని తదీయాఘమెల్లను వికసితాట్టి
పదనులగుచును నత్యంత వైభవమున
ఉడయవరు సన్నిధందుల యుండునపుడు.

క. నిబ్బరమున తమమనసున
నబ్బరమందుచును వినియు యనురాగమునఁ
దెబ్బదినలుగురు దేశికు
లుబ్బుచు నిట్లనిరి యధికయుత్సాహముతోఁ.

గీ. అస్మదాదుల మానసమందు గల్గు
సంశయార్థంబులెల్ల మీ సన్నిధందు
విన్నవించుము మీమది విశదముగను
ఆనతిమ్మన్న యతిరాజు హర్షమంది.

ఉ. మీ తిరుపుళ్ళమందు నుదయించిన సంశయమెయ్యదో యది
యాతెరగెల్ల చక్కఁగను నానతి నిమ్మన యమ్మహామహల్
ప్రీతమనస్కులౌచు కడు పేర్ని ఘటిల్లఁగ సాగిమొక్కుచు
చేతులుమోడ్చి సన్నతియు నేయుచు నిట్లని రైకవాక్యతఁ.

సీ. అఖిలాంతరాత్మయౌ నాదిపరబ్రహ్మ
చిదచిదాత్మకుడౌచుచిద్విలాస
మలర చతుర్వ్యాహమందున వ్యాపించి
లీలావిభూతిలో మేలిమిగను
పొలుపొందుచుండెడి పుణ్యవాహినులందు
యర్చావతారత నవతరించి
శిరి భువి నీళలు శేముషు లలరంగ
యనురక్తి నిరుగడలందు నిల్చి

గీ. భక్తి పరిచర్యనేయఁగా భావమందు
ముదమునొందుచునుండెడి మురవిదారి
ముఖ్యకరమైనవారల ముపురికన్న
సధికసంప్రీతి శ్రీగోదయందు చాల.

గీ. కరిగియుండుట నిదియేమి కారణంబౌ
యనుచు మా దెందమందున నహరహంబు
పెనుగుచుండెడికతనచే పేర్ని మీచె
నత్తెరంగును విన వేడ్కనయ్యె మాకు.

ర. ఇవ్వరపట్టల ముగురులౌ
నెవ్వరియంశమునఁ గోద యేయనమునకు
న్నివ్వసుధయందు బొడమెను
నవ్విధము నవిస్తరముగ నానతినియుడి.

చ. అని యిటు తత్ప్రభాసదులునైన తదీయులు దేశికేంద్రునిఁ
గని వినయానురాగమున కౌతుకమందుచు విన్నవింపఁగఁ
విని దరహాసవక్త్రుఁడయి హృద్యమునందుల సంతసింపుచు
న్ననఘఁగు విష్ణుచిత్తముని యాత్మజ వైభవ మెన్నగల్గెనిఁ.

చ. అలరుచు పూర్ణదేశికుల యంఘ్రియుగంబులు స్వాంతమందునఁ
నిలుపుక సంస్మరింపుచును నెయ్యమునందిల భట్టనాథునిఁ
తలపున చక్కఁగానిలిపి చాత్రి పిరాట్టి నిజాంశభూతయై
తులసిద్రుమౌఘమధ్యమున తోయజనేత్రు నియామకంబునఁ,

చ. జననమునైన యత్తైరుఁగు చక్కఁగ నప్పుడు లక్ష్మణార్జులుఁ
తన మదియందు గ్రాహ్యముగ తాల్చితో యోజనఁజేసి వారలం
గనుఁగొని యానుపూర్వకముగా వచియింపదలంచి మీరలుఁ
వినవలశించె కావునను వీనుల కింపగునట్లు నేటిటుఁ.

ప. అని యిట్లు దర్శికరాధ్యక్ష నిజాంశసంభూతుండగు రామానుజార్జు
లాంతర్యంబున శ్రీవిష్ణుచిత్తాత్మజయగు గోదాపిరాట్టి యభ్యుదయంబు
గ్రాహ్యంబుచేసుక కూరేశదాశరధ్యాది చతుస్తవ దేశికవ్రాతంబుల
అత్యంతకరుణాకటాక్ష వీక్షణంబుల నవరోకింపుచు మృదుమధుర
గాంభీర్యోక్తులు నెరయ నవిస్తరంబుగా మెల్లన నిట్లనియె.

చ. చతురత ముజ్జగంబు లలి జాగరతఁ పొలుపొంద నేలెడిఁ
శతధృతి శంకరాద్యమరనంఘము లారసి బ్రస్తుతింపఁగఁ
ధృతియునుఁ జాలకం దిశల తెమ్మెర వైఖరి సంచరించఁగా
అతులితదివ్యభోగముల కాన్పదమైన త్రిపాద్విభూతినిఁ.

- సీ. పొలుపొందు వై కుంతపుటభేదనంబున
 దినకరశతకోటి దీప్తులలరు
 నంతఃపురాస్థలి హర్యాగ్రమందున
 మరకతమణిఘటిత మంటపమున
 శిరి భువి నీళాది సీమంతిసులతోడ
 సక్షవిద్యానక్తు డగుచు హరియు
 పుర బహిర్వాస సత్పరిపాలకులఁ గాంచి
 మాయాజ్ఞ యగుదాక మరియు మీరు
- గీ. యంతవారలనైన నీయంతిపురము
 చొచ్చిరాకుండ యుండుడి యిచ్చుటనుచు
 యాజ్ఞ నిడినంత వారలు యట్లఁగానె
 నిలిచియుండిరి యత్యంతనియతితోడ.

ప. ఆసమయంబున సనకసనందన సనత్కుమార సనత్కుజాతాది మహా
 ఋషిసంఘంబులు ప్రాకృతబాలకాకృతింగైకొని దిగంబరులై అవ్య
 క్తంబులాడుచు బాతుచుఁ హరిమందిరాంతఃపురద్వారంబుఁ జొచ్చిన
 వారలఁ దవ్వారికులైయుండు జయవిజయులు వారలయంతర్భావ
 శయంబులు యరయంజాలక ప్రాకృతబాలకులని గదాదండంబులు
 సారించి ఝళిపించుచు పారందరిమిన వారలు గినిసి స్వస్వరూప
 భారులై మీరు హరిమందిరద్వారపాలకులైయుండుట కర్హులుగాక
 మర్త్యలోకంబున దాక్షిణ్యరహితులై దానవాకృతిఁ జనియించుండని
 శాపంబిచ్చిపోయిన యనంతరంబ.

ఉ. చారులు వచ్చి యివ్వితము శార్ఙ్గధనుర్ధరుతోడఁ దెల్పుఁగఁ
 భోరున సత్తెమాడుటకు బుద్ధిలఁ బోల్చక లేచి తూర్ణతఁ
 వారలఁ జేరగాబిలిచి వారని పేర్మితౌ గారవించె నే
 కారణ మిట్లుయయ్యె నగుకార్యము దీర్చు నశక్య మేరికఁ.

ఉ. మానియమప్రకారమున మందిరద్వారమునందు యప్పుడుఁ
పూనుకయుండుటల్ యరసి పుష్పధనుర్దరు భ్రాతృసూనులుఁ
మాననమందు నోర్వకను మానవశాబకు వేషధారులై
పూనుకవచ్చి మిమ్ము నిటు భూస్థలమందుల రాక్షసాకృతిఁ.

చ. ధరణి జనించుడంచు యతిదారుణశాప మొసంగిపోయిరిఁ
మరలపశక్య మింతటను మర్త్యమునందుల మీనిమిత్తమై
నరతనువంది వైరమున నప్రతఁగాగ త్రిజన్మముఁ యిలఁ
నరగను తీర్చివచ్చెదను స్వాంతమునందుల చింతమానుడీ.

చ. అన ఓని వారు సంతసిలి యట్టదఱాఱచె నాజ్ఞగైకొనిఁ
చని యిల కళ్యపాఖ్యజటి సాద్వియునొ దితిగర్భమందునఁ
ఘనభయదాకృతిఁ కనకకళ్యప కార్తస్వరాక్ష యాఖ్యలఁ
జననమునొందిరిఁ దివిజనంఘము కెల్లను చైరులై కడుఁ.

ఎ. ఇట్లఖిలజగద్భయంకరాకారవిగ్రహులై అత్యంతఘోరంబుగా దారుణ
కర్మంబులొనర్చుచు త్రైలోక్యజనకంటకంబుగా మహీతలమండలంబు
వలయాకృతిఁ ముడిచి మూపునం దిడుక హిరణ్యాక్షుండనువాడు
రసాతలంబునకుఁ జనునెడ ధరిత్రీలలామంబు యాదైత్యబాధకోర్వం
జాలక జగద్వల్లభుంగూర్చి మొరయిడ నార్తజనరక్షకుండైన యమ్మ
హమహుండు యజ్ఞవరాహరూపంబున వాని కెదు రోహటించి శత
చ్చిద్రంబుగా వానిగాత్రంబుఁ జెండివైచి వసుంధరాతలంబు యప్పటి
యట్లఁ విశదంబుగా నిలిపిన నేదఁదేరి విసంజ్ఞతఁ దెలిసి స్మితవద
నారవిందయగుచు ఉపగూహనంబు గావించి వాక్రస్మానోక్తులఁ
పూజించిన సంతుష్టాంతరంగుండై నీయభీష్టం బెయ్యది యిచ్చెద
వేడుమనిన నవ్విపులావధూతిలకంబు మెల్లన యిట్లనియె.

ద. చేప మదీయనూర్చిలము దీర్చెమిసెట్టి మహానుభావు లీ
 ఘోషలయంబునం దిదియ బుద్ధిచీ చోచిమిగాన మీరు నా
 భావమునందుల న్నుపుమ పొల్పిదియిందెచి కోర్కె దీర్చెయన్
 త్రోవ తలంపుగల్గినను పొల్పుచుంట్టిగి విన్నవించెచన్.

ప. అది యెయ్యదంటేని.

చ. గతమగు పూర్వజన్మకృతకర్మచయంబులు బాని చేతనుర్
 హితమగు పిపదాబ్జములయం దతిభక్తితో సంస్కరింపుచున్
 అతులితమైనమోక్షమును కర్ములు యయ్యెడి పద్ధతెయ్యదో
 శతదశపత్రనేత్ర యది చక్కగవేడెద యానతీదగున్.

క. మీమది కిష్టం దెయ్యది
 నామది కది యిష్ట మరయ నగభర వినుమీ
 యేమి విధించెదఁ బ్రోవఁగ
 సామివిగద యానతిమ్ము సర్వజ్ఞునిచీ.

చ. అని యిటు గహ్వరీలలన యార్తత చక్రితో విన్నవింపగన్
 మనమున సంతసించి యతిమక్కువ నెక్కొన గారవించి యా
 వనజదళాక్షు డిట్లనియె వారనికూర్మి ముట్టిల్ల గన్గొనిన్
 ఘనమధురోక్తి నిట్లనియె కర్ణరసాయముఁగాగ నమ్రుతన్.

ప. విను మదీయనివాసంబగు త్రిపాచ్చిభూతిమధ్యస్థితినుండు పరమపద
 నామపుటభేదంబునకున్ దిగువ క్రీడావిహారార్థంబుగా కల్పితంబైన
 లీలావిభూతియను ప్రకృత్యావరణంబున నుద్భవించు బ్రహ్మాక్షత్ర
 వైశ్యకూద్రస్థితాశేషనరనారీవర్గంబులు కృతకృత్యులై ముముక్షుర్లు

లగునట్లు శృతిస్మృతిశాస్త్రపురాణేతిహాసాదులు ౨చియించిన యవి
 సద్గురోపదేశంబున నియతనిష్ఠాతిశయంబుల నైహికాముష్మిక వి
 హితులై రక్షణక్రయ అరిష్టదర్శన పంచేంద్రియాది సప్తవ్యసనం
 బులఁ జిక్కుఁబడక సత్వగుణసంపన్నులై కృష్ణానభక్తి ప్రపత్తి
 యుక్తుల— అనవతభగవద్భాగవతాచార్య కైంకర్యాసక్త చిత్తులగు
 తదీయులు మదీయసామీప్యసాలోక్యసాహవ్యసాయుజ్యంబులు సలక్ష
 ణంబుగా సంభవించు; అందు కృష్ణానానుగుణ్యంబులగు షోడశ
 మహాయోగంబు లాచరించువారలకు క్రమక్రమంబునఁగాని సద్యో
 ముముక్షుతసంభవించుట దుర్లభంబు; జ్ఞానప్రపత్తియోగయోగద్వయం
 బులు స్థితాశేషచేతనవ్రాతంబులకు సులభంబుగా సద్యోన్ముక్తులగు
 దురు; అదియెట్టిదండేని మదీయావతారచరిత్రంబులు ప్రబంధపద
 పద్యగీతంబులు సంతతస్మృతానురూపకంబుగా ౨చియించి వచించు
 వారలు భక్తియోగు లనబడుదురు; శ్రీతులసీదశమల్లికాదిప్రసూన
 మాలికాగుచ్ఛాది కైంకర్యంబుల కేవలమదీయాభీష్టులగుదురుం
 గావున నేనర్పావతారస్వరూపకుండనై కాననాధరింతు నీవును ఏత
 త్రృకారంబుగా మర్త్యంబున చరరూపధారివై జనియించు. నట్లు
 గావింపుమని అత్యంతప్రియానురాగంబున విశ్వంభరుండు విష్ణు
 లాంగనావహూతిలకంబునకు సమర్పకంబుగా యానతిచ్చెనని శ్రీమ
 ద్రామానుజాచార్యుం డభిలభాగవతనిచయంబులకు ఆనతిచ్చిన వా
 లత్యంతవిస్మితాశ్చర్యభావులై అవ్వలికభాకర్ణనాసక్తులై, యతిరాజుం
 గని పునఃప్రాంజలులై యిట్లనిరి.

- ఉ. ఏమహనీయు నన్వయము యెందును యేనగరంబునందులక—
 యేమహిమప్రభావమున యిందిర వల్లభభర్తగాగను—
 యేమితవంబుజేసె భువి యెందుల నిష్ఠతో మానవాకృతి
 న్నామహిమంబు మాకు తమ రానతియిచ్చి కృతార్థుఁజేయుచీ.

- క. ఇల కృతత్రేతా ద్వాపర
ముల భూసతి ఎట్టిరూపు బుట్టి ముదంబుఁ
నశినాక్ష విష్ణు మగడుగ
నలరి వివాహంబు జరుగునట్టి తెరంగుఁ.
- క. సాకల్యంబుగ నాకథ
మాకుఁ మీ రాసతిచ్చి మన్నింపఁదగుఁ
లోకోత్తరంబుఁగాగను
భూకాంతవిలాస మార్చపుంగవ చెపుమా.
- చ. అనఁగ స్మితాననుండగుచు హర్షముతోడుత రామసోదరుం
డనుపమస్వాంతతఁ యపుడు సందర్భుఁ విని మోదమందగఁ
వనద గభీరమాధురస వాగ్విభవంబుల తత్సభానదుల్
దనర పచించె నిట్లు కడు ధారుణీకాంతచరిత్ర పితగాఁ.
- ఉ. త్రేతయుగాంతపాదమున దివ్యతరంబగు కాంచనాద్రికిఁ
ఈతలయామ్యభాగమున నింపుగ జంబుద్మమాఖ్యదీపమం
దాతతశక్తి రంజిలెడునట్టి భువిఁ భరతాఖ్యఖండముఁ
ధాత సృజించె భూరమణి ధామమునొనటు పాండ్యమండలిఁ.
- చ. అనియెడు దేశమందునను అబ్జభవాజ్ఞను చిశ్వకర్మనే
యనఘుఁడు చిత్రకౌశలత నార్యజనంబులు గాంచి మెచ్చగఁ
ఘనతర రత్నసంఘటిత కాంచనగోపుర సౌధగేహముల్
తనకరకౌశలంబున యథావిధిగా రచియించె నేర్పునఁ.
- సీ. శారికా శుక పిక సార్కంగ కలహంస
బర్హిసంఘము కాటవట్టుగాగ
పరివృత కిసలయ పరిపక్వఫల సుమ
కలితమె రంజిలు గహనచయము

కలశపాథోరాశి తైవడి చెన్నొందు
 వాపి కూప తటాక వ్రాతములను
 కనకరత్నాది సంఘటితమై విలసిల్లు
 మహనీయథరమైన మందిరములు

గీ. పరమవైదిక నైషిిక బ్రాహ్మణులును
 సత్వసంపన్ను లగునట్టి క్షత్రియులును
 యుచితసద్గుణగణ్యులౌ యూరుజులును
 హరిపదధ్యాననిరతులౌ సంప్రభవులు.

చ. అనిశము నప్పరీవరము నందులను స్వటపత్రకాయయై
 దనరెడు శ్రీరమాధవుని తత్పదపంకజయుగ్మము నృదిఁ
 ఘనతగ సంస్కరింపుచును కౌతుకతఁ సకలోపచారముఁ
 వినయముతో నొనర్చుచును వేడ్కతొనుందు రహర్నిశంబులుఁ.

చ. తరుగని దివ్యసంపదల చారసుతాది సమస్తబంధువుల్
 విరివిగ మందిరంబులను వేడ్కదలిర్పఁగ నింకియుంకియఁ
 శిరిధవు సచ్చరిత్రములు శేముషియందుల బ్రస్తుతింపుచుఁ
 యరమరలేక నొప్పుదురు హర్షముతోచుత స్వప్రకాశతఁ.

గీ. అఖిలదిగ్దేశవాసులౌ యార్చులెల్ల
 వినుతిగావింప యత్యంతవిభవముగను
 దనరె శ్రీవిల్లిభుత్తూరు ధన్వినామ
 పురవరంబనె యాఖ్యచే పృథివియందు.

చ. అవనిలలామ యన్నగర మందు జనించిన నిత్యసూరికా
 నివహములెల్ల ముందుగను నెయ్యమెలర్పఁగ వచ్చి యప్పురికా
 కవగొని నుద్యవంబుయగుతైవడి వైష్ణవజాల మెల్లనుఁ
 అవిరళమౌ ప్రమోదత యహర్నిశి యాహరి దండబాయకఁ.

ఉ. ఉండెడి యాసమూహములౌ యువ్వసురౌ త్తముదౌ ముకుందుకు
న్నండజనేతయౌ వినతయాత్మజుడు౯ హరియాజ్ఞ యిమ్మహీ
మండలియందున న్నిధునమాసము స్వాతిని భవ్వనత్పురి౯
పంకితవర్మలెల్ల గని భావమునందుల సంతసింపగ౯.

క. పుడమిని పురీశిఖరాఖ్యనె
కుచియందు ముకుందనామ గురువర్మనకు౯
పడతియగు పత్తియారుకు
పొడమెను భట్టాఖ్యమానిపుంగవు దెలమి౯.

గీ. అనుదినప్రవృద్ధుడై భట్టనాథుండు
యితరశాస్త్రగ్రహణ కిచ్చపడక
మది నహర్నిశంబు మనుమంత్రరాజమౌ
ద్యయమె తారకముగ నియతమతితో.

సీ. సతతంబు వటపత్రశయను సన్నిధియందు
నతిభక్తితో నిల్చి యతిశయముగ
మనసున వాక్కున మరుపు యించుకరేక
సుప్రసూనపు శరుల్ సౌంపెలర్చ
ననుదినంబును దెచ్చి యర్చింపఁ నొకనాడు
నతికృప శ్రీవిభు డతనిఁ గాంచి
మందహాసత నెరయ నిందిరతో ననె
యిమ్మహామహానిదే యేను నిపుడు

గీ. కుమతమతులైన విద్వాంసగుములనెల్ల
వాదమున గెల్చివచ్చెడి వాక్పటుత్వ
మహిమ నెరయంగనేతు యిమ్మహిజనంబు
యరసి విస్మితస్వాంతులై నరయనట్లు.

చ. అని యతిగౌరవంబునను యట్టిదఱాక్షుడు భట్టనాథునిఁ
కనుగొని నీవు నేతు మదికంపమునొందక పాండ్వభూవరుఁ
మనసుననుండు పున్నలిక మాన్పఁగ నీవతిసత్వరంబుగఁ
చనవలసిందియన్న విని సంశయమందుచు యూరకుండినఁ.

క. ఇందిరవల్లభు డాఘను
సందేహము దీరునట్లు సౌజన్యముగఁ
మందస్మితాస్య డగుచును
పొందుగ నిట్లనియె నఖిలబుధహర్షమునఁ.

సీ. భయమేల విను పతన పాండ్వభూరమణుండు
మధురలో పరతత్వమహిమ నరయ
త్రైవిద్య నిర్ణయ త్రైమత సిద్ధాంతి
విద్వాంసనిచయముల్ విదితముగను
కనుగొన వెయ్యారు కనకనిష్కంబులు
బంధురముగ సభాభవనమందు
శుక్లంబుగాగట్టి సురుచిరంబుగ మీరు
పరతత్వనిర్ణయపరచి నిదియు

గీ. గైకొనుండన్న వా రర్థకాంక్ష మదిని
పెనుగొనంగను వాదముల్ బెట్టిదముగ
పదరుటయెగాని పరతత్వభావ మొకడు
యరయలేకున్నవా రటు యదియుఁగాన.

ఉ. కావున నీవె నేనెయ్యి గహ్వరినాథుని భావమందులఁ
కావలసున్న యర్థముల కావిరిదీరఁగ దేల్చి చక్కఁగా
రావలసింది యంచు యనురాగము సంధిల భట్టనాథుతోఁ
తోయజపత్రనేత్రు పరితోషితుడౌ చటు యానతిచ్చియుఁ.

మ. తన పర్యంకము శంఖకాహళములున్ తచ్చామరచ్చత్రముల్
తనభూషాంబరకుండలాంగదములున్ తత్సేవకౌఘంబులు
న్ననురక్తి న్నటు భట్టనాథుతో మహాహర్షాన్వితస్వాంతతన్
వెనువెంటన్ జని రిట్లుగా మధురకున్ విద్యావివాదార్థులై.

క. హరిచిత్తమనియు నలరుచు
పరిధవముగ యిట్లు రాగ పాండ్యుం డరసిన్
యరుదంది యెదురుగాఁ జని
కరయుగములు మోడ్చి మ్రొక్కి కౌతూహలతన్.

క. హర్యంకపీఠమందున
తిరముగ నాసీనుఁజేసి ద్విజులెల్లఁ గనన్
పరివర్త్యవిదు లొనర్చియు
సరసత నిట్లని వచించె సౌమ్యత్పణితన్.

క. పటపత్రకాయ తమరై
యిటు వచ్చుటవలన నాదు నీప్సితమెల్లన్
ఘటియింపఁగల దటంచును
స్ఫుటముగ యగుననుచు ననియె సౌంపుదలిర్పన్.

ఉ. అంతట తత్సఖానదనమందున నుండెడి పండితౌఘముల్
రంతులుసేయక నృదిలొ రాగిలుచు న్వదిగుండువారలన్
స్వాతమునందునన్ గలుగు సంశయమెల్లను దీరునట్లు వే
దాంతమునందునన్ గలుగు ధార్మికపద్ధతి దీర్చి చెప్పుచున్.

క. శ్రుతియు పురాణ స్మృతులలో
క్షీతి మును శాసింపఁబడిన సిద్ధాంతములన్
జతురతను భట్టనాథుఁడు
హితమతి శాసించె బుధులు నివృణ మెచ్చన్,

౪. పరబ్రహ్మత్వము విష్ణుగాక యితరుల్ భావింపఁ గారంచునుఁ
హరిచిత్తుం డటు పాండ్యభూరమణితో నాస్థానమందు న్ననఁ
సురలాసూక్తుల కుత్సహింపుచు మదిఁ సూనాల వర్షింపఁగా
మొరళెఁ దుందుభితుర్యరావము లటుఁ మోదంబు సంధిల్లఁగాఁ.

౫. అయ్యవసరంబున.

౬. దిట్టముగ నత్థభాస్థలి
పట్టాంకుకమందు లెస్స బంధించి యటుఁ
కట్టిన విద్యాకుల్కము
పట్టెడలియు భట్టనాథు పదములవ్రాలెఁ.

౭. ధన్యోన్మి నైతి నాతలపులోఁ గల కోర్కె
ఫలియించె మీకృపఁ పరమపురుష
అన్యధసేయక నడియేనిఁ చేపట్టి
కృతకృత్యుఁజేయుమీ గురువరేణ్య
యని విన్నపముసేయ హర్షించి హరిచిత్తు
డనురాగ మెవ నొద వతని కపుడు
పంచసంస్కారార్థపంచక జ్ఞానంబు
కృపఁజేసి యత్యంతకూర్మి నెరయ

౮. నగ్రకిష్యునిఁగా నేలినంత నతడు
అతులితంబైన మణిభూషణాంబరముల
పూజగావించి యతిభక్తి పొలుపుమీర
రూఢిగాగను సామజ రూఢుఁజేసి.

౯. ముదముతో తూర్యనాదములు మ్రోయగనుఁ తిరువీథులందునఁ
విదితముఁగాగ యంద అతివేడ్కతోనుఁ వెనువెంటఁ గొల్పిరా
ద్రుదకులు యిచ్చమెచ్చఁగను దివ్యమహోత్సవ వైభవంబులఁ
కదలియు ధన్వినామపురి గ్రక్కునఁ జేరఁగనేగి రింపుగాఁ.

క. అరుదెంచు భట్టనాథుని

యరసటు పటవత్రళయను డనురాగమునఁ

కరములను మేను నిమరుచు

చిరునగపును యాననమున జిగురొత్త ననెఁ.

చ. అమరులఁ బారఁదోలి భుజగాంతకు దెట్లమృతంబుదెచ్చెనో

విమతుల వాదులఁ గెలిచి విక్రమశీలత నీవు శుల్కముఁ

స్వమతజనంబులుఁ న్నరసి స్వాంతమునందు విచిత్రమొందగా

నమితప్రభావము న్నెరయ హస్తాని నెక్కిటు వచ్చితో భళి.

చ. అని యిటు సారెసారెకును యట్టిదఁజూడఁడు భట్టనాథునిఁ

గని కొనియాడ నాపుడెద కళ్యణమంది పునఃప్రణామముల్

వనరంగ కేలుదమ్మి యిటు వయ్యన మోక్షియు దేవదేవ మీ

తనయుడనైన దాసునిటు తద్దయఁ బెద్దయు సేయనేటికిఁ.

గీ. అనుచు నృపు దొనఁగిన యగ్రహారములను

గజము లొగి నూత్నసద్రత్న ఖచితకనక

భూషణాంబరముల దెచ్చి పూజసేసి

హరికి నర్పణ మిచ్చె ధన్యాత్ము డవని.

క. అది కని సర్వజనంబులు

ముదితాత్ములు నగుచుఁ బొగడు మురఘస్మరుడుఁ

మది సంతసించి యాఘమ

సదయత వీక్షించి యనియె సౌహార్దముగాఁ.

ఉ. ఇచ్చెద నీకభీష్టమగు నీప్సిత మెయ్యదొ యన్న నాపుడుఁ

యిచ్చలొ పొంగి యిట్లనియె యిందిరవల్లభ నా మనంబున

న్నచ్చుగ మీ పదాబ్జములయందతిభక్తియేగాక యేమియుఁ

— — — — — వరము యిచ్చి కృతార్థునిఁజేయు సత్కృపః

చ. అన విని భూపిరాట్టి మది హర్షమునొందుచు యిమ్ముహోత్సుకుఁ
తనయనునై జనించుటకు తద్దయు కోర్కెఁఘటిల్లి భర్తచేఁ
ననుమతిగైకొనె న్నపుడు నాఘనుడుండు నికేతనంబునఁ
ఘనమగు దివ్యసంపదల గల్గి సుసౌఖ్యత నుల్లసిల్లగాఁ.

క. పరిపూర్ణకృపను గొని యిటు
హరిచిత్తుని మందిరమున నతులితపదపుల్
విరివిగ తనుదా నంతట
పురుషసతి కృపయుఁ గల్గి సుదృఢమయ్యెఁ.

క. ముంగిలి ముందట నుండెడి
తంగేటన్ జున్నుఁ బొడము తద్విధముగనుఁ
హంగుగ సంపదలెల్లను
పొంగుచు తముఁదాము యింట పొలుపొందె నిటుఁ.

వ. ఇవ్విధంబున యాచన్వినామ పుటభేదనాద్యజిందగు వటపత్రశయను
ననుగ్రహంబున భట్టనాథుని నిజనివేశంబు సకలసంపత్పరిపూర్ణంబై
విలసిల్లి నమ్మహామహాండు ననవరతభగవద్భాగవతాచార్యకైంకర్యా
సత్తనిష్ఠాగరిష్ఠుండై షోడశోపచారంబుల తదీయారాధనంబుఁ జేయుచు.

ఉ. అంతకుమున్నె పూర్వమున యన్నగరాధ్యులచే క్రయంబుకుఁ
స్వంతముగాగ గైకొనిన స్వాస్థ్యము సేద్యమొనర్చి యందులఁ
వింతగునట్టి సుప్రసవవృక్షచయంబులు నాటి పెంచఁగా
స్వంతముగా నొనర్చె నిటు సర్వము సంపటు గాంచి మెచ్చఁగాఁ.

గీ. అల వసంతునట్ల యలరుచుఁ బూదోట
పొలుపెలర్చఁగాను ప్రోదిఁజేసి
సకలసుమచయంబు సరులుగా నిర్మించి
హరి కొనంగుచుండె ననుదినంబు.

క. విరిదోటపనులఁ దమిచే
మరువక ద్వయమంత్ర మెపుడు మానసమందున్
స్మరియించు చహరహంబులు
నిరతము వచియింపుచుండు నియతమెలర్పన్.

సీ. అంతట యొకనాడు నరుణోదయంబున
నిత్యకృత్యంబులు నియతమతితో
స్నానసంఘాద్యనుష్ఠాన సద్దర్శము
లతినత్వరంబుగా నటులొనర్చి
కటియందు నీర్కావి పుటమును దిగఁజూట్టి
కరమున నుద్దాలకమును బూని
విరితోట కరుదెంచి యరసి యందున నుండు
కనపు కట్టియ రాయి కంటకముల

గీ. విసువ కటు వెదకివైచుచు విశదముగను
నరసముగ మిట్టుపల్లంబు నదనుపడఁగ
జేసి యటు కాలవలుదీర్చి చిత్రముగను
పాదులొనరించె బహువృక్ష పంక్తికపుడు.

సీ. మాధవి విరజాజి శుల్లికాలతలకు
మొల్లంబుగా తొల్ల యల్లు లిడియు
కుందవందనములు గొఱ్ఱంగితరులకు
పొందుగా నటమీద ప్రోదిఁజేసి
కరవీర గోరింట గన్నేరు చామంతి
ఘనసార దృమముల కలుపుఁదీసి
పున్నాగ గేదంగి పొన్న వావిలి మల్లె
మగున కుగునకళికి మఱొనరి.

గీ. పారిజాత దమన పాటల క్రముకాది
ప్రసవ కటజములను ప్రకటముగను
నెరసు, కసుపు, ప్రోపుఁ దొరలకుండఁగఁజేసి
విష్టుచిర్తమాని పెరపుతోడ.

చ. పొలుపగు పుష్పవాటి కిటు పోషణసేయుచు భట్టనాథుడు
న్నలరుచు వచ్చుచో నడుచు హర్షత శ్రీతులసీపనంబునుఁ
చెలువముఁగాంచి దెందమున చిత్రమునొందుచు సాగి మ్రొక్కుచుఁ
మెలకువరోడ జొర్కి కడు మెల్లన దోకుదుపార గైకొనిఁ.

ఉ. మున్నుగ గల్పుఁదీసి తరుమూలము చోటును ప్రవ్వి నేర్పుగఁ
తిన్నఁగ పాదు లేర్పరచ దివ్యరరంబగునట్టి తేజముఁ
కన్నుల కద్భుతంబుగను కాంచననిర్మితమైన పేటిక
స్సున్న విభంబుఁ గాంచి తన యల్లమునఁ గను విస్మయింతునై.

చ. ఇదివర కెన్నడుఁ గనని యిట్టి విచిత్రము యేమొకో యనిఁ
మదిని చలంచుకొంచు యసుమానముఁ దీరఁగ మూతమెల్లఁగఁ
విడగిచి గాంచ నందులను వొత్తిగిలుండెడి వారిరామణిఁ
నదయర కేలరాచిగిచి నన్నుదమందుచు నుంచునయ్యెడఁ.

ఉ. భాసువశీరయు క్తమయి భాసిలు నావహమానమంచునఁ
భూసుతకుల్లపక్షమున పుట్టినె తార దివార్ధమందునఁ
మానవజాతికాకృతిగ మంచి శుభోదయ వేళలందునఁ
సూనశరాభదేహమున సోయగముఁ దళుకొ త్ల నింపుగఁ.

ప. ఇవ్విభంబున యర్ధరాకన్యకాలలామంబు విష్టుచిత్తోద్ధాన ప్రసూన
కాంతార మధ్యప్రదేశంబునఁ దెలయు శ్రీతులసీతరుమూలంబున
యావిర్భవించిన.

ఉ. చాలిక పుట్టినట్టిక్రమ భావమునందున దెల్వజాలక
జాల విచారముండొడమ సంశయమందిన తీర్చజాలక
జాలిగనుండు నామను విచారముచీ రళరీరవాణి దా
మూలముఁదెల్పఁగా చలచి మోదము నుప్పతిలంగ నిట్లనె.

మ. శరణాతోద్భవపంశ చెల్వెద మదిక జాలేల యీదాలయు
ధరణీదేవత నీదు భాగ్యమహిమక దా పచ్చి నీపెంపు వా
విరితోటక దులసీవనంబున గడుక విభ్రాతనంజాతయై
హరికి నవ్యప్రసూనమాలికలు దా నర్పింపఁగా గోరిటు.

చ. మును మిథిలావనీకుఁ డలిమోదతఁ జేసెను యజ్ఞవాటిక
జననముయైన చాత్రిసుత చాడున నిన్నుఁ గృతార్థుఁజేయఁగా
వనజదళాక్ష నాజ్ఞ నిటు పచ్చియు భూమి విరాట్టి నియ్యెడక
జననమునయ్యె గావునను సంశయమందర సాదుకొమ్మనక.

చ. అని యిటు యద్ధరారమణి యాంరరసంగతులెల్ల మర్కము
వినయశరీరి బల్కఁగను విస్మితదౌచును భట్టనాథుడు
తనయను నంసభాగమున తానటుఁ జేర్చి ప్రియం బెలర్పఁగా
చనియె నిజాలయంబునకు చక్కగ శాటి ముసుంగువేసుకో.

గీ. అరిగి తనదేవి యహ్మాణి యనెడునట్టి
రాంత కొనఁగిన యత్యంతకౌతుకమున
వేగఁ గైకొన నంత నా విష్ణుచిత్తు
కలికి తన కబ్బినట్టి యాక్రమముఁ దెలిపె.

చ. విని ముదమంది యాచుగుప వేగమె గైకొని బాల నక్కున
న్ననుపుగజేర్చుక రనదు యాస్త సుహృజ్జన బంధుకోటినిక
కనుఁగొని యివ్వధంబు కడు గౌరతగా వినుపింప వారలుక
మనమున నుత్సహించి యతిమక్కుప నెక్కిన బాల కప్పడుక.

ఉ. సంపెంగనైలముం దలసు చక్కంగ నంటి శితాభ్రపంకమున్
సొంపుగ మేనియం దలది సొల్పెదదీరంగ మజ్జనంబునున్
యింపుఘటింపజేసి రవియెల్లనుదీర దుకూలశాటికన్
పెంపుగనొత్తి చక్కంగను ప్రేమతో బంగరు తొట్లెయందులన్.

చ. మెలుకువతోడుత స్సునిచి మేరిమి నన్నపువల్వ గప్పెట్టన్
మలయజపుప్పొడుచి యగరు మై బ్రసరించంగ ధూపము న్నిడిన్
యలనతదీర పాటలును హర్షలఁ బాడుచు బాలికామణిన్
లలనలు నిద్రఁబుచ్చి రటు లాలనసేయుచు మోదితాత్మలై.

క. నెమ్మది యమ్మాణ్యమ్మను
యమ్మగువలు యల్లఁగూచి యనురాగమునన్
యిమ్ముగ నొక గేహంబున
నమ్ముదమున నిర్పి రధికనమ్మద మొదవన్.

క. దళవాసరంబు లీక్రియ
విశదంబున గడపి యంత వేడ్కదలిర్పన్
శశిముఖులును పురుడోమిరి
నిశితాత్ములు నగుచు వేడ్క నేర్పుఘటిల్లన్.

సీ. అంత శ్రీహరిచిత్తు డార్యానుమతమున
యతివతో సుస్నాచు డయ్యువేగ
విధ్యుక్తముగ నిత్యవిధులు యథావిధి
గావించి యత్యంతకౌతుకముగ
ధరణి నిజాంశయౌ తనయకు కడుపేర
విబుధజాలములెల్ల వినుతినేయ
మోదంబుతోడుత గోదాపిరాట్టనే
నామకరణమున నమ్రతగను

గీ. సకలవిదబంధుకోటికి సుకరముగను
షడ్రసోపేతధోజ్యంబు సత్వరముగ
వినయమొదవంగ గావించి చేడ్చుతోడ.
యుచితమగునట్టి కట్నముల్ యొసఁగెనపుడు.

ప. ఇవ్విధంబున మహీసురాగ్రగణ్ధుండగు ఛిట్టనాథుండు పృథ్విరాధ్యు
దయ మహోత్సవంబు సత్సంతపై భవతిశయంబుగా రన్నగర
స్థితాశేష చేరనవ్రాతంబుల కనవరత మృష్టాన్న పానంబుల పరి
తృప్తులంచేసి బహూకరించుట తద్వృత్తాంతంబు పాండ్య మహీవల్ల
భుండు పథిరులచే విని వరమానందభరితుండై హితసమూహంబు
లతోడఁ వెడలి శ్రీవిల్లిభుత్తూరున కరుదెంచి యమ్మహామహా
నిరేతంబుననుండు గోదాపిరాట్టిని సేవించి తదనుకూలానుకూలం
బగు కనకమణిభవితాభరణంబులు సమర్పించి యర్చనారతిశయం
బున యుండు సయ్యవసరంబున.

సీ. అఖిలచేతసతతికి యాధారమగునట్టి
యవనిరారయు చిన్న యబలయయ్యు
జనని పొదిగిబిగొదిగి మనుజుడాలికయయ్యు
స్తన్యపానంబునుఁ జక్కఁగాను
పూనిసేయుచు బాల పూటపూటకుఁ జూడ
సభిష్యద్దియగుచును యఖిలజనుల
తలయెత్తి మెల్లగా తగ విలోకింపుచు
సవ్వ యత్తనె మాట లసఁగ నేర్చె

గీ. కరము లంఘ్రులు భవీయందు కైగఁబూని
యలరి నిట్టట్టుఁ దిరుగుచు చెలులఁగూడి
దోగియాడుచు గూర్చుండి తొట్రుపడగ
కల్కి ముద్దులు పగఁగుల్కు బల్కు నెపుడు.

ప. మరియును.

సీ. కోమలి తనుదానె కుడ్యముల్ తైబూని
యిల తప్పటకుగులు నిడగ నేర్చె
కొంకెడఁదీరియు కోల కేలనుబూని
దుడదుడ నందంచ నడువ నేర్చె
కుంతలజాలముల్ వింతగా చూగాడ
బెడబెడ గంతులుపేయ నేర్చె
జనని జనకుడు పేర్ని లను జేరఁబిచ్చిన
యేతెంచి ముద్దులు యడగ నేర్చె

గీ. అలరు పుష్పలబంతుల నాడనేర్చె
కరము లల్లార్చి ముచ్చటర్ గరపనేర్చె
చిలుకగములకు పద్యముల్ జెప్పనేర్చె
కలికిరాయంచతతి కాటనలుప నేర్చె.

చ. తరుచగు నూర్చునన్మణులు దాపిసి బంగరు తూగుటయ్యలన్
పరిమృదితంబుచౌ విరుల పాస్సున దారికనుంచి నొయ్యనన్
సరసమృదూక్తియన్యముల చానలు యూచుచు జోలఁదాడగన్
విరసతనొంది గోచ విస వ్యంగ్యతనొందుచు కంటగింపఁగన్.

చ. నశినదళాఱు లీలలును నమ్రతగా పచియింపఁగా వినున్
కలకలనవ్వి గోదయును కన్గవమోడ్చి సుషుప్తినొందు తా
నలరుచు నిత్తైరంగున నహర్నిశియందుల పాలలీలన్
నిలయముయందుల నిల్చిచి నెచ్చెలులన్ గుమిఁగూడి యాడెడున్.

క. తననీడ ఘటజలంబులఁ
గనుఁగొని యాటాడఁ బిలుచు కడునెయ్యమునన్
పనిఁబడి యిట్టటుఁ దిరుగుచు
తననీడనె తా యదల్పు తగ రాకనుచున్.

గీ. తల్లి పైటచెరుగు తా ముసుంగిడుకొని
వదిగి బూచి యదుగొ వచ్చెననుచు
తనదు హర్మిసముల తరుణుల జపిపించు
దయలువెడలి తానె భయముమాను.

ఉ. తల్లియు బుజ్జగించి ప్రమదంబున యెత్తుక ముద్దులాడుచు
మెల్లన భోజ్యము యిడంగ మింట పెరింగెడి చందురుగని
న్నుల్లమునందు నుబ్బుచును నొయ్యన పొత్తుకు జూర రమ్మని
పల్లపపాణి దిల్చు కడు ద్రాసుకనొందుచు చాల్యవేళల.

చ. అనుదిన మి తైలంగునను యుక్తయోక్యతి ఘాపిరాట్టి దా
కనుగొనువారికి న్నిగుల కన్నులపంపిపుగా మెలంగుచు
తన తలిదండ్రీకి ప్రయము తద్దయుపేర్కెటు నిష్పట్టిల్లగా
ఘనతగ బాలక్రీడ లిటు కౌతుక ముప్పతిలంగ జేయుచు.

ప. ఇట్లఖిలజనాహ్లాదకరంబుగా పరింభరాపహితలరంబు గోదాధానం
బున దినదినప్రసన్నమానయై తేజరిల్లుచు.

పీ. రత్నమౌక్తికముల రావరే కిట్టట్టు
నిటలభాగంబున నటననల్ప
కుటిలకుంతలములు గుమిగూడి యందంద
చెక్కుటద్దంబులఁ జిందులాడ
నవరత్నములచేత నపకమై చెన్నొందు
చిల్కతా శురమున చెంగలింప
ఇంద్రసీలపుబొద్దు లింపుగా కరముల
నిగనిగల్కాంతులు నిండుకొనఁగ

గీ. గజ్జలందెలు వాకీలు కైగఁబెనఁగి
చరణయుగ్మంబునందులఁ నందడింప
పొత్తుకత్తెలతోఁ గూడి పొలు పెలర్ప
పాటలాధరి యేప్రొద్దు నాటలాడు.

ఉ. ముద్దులుగుల్కు పల్కులను మోవి మృదుత్వము చెక్కుటద్దముల్
కద్దనొ లేదొ యాననెడి గొనును చేరలకెచ్చు కన్నులుఁ
దిద్దినయట్టు కన్నొమలు దివ్యతరంబగు దాహు లూరుపుల్
ప్రొద్దొక వింతవింతగను పొల్పువహించెను యింతి కప్పడుఁ.

సీ. సఖరాండ్రతోగూడి సౌధాంతరంబుల
బొమ్మరిండ్లు సమర్పి పొలుపెలర్ప
హరికి వైదర్పికి పరిణయంబును మన
మనురక్తి గావింతమనుచు చేగ
ప్రీపురుషాకృతిఁ జెన్నొందు బొమ్మల
యనురక్తితోఁ దెచ్చి యచట నిలిపి
కూర్మితోడుత పెండ్లికొడుకువారలు మీరు
తాను పెంచిలికూతుడాన ననుచు

గీ. సకలసన్నాహములతోడ సత్వరముగ
యెదురుకొనివచ్చి యత్యంతముద మెలర్ప
మల్లెమొగ్గలు తలత్రాలు మరియుఁబోసి
స్థాలిపాకాది విధులును తగ నొనర్చి.

చ. వినయత పెండ్లివారికిని విందులు తాను భుజింపఁజేయఁగా
పనిఁబడి తా స్వహస్తమున దాగుగ గుజ్జెనగూళ్లు పందెడు
న్ననువగు భోజ్యము న్నిడియె హర్షత వారలు నుత్సహింపుచుఁ
తనుఁ గొనియాడ గోదసతి తల్లియు దండ్రీయు గాంచి నవ్వఁగాఁ.

సీ. అంత యొక్కొకనాడు ననుగూ చేడెలఁ గూడి

వింతగా పువ్వుల బింతు లాడు

అలరుచు నొకనాడు యచ్చనశిల్లలు

కుప్పీలు వామనగుంట లాడు

తాగెల్చి వారల ధవునిపే రడిగియు

పరిహాస మొనరించు భాసురముగ

నొకవేళ తానోడి వారలె గెల్చిన

తనభర్త యిందిరాధవుడె యనుచు

గీ. తడయ కీరీతి మదిలోన బిడియమెడలి

పలికి పలికించు వారిచే ప్రాధీమ్యం

ననుదినంబును యీరీతి నాటలాడు

భామినీమణి తన తోడిబాలికలరొ.

గీ. పచ్చరంగులు తనమేన ప్రలిపలింప

కుంచికుచ్చుల కుల్లాయి కంచుకంబు

పచ్చవిలుకానిజనని యప్పగిది కాల్చి

యంచగతులను నటియించు హర్యములను.

చ. తరుణులఁ గూడి వింతగను దాగిలిమూతలటంచు యాడుచున్

గరిమతో సప్తతాళములు కాలప్రమాణము దప్పకుండఁగన్

కరములు చప్పటు ల్లిడుచు గౌనసియాడఁగ సృత్యమాడుచున్

నిరతము విష్ణు చిత్తు సుత నెయ్యము రంజిల యాడుచు న్వేసన్.

మ. చెరుకుం గోలలు సుప్రసూనపుసరుల్ చెన్నొందు వీణల్వెనన్

కరయుగ్మంబులఁ బూని మీటుచు హొయల్ గాసిల్లి వేసారకన్

హరి నారాయణ కృష్ణ రామ యనుచున్ న్నానందతస్వాంతతన్

హరిచిత్తాత్మజ బాలికామణులతో హర్యాగ్రమం దుండిటున్.

వ. ఇవ్విధంబున యఖిల జనాహ్లాదకరంబుగా అవసీవధూలలామంబు హరిచిత్తాకృతియై యత్యంత ప్రమోదంబున అనుదిన ప్రవర్తమానయై యుండెనని లక్ష్మణాహ్వాయదేశికుం డఖిల తదీయనివహంబులతో సాక ల్యంబుగా యానతిచ్చి, యవ్వలి కథాశ్రవణ కుతూహలాన క్తచిత్తులై యడుగుటయు,

చ. ఖగకులరాట్టురంగ నర ఖాదనశౌర్య విభంగనంగరా :

ద్యగణిత మాసుషాంగ ధృత హస్తరథాంగ పతంగమోక్షణా :

నిగమ విపక్షభంగ రమ నీరజ మానస భృంగరూపకా :

సుగుణ హృదంతరంగ బల సూదన సూదన శీర్షఖండనా :

కం. నాగాంతక సరవేషా :

నాగాంతక స్కంధరోహ నరరథరజై :

నాగాంతక శిరవిదళన

నాగాంతక వైరి హనన నాగసుతల్పా :

సుగంధీవృత్తము :

సుమనస స్తోత్రా : సుందరగాత్రా :

కమల కళత్రా : కంజ సునేత్రా :

శమదమవేషా : సామజపోషా :

విమత విదారా : వీరవిహారా : :

గ. ఇతి శ్రీమద్వేంకట లక్ష్మీనృసింహ వరప్రసాదలబ్ధ గీర్వాణాంధ్రోభయ భాషాకవితా “విచిత్ర విదేహరాజకన్యకాభ్యుద”యాది షోడశమహా గ్రంథ బంధురాలంకార నిర్మాణపారీణ ఘనయశోబంధుర మౌద్గల్య మహాముషి గోత్ర పవిత్ర వేంకటదేశికపౌత్ర కుమారవేంకటాచార్య పుత్ర మరింగంటి వేంకటనృసింహాచార్య విరచితంబైన గోదావరూపి పరిణయంబను శృంగార ప్రబంధంబునందు ప్రథమాశ్వాసము భాసిల్లును.

శ్రీ గోదావధూతీ పరిణయము

ద్వితీయాశ్వాసము

కం, శ్రీదయితాంకిత వజ్ర :

వేదమయాకార విబుధ విదితస్తుత్యా

మోదిత ఫణినగ విహరణ

ఆదిమ సురభయదకోప హరినరరూపా.

గీ. చిత్తగింపుము యతిరాజ శేఖరుండు
యఖిల చేతన తతులకు నతిశయముగ
వసుపతీ సతీయగు గోద వైభవంబు
స్వాంతమలరంగ వినుపించె నమ్మదమున.

సీ. శ్రీధరామానిని శేముషిగల కోర్కె
నొనగూర్చ కాంతార వల్లభుండు
నగు వసంతుడు చాల ననురాగ లీలను
పాదపాంగన దివ్యభావ మలర
యవలంబనముసేయు యతను క్రీడలఁ దేల్చి
తరుగర్చవయములు చాల్చి మెల్ల
మలయానిలంబనే మంత్రసూతికి వల
నలరి సుప్రసవంబు లైన మాడ్కి

గీ. అగణితంబైన శాఖల నల్లు లతల
నందునందుల నత్యంత సౌరభముగ
చిగురుజొంపంబు మొగ్గలు చిత్రమైన
లతలు ఫలములు గుచ్చముల్ చతురతగను.

గీ. అతులితంబగు నా వసంతాగమమున
వరపుదీపింప కాంతార వాటికలను
యమితఫలపుష్పనిచయముల్ యతిశయముగ
వితవితగ యావిర్భవించఁ దొణఁగె.

కం. శుక పిక శారిక పట్నద
నికరంబులు కేళివనులె నిలయముగాఁ
ప్రకటముగ నిలిచి తేనెలు
సుకరంబుగ గ్రోలి సౌఖ్య సుఖములతోడఁ.

మ. హరిచిత్తాత్మజ కోర్కెఁదీర్చ తరులుఁ హర్షించి యాయామినిఁ
కరవీరంబులు జాజి పొన్నపొగడల్ గన్నేరు చామంతులుఁ
విరజాజుల్ ఘనసార చంపకములున్ వింతౌ ప్రసూనావళుల్
మరియుఁ మల్లెలు మొల్లలుఁ దమనముల్ మందారసందోహముల్.

వ. అంత వసంతోదయాంకురితంబులై వనంబులుఁ జెలంగె
నయ్యెడ.

ఉ. అంతట యొక్కనాడు తన యాప్తసఖీజనసంయుతంబుగా
అంతిపురంబు వెల్వడియు హాటకనన్మణిభూషణద్యుతుల్
వితగ మేనున న్మోరయ వేడ్కఁదలిర్పఁగ యంచయానతన్
సంతసమందుచున్ జనకు సన్నిధికిం జనె గోదదేవియుఁ.

- చ. అరిగి ప్రసూననోకహము లారసి యిచ్చలొ నుత్సహింపుచున్.
హరినిభమధ్య చక్కఁగను యంతటయు నివిహరించి మేలిమో
విరులు గుఱుచ్చములైవదకి వేడ్కతో చేడె లొసంగఁ గైకొనిన్
తిరిగి నిజాలయంబునకు తీవ్రతఁగా నరుదెంచు నిచ్చలున్.
- చ. కుతుకమురంజిలన్ యిటుగ గోద వధూటియు ప్రత్యహంబునున్
యతులితగంధవద్వనములందు విహారముసేయుచు న్వెసన్
మతిహితమైనయట్టి సుమమంజరులున్ గొనివచ్చి తండ్రికిన్
యతివినయంబున న్నొసఁగ హర్షత నామను డవిగైకొనిన్.
- చ. నిపుణతతోడ మాలికలు నేర్పుఘటిల్లఁగఁ జేర్చి చక్కగా
తపనునిరశ్చి యేమియును దార్కొనకుండు నికుంజమందున
న్నపరిమితంబుగన్ చిగురు టాకులునున్ పయిఁగప్పి మెల్లగా
నుపమతో శీతలోదకము నొయ్యన పైపయి జిల్కరింపుచున్.
- చ. సుమతరుపాదులన్ కలుపు శోధనఁజే నటు నీటికాలువల్
సమముగఁజేసి తోయములు చక్కఁగఁ గట్టుచునుండు నత్తరిన్
యమితపు మోదహృద్యయయి హర్షత గోదటు పుష్పమాలికన్
క్రమమున మెల్లఁగా దిగిచి కైశిఖియందు నలంకరించుకన్.
- చ. ఘటమున నున్ననీట తన కాయపు కాంతిని సోయగంబునున్
స్ఫుటమునఁగాంచి దెందమున సొంపుదలిర్పుట కిచ్చమేచ్చిటున్
తటుకున యప్పటల్లగను తాల్మితొ నుంజిగురాకు నల్లినన్
పుటికలొ జేర్చి తిన్నగను పుష్పనరుల్ యిటు చొర్యవృత్తిచేన్.
- చ. అనుదిన మిత్తైరంగునను యన్యుల కేరికిఁ దెల్యకుండఁగన్
వనరుహపత్రనేత్ర తన వాంఛయుఁ దీరఁగ పుష్పమాలికల్
తన శిఖ కంధరంబునను దాల్చుక నిచ్చెడునట్టి సంగతుల్
మనమునఁ దెల్య కా ఘనుడు మక్కువ శౌరికొసంగగైకొనిన్.

చ. తన తనువందు సౌంపుగను దాల్చుక సంతనమందుచుండఁగఁ
యనఘుడు విష్ణుచిత్తుఁ డెద హర్షము నొందుచు ప్రత్యహంబునుఁ
దనరగ గోదదేవి మును దాల్చినయట్టి ప్రసూనమాలికల్
వినయముతో నొసంగి కడు పేడ్గ-తొను స్వటపత్రశాయికీఁ.

గీ. అర్పితంబునేయ నమ్మహామహుఁ డవి
స్వాంతమందు యెగ్గుళాయ కఱుత
సిరియుఁ నాను దాల్చె శేషుషియలరంగ
భట్టనాథు డరసి బ్రస్తుతింప.

ప. ఇట్లు కొన్ని వాసరంబులుఁ జరుగు ననంతరంబి యం దొక్క
నాడు,

చ. అలరుచు భట్టనాథగురు డబ్బివిలోపనయైన పట్టితో
నలరుల తోటకు న్నరిగి యందున తానొనరించెడుఁ పనుల్
పొలుపుగఁ జక్కఁజేసియును పూపొదరింటిలొ మున్నుఁ దాచినఁ
యలరుల మాలికల్ గొనియు యాత్మనివేశము కేగువాడయిఁ.

ఉ. వచ్చెడిఁ జాడఁ దెల్కకను వారిజనేత్రియు యెప్పటట్లగఁ
చెచ్చెర పుష్పమాలికలు చేకొని కైశికీయందు నింపుగ
న్నిచ్చకువచ్చినట్లు ధరియించుక నీటిలొ నీడఁజాడఁగా
నచ్చెరువంది యా యనఘుఁ డారసి మెల్లనఁ బుత్రితో ననెఁ.

ఉ. అమ్మరొ స్వామి కర్పితము లయ్యెడు మాలికలేల నీ క్రియ
న్నిమ్ముగ నీవు గైకొనుట యింతపదారముయో పెరుంగకఁ
ధర్మముఁ దప్పి యితైరుఁగు దాల్చుట నీ కిది కూడదంచుఁ దా
క్రమ్మర బాలకై కొనఁగి గ్రక్కున నూత్న ప్రసూనమాలికల్.

- చ. తటమటసేయకన్ విరుల దండలు మున్నటికన్న మిక్కిలిన్
 స్ఫుటముగఁ గూర్చి తూర్జతను సొంపు ఘటిల్లఁగ భట్టనాథుడున్
 పటదళాఁయి నన్నిధికి వచ్చి సమర్పణసేయ నావుడున్
 కటకట నొంటి యవ్వి కడగంటనుఁ జూడక తైస్సృశింపకన్.
- ఉ. మారుమొగంబుఁ జేసుకొని మౌనతగా నటులుండు భావమున్
 సూరివరేణ్యుడున్ యరసి సొక్కుచునున్ ధరసాగి మ్రొక్కి మా
 నేరము చిత్తగించి కృప నెమ్మది మమ్ములఁ బ్రోవకున్ననున్
 వారిజనాథ యింతెవరు వారణసేయ సమర్థు లిబ్బువిన్.
- చ. అని వినయానురాగమున హస్తయుగంబును మోడ్చి వేడఁగన్
 మనమున కిన్కఁబోవించి మౌనివరేణ్యునిఁ గాంచి నవ్వుచున్
 ఘనద గభీర భాషణల కల్మిడిగా కరుణార్ద్రహృద్యుఁడై
 యనఘ మదీప్సితంబు నిసుమంతయుఁ దెల్పద నేడు నీతోనున్.
- చ. మృదమృదయాల : నీ దుహిత మున్ను శిఖన్ ధరియించు మాలికల్
 మదికిని యిష్టమై నెగడు మల్లియు నీవివి గొంచుపోయి యా
 సుదతియు దాల్చినన్ సరులు జుంగక గైకొనిరమ్ము పొమ్మనిన్
 సదయత నానతివ్వఁగను చక్కఁగ నాయనఘుండు యట్లగన్,
- చ. సదనము కేగి యత్తైరఁగు సాధ్వితౌ పుత్రికతోడఁ దెల్పదా
 మదిముదమంది యిర్వ్వరను మౌనివరేణ్యుఁడు వెంటఁబెట్టుకన్
 కొదలకలేకను చనియు గొబ్బున శ్రీధరుచెంత నిల్పెటన్
 విదితఘఁగాగ మెల్లగను విన్నపము నొనరింపగా వినిన్.
- చ. అలరుచు వారలన్ గనియు నజ్జదళాక్షఁడుఁ గారవించియా
 యలికులవేణి పెన్నెరుల యందుల నుండెటి పుష్పమాలికల్
 మెలకువతోడఁ గైకొనియు మెల్లఁగ కంధరమందు వేడ్కతో
 పొలుపుగనున్ ధరించి యనె భూరికృపారస ముప్పతిల్లఁగన్.

చ. అనిశము మీర లిప్పగిది యర్పణసేయుమటన్న వారలున్
 వినయత మ్రొక్కి వేగ తమ వేశ్యము కేగిటు ప్రత్యహంబునన్
 తనకక తెచ్చియు న్నొసంగ తామరసాక్షుడు యిచ్చమెచ్చుచున్
 ఘనతకగఁ వేగ కైకొనియు కౌతుకమందుచునుండు సంతటన్.

ఉ. గోదవధూటి యిత్తెరఁగు కొప్పనఁ దాల్చిన పుష్పమంజరుల్
 మోదముతోడ శౌరి తన మూర్ధమునన్ యురమందు చక్కగాఁ
 యాదరమొప్ప ప్రత్యహము హర్షముఁ దోకొన నాధరించు యా
 సోద నెదుంగజాలకను జున్గుచునుందురు యెల్ల భూజనుల్.

వ. ఇట్లఖిల జగజ్జన నయనానందకరంబుగా శ్రీ విష్ణుచిత్రాత్మజయగు
 గోదావధూలలామంబు ప్రాగ్జన్మ ప్రభావ భవాతిరేకంబున ప్రకృతభావం
 బుజ్జగించి షడ్వర్ణప్రాయంబునందె పరేంగిత దివ్యజ్ఞానంబున జనకు నన్ని
 దానంబునకు డా యంజని వినయ వినమితోత్తమాంగియై సేవించి,
 యమ్మహామహా సమ్ముఖంబున న్నిలిచి యతనికి సహాయంబుగా
 శ్రీ తులసీదళ నవ్యసూనమాలికా నిర్మాణంబు సేయుచు ప్రస్తావించితం
 బుగా యిద్దరాతలంబునంగల భగవత్సన్నివేశ ప్రభావాకర్షణానక్తచిత్ర
 యగుచు నత్యంత మృదు మధుర భాషణంబుల మెల్లన యిట్లనియె.

కా. అయ్యా : మిమ్మొక చేను వేడగ మదిన్ హర్షంబు నయ్యున్నదిన్
 మియ్యాన న్నిదియే వినంగవలయున్ మీ కన్న మాకాపులున్
 న్నయ్యా యెయ్యడలేరు జూడఁ భువి నాయాత్మండు భావింపఁగ
 న్నయ్యేదేమని మీరలంటిరె వినుం డామాటయున్ దెల్పెదన్.

ఉ. ఈ యుగమందు నీ జగతి యెందుల శ్రీకు నివేశనద్యముల్
 ఎయ్యడనుండు నవ్వి యవి యెన్నఁగ నెన్నియొ మీర లిప్పుడున్
 నెయ్య మెలర్పఁ దెల్పువలె నే విన వాంఛ మటిల్లెనంచునున్
 సయ్యన సారెసారెకును సంతసమందుచువేడ నాపుడున్.

- చ. విని ముదమంది దెందమున విస్మయమందుచు ముద్దుపట్టియు
న్ననియెడి వాక్యనంగతుల కచ్చెరుపందుచు నమ్మ నీవిటు
మనమున యింతభ్రాంతిపడి మమ్మిటు వేడగ దాచనేటికి
వినుము నవిస్తరంబుగను వీనుల కింపుఘటింప చక్కఁగా.
- చ. అని వినయానురాగమున నాత్మజనుంగని గారవించినీ
కనుగొని విన్నయట్టి మురఘస్మరు డుండెడి దివ్యదేశముల్
వినుము నవిస్తరంబుగను విశ్వమునంగల పుణ్యవాహినీ
వనగిరి పట్టణంబులను వైభవముఁ చెలువంద నెప్పుడు.
- చ. హరికి విహారలీలలకు నర్హములైన నదీనదంబుల
సురలును మౌనులుఁ నృపులు సౌంపుదలిర్పగ దివ్యగేహముల్
విరివిగ మున్ను యిద్దరణి వేడ్కఁదలిర్ప ఘటించు వాటిలో
నరసి శతారియాదియగు నార్కులు ముఁ విపరించినట్టివి.
- క. అష్టోత్తరశతసంఖ్యను
సృష్టముగా నిర్ణయించి స్వాంతములందు
న్నిష్టానురక్తిఁగాగను
శ్రేష్ఠంబైయుండు నవియు జెప్పెద వినుమా :
- సీ. ముద్దియ వినవమ్మ మునుపు మీపెద్దయ్య
లత్యానురక్తితో నభినుతించు
దివ్యతిరుపతులుండు దేశంబు లిబ్బువి
మహాసీయ తుండీర మండలమున
నలుబదిమూడును నటుమీద చోళోర్వి
మండ లిర్వదినాల్గు యుండు నవట
పాండ్యమండలియందు పదునెనిమి దటమీద
మళయాళ కేరళ మండలముల

గీ. నరయ ద్వాదశసంఖ్యయై యలరుచుండు
యుత్తరోర్విని పదకొండు హత్తియుండు
నరయఁగా నూటయెనమిది యనెడు సంఖ్య
బరగుచుండెడు యవి విను పద్మనయన :

ప. ఇమ్మహాదివ్య స్థకనామంబులు వేరువేర సాకల్యంబుగా వినిపిం
చెద సావధానంబుగా నాకర్ణింపుమని యిట్లనియె.

సీ. శ్రీహస్తిగిరి వృషకైలంబు వానాద్రి
పరదివ్య మాహేంద్ర వరపురంబు
శ్రీముష్ణపురమును శ్రీపెరుంబూదూరు
తిరుక్కోవళూరును తిరుపుళింద
తిరుకణ్ణపురమును తిరుక్కూరివానంబు
తిరుమంగళంబును తిరువళూరు
తిరువత్తిళూరును తిరుదేవరావును,
తిరుపారకంబును తిరువళంద

గీ. మరియు తిరువూరు తిరుకారకము పుళింద
తిరువలిక్కేళి నాంగూరు తిరువరంగ
పురము తిరువారకంబును భూతపురియు
మణిపురంబును మల్లైల మంగపురము.

సీ. పరమేశ విణ్ణగరు పార్థన వెల్లియు
కావలంపాడును కండనూరు
తిరుత్తి యంబాల తిరుమణి మండల
అరుమయ వైకుంఠ మను ఘనగిరి

తిరువూరు తిరుత్తణ తిరుకోళపురమును
 తిరుకారకన్నియు తిరువళూరు
 అష్టభుజకరపురము నళమరి పురుషోత్త
 పురము వెళ్ళాపురి పుండరీక

గీ. మరయ తుండీరమండలియందు మున్ను
 శతజిహ్వారాది దేశికుల్ నన్నుతించు
 మండలత్రయతిరువతు లందు నింక
 చోళమండలి గలయవి సుదతి వినుము.

సీ. శ్రీరంగ మొరయూరు చెరిపొరియూరును
 అంబవిణ్ణగరంబు యాదనూరు
 తిరుకణ్ణపురమును తిరువళందూరును
 కణ్ణపురంబును కణ్ణమంగ
 తంబివిణ్ణగరును తంజాపురంబును
 మొరయూరు మదిరెయు మోగపురము
 చిరునగర్ తిరువెళ్ళ చిత్రకూటంబును
 నందాపురంబును యెందులూరు

గీ. కందనూలు కణంగుడి కారుకన్నె
 తిరుమణంగుడి కరుగుడి తిరువెళంద
 యనెడు యిరువదినాల్గు నీ యవని యందు
 గలవు యట పాండ్యమండలి గలవి వినుము.

సీ. తిరుమాలిరంబోలె తిరుకొట్టియూరును
 తిరునఘరు మోమూర తిరువరంగ
 తిరుకోవళూరును శ్రీవిల్లిభుత్తూరు
 తిరుపుళింగుడియును తిరువళిప్ప

మయతిరుయలమంగ తిరుదర్శయనంబు,

మహిసారపురమును మాకుళింద

తిరుకురుహూరును శిరివరమంగయు

తిరమైన వైకుంఠపురము కుంతి

- గీ. పురవరం బను యాఖ్య యీ పుడమియందు
పదియు నెనిమిది యీరీతి విదితముగను
పాండ్యమండలి యందుల బరగుచుండు
మరియు కేరళ మళయాళ మండలముల.

- సీ. తిరువనంత పురంబు తిరుకారు కరయును

తిరువళి పురమును తిరువరారు

తిరుపుళియూరును తిరుకోళపురమును

తిరుకడిత్తానయు తిరువళూరు

పరుస పణ్వండూరు యరయ చంగణ్ణూరు

వనదళిపురి తిరువనఘనాయి

మళయాళ కేరళ మండలద్వయమున

పదిరెండు తిరుపతుల్ ప్రబలముగను

- గీ. యుండు వినవమ్మ పదకొండు యుత్తరమున
యిందిరాధవు కేళికా మందిరముల
దనరు దివ్యప్రభావంబు తరమె యన్న
నాడు మది దోచినంతయు నబల వినుమి.

- చ. వినుము యహోబలంబు కడు వింతగు శ్రీ యదుశైలరాజముఁ
ఘనతగు నైమిళావనము గౌరతయౌ ముదితాచలంబునుఁ
వనరు యయోధ్య యా బదరి వారణ పట్టణ సాలగ్రామముఁ
దనరెడు ద్వారకా మధుర దాపగురేబలె యాదిగాభువిఁ.

వ. ఇవ్విధంబున చతుర్థావ మధ్యస్థిత మహీమండలంబునఁ గల అష్టోత్తరశత మహా దివ్యస్థలంబులుం గాక భగవద్విద్యనోద విహారంబులగు స్వయంవ్యక్తస్థలంబు లనేకంబులుం గల వన్నిటికన్న శతగుణాధిక్యం బగు పరమవ్యోమతత్త్వల్యంబగు శ్రీరంగనామ పుటభేదనంబున నుండు పరవాసుదేవుండే శ్రీరంగాహ్వాయందై యుభయకావేరీ మధ్యంబున చంద్ర పుష్కరిణీశైవలినీతటంబున అనంతార్కకోటి ప్రభాసమానుండై వేంచేసియున్నవాడని విష్ణుచిత్తం డనురాగాతిశయంబున యానతిచ్చిన విష్ణితాశ్చర్యాతిశయ మావనయై యగ్గోదావధూలలామంబు విని యమ్మ హామహా సౌందర్య సౌకుమార్య విలాసంబులకు సౌక్కి నిశ్చేష్టయై పరమ యోగీంద్రునుం బలె స్వాంతంబున నానందంబు నొందుచు పులకిత గాత్రయై ఆనందాశ్రుపూరంబులు కనుదమ్ముల న్నెరయ నెట్టకేలకు ధైర్యావలంబనయై యమ్మహామహా విభవాతిశయంబున కుప్పొంగుచు జనకుని యాననం బాలోకించి; ఆయ్యా! నిఖిలాంతర్యామియగు శ్రీమ న్నారాయణుం డీ మర్త్యంబున అర్చావతారస్వరూపుండై ఖాసిల్లు గతం బెయ్యది యతైరంగు సవిస్తరంబుగా వినవేడుకయ్యెడు నని పుత్రికా లలామంబు అత్యాసక్తి వేడిన భట్టనాథుం డపరిమితానంద భరితుండై యమ్మావిసీమణి వదనారవిందం బవలోకించి యేతద్బావితార్థంబు సాక ల్యంబుగా తెలిసి స్మితాననుండగుచు మెల్లన నిల్లనియె.

గీ. అమ్మ వినవమ్మ కల్పాదియందు మున్ను
తమ్మిచూలియు యిందిరా ధవునిఁ గూర్చి
నెమ్మనంబున యత్యంత నియతితోడ
తాముదంబున వెయ్యేండ్లు తపముసేయ.

ఉ. ఇందిరవల్లభుండు యరవింద సుమోద్భవు భక్తి చేష్టకుఁ
దెందమునందు సంతసిలి డెండిమమాదిగ దివ్యవాద్యముల్

దంధణయంచ మ్రోయగను తార్క్య తురంగము నెక్కి తీవితో
ముందర నిత్యసూరి ముని ముఖ్యులు ప్రస్తుతులు న్నొనర్పగఁగా.

ఉ. రంగ విమానరాజ మతి రమ్యముగా విహగేంద్ర మూపునఁ
పొంగుచు ముందర న్నిడుక భూసిరి నీశల తోడ తూర్ణతఁ
న్నంగజా భ్రాతృనెదుటికిని నార్తతతోఁ జనుదేర నాపుడా
సంగతి గాంచి స్వాంతమున సంతసమందుచు సాగిమొక్కెఱుఁ.

చ. ఉపవిషదోక్తులఁ దనదు యుల్లమురంజిల శ్రీరమాధవుఁ
కృపయు దలిర్చునట్లుగను కేలు మొగుడ్డుక బ్రస్తుతింపఁగ
న్నపరిమిత ప్రమోదతను నబ్జదళాక్షిఁడు గారవించి యా
ప్రపదన నిష్ఠకు న్నలరి పద్మజా కిచ్చె విమానరాజముఁ.

కం. అతిముదమందుచు శతధృతి
సతతము శ్రీరంగధాము సదృశ్చిత్తోనుఁ
యతులిత దివ్య మహోత్సవ
మతిశయముగఁ జేయుచుండె యంతట మరియుఁ.

చ. శిరివరుఁ గూర్చి పద్మభవు సేయు మఖంబును గాంచు వేడుకఁ
సురలును మౌనులుఁ జనఁగ జూచియు వారలతోడఁ గూడెఱుఁ
తరణీకులోద్భవుం డధిక దార్మికుడైన వివస్వదాత్మజుం
డరిగె ప్రమోదితాత్మఁడయి హాటక గర్భు వికేతనంబుకుఁ,

చ. గవి యట నేత్రపర్వముగ గన్పడు రంగవిమానరాజముఁ
మనుజువరేణ్యుడు న్నరసి మానసమందున నుత్థహించియా
వనజదళాక్షి నేను యిటు వారిజగర్భుని గొల్చి ధాత్రినిఁ
తన నిజరాజధానియెడ ధన్యతగా జనులెల్ల నప్పదుఁ
కమఁగొనఁ జేతునంచు కడు కౌతుకతఁ మదినూహఁ జేసిటుఁ.

గీ. అతులితంబైన యా మఖమైన పిదప
నట్టిగర్భుచె నిజ్జ్వకు డాజ్ఞఁగొనియు
భూనుతంబైన సాకేత పురమునకును
సత్వరంబుగ జనుదెంచి సమ్ముదమున.

చ. ధరణీభారము దీర్చి దక్షని గనుఁ తా చక్కఁగా మాత్యునిఁ
కరమొప్పఁ నియమించి సత్వనియతిఁ గంగావ్రాదీ చెంగటఁ
పరమేష్ఠిఁ గురియుంచి నిర్జరతతుల్ భావించి భీతిల్లఁగా
నిరహాస్థితిగా శతాబ్దిములును నేర్పొప్పఁగా నుండఁగా.

ఉ. శారదవల్లభుండు హృది సంతసమందుచు రంగధాముతో
చారఁగవచ్చి పేర్మి యల సందిలఁగాగ నొసంగిపోయినన్
సారస మిత్రవంశజుడు స్వామి నయోధ్యలొ నిల్పె చక్కఁగఁ
వారనిభ క్తయాయనఘు వంశవరంపర వారలెల్లనుఁ.

కం. తమకులదైవముగాగను
నమితప్రమోదంబుతోడ నారంగవిభుఁ
క్రమమున నర్చనజేసిరి
శమదమసుస్వాంతులగుచు సమ్ముదమొదవఁ.

ప. అంత

కం. దశదిశల వార లరయఁగ
దశరథు పరియంత మటను తరలకయుండఁ
దశగళు వైరగు రాముడు
దశముఖు సోదరున కొసఁగె తమకులస్వామిఁ.

వ. ఇట్లు రముకులాంబుది నిశాకరుండగు రాముం డపరిమితానంద
కందళితాంతరంగుండై తమ కులస్వామియగు శ్రీరంగధాము న్నొసం

గిన నప్పొలస్త్యానుజు డలరి పునఃపునః ప్రణామంబు లాచరించి నయ్యః
సురతిలకుం డప్పుడు

చ. అలరుచు నవ్వీభీషణుఁడు నార్తితో రంగవిమానరాజముఁ
పొలుపున మూపునం దిడుక భోరున లంకకు బోవుచుఁ న్నటుఁ
జలజహితుండునే మిహిరు చక్కఁగ నంబరమధ్యవర్తియై
నిలుచుటగాంచి యాఘనుడు నిత్యవిధుల్ యొనరించువాడునై.

కం. వరపగు చోళోర్వీందుల
కరముగ విలసిల్లు సుభయకావేరితటిఁ
స్థిరముగ శుభలగ్నంబున
శరజాక్ష విమాన చుచట చక్కఁగ నిడితాఁ.

గీ. సరవితోడ నతఁడు స్నానాదికృత్యముల్
నియతమతితో జరిపి నెయ్య మొదవ
వనజనేత్రుఁ డుండు వరపట్టణముచుట్టు
తగ ప్రదక్షిణంబు తానొనర్చి.

చ. ధర నిటు సాగిమొక్కి ప్రమదంబున రంగవిమానరాజముఁ
కరయుగళంబులందులను గ్రక్కునఁ బట్టటు నెత్త యించుకఁ
తరలకయున్న యంతటను తద్దయు నావుడు విస్మితాత్ముడై
తెరలుచునుండు యాఘనుని దిక్కుగనుంగొని శౌరి పేర్చితోఁ.

మ. అశరీరాకృతి యంతరిక్షచరుడై యబ్జాక్షఁ డా పుణ్యునిఁ
పరితాపంబు హరింపఁగా దలఁచి సంభావించి సుస్వాంతతఁ
పరిపూర్ణాంతకృపాసుధాకలితుడై భావంబు రంజిల్లఁగఁ
సురవిద్వేషణు శోదరుఁ గని యనెఁ సౌంపుఁ కడుఁ సంధిలఁ.

చ. మరుగికయాలనుఁ వినుము మమ్ముఁగురించియు నిమ్మహానదీ
స్థిరతరహృద్యతఁ తపముజేసి తనందుల నన్వనింపఁగన్
వరమునువేడ విచ్చితిని వచ్చితి నీదు కృతంబుచే యిటుఁ
యరమరలేక నేనిపుడు హర్షతగన్ నొనుచుండుదుఁ యిటఁ.

గీ. ఉదధి మధ్యమందు నుండెడి యాలంక
కదళిజూడ త్రిదళ గణములైన
వదిగి తెరలుచుండ సురీజనం బిట్లు
యెద భయంబునుండి నెరయరాదు.

ఉ. కావున సర్వభూజనులు గాంచెడునట్లుగ మమ్ము నియ్యెడఁ
కోవిదవంద్య నిల్పు నిపు కోరినయప్పుడు వచ్చి లెస్సగా
సేవయొనర్చి పోవలయు శేముషియందుల వేరుసేయకఁ
రావలెనంచు నిత్తైరగు రంగవిభుండును యానతివ్వఁగాఁ.

చ. వినియు విభీషణుండు మది విన్నదనంబును మాని యట్లుగఁ
వనజదళాక్షిని న్నిలిపి వారని ప్రేమమహోత్సవంబులఁ
యనుదినముఁ యొనర్పఁగను యద్దరణీధపు కాజ్ఞఁఁబిచ్చి దా
చనియె నిజాలయంబునకు సంతసముఁ యిటు వచ్చిపోవుచుఁ.

గీ. కలికి వినవమ్మ యదిమొదల్ గాగ రంగ
పతియు నచ్చోట యత్యంత భాసురముగ
నిలచి యభ్యువి చేతన విచయములను
సుస్థిరంబుగ పాలించు చున్నవారు.

చ. అని యిటు విష్ణుచిత్తు డతి హర్షత రంగవిభు ప్రభావముఁ
తన ప్రయకూర్మిపట్టికి ముదంబుతో దెల్పఁగ యత్తలోదరీ

వివి కడు విస్మితాత్మయయి వేమరుఁ బల్కక మౌనభావతఁ
తను వివశత్వనౌ కరణి తద్దయు చాల విచారణీయయై.

గీ. యట్టకేలకు జనకుని యాననంబు
గాంచి ప్రీతాభరంబును కన్నుఁగవల
నెనయ చిరునవ్వునవ్వుచు నేర్పెలర్చ
వినయ మెనయంగ నిట్లనె వీసులలర.

ఉ. ఇట్టి ప్రభావశీలుఁడగు ఇందిరవల్లభు మర్త్యబాలికఁ
యట్ల వరింపశక్యమగు యత్తైరఁ గెవ్వరు మున్ను యిద్దరఁ
పుట్టి యొనర్చు ప్రాజ్ఞులను పొల్చుగునేయుగమందుయైననుఁ
పట్టుగ యుండిరే యనుచు బాలిక వేడఁగ భట్టనాథుడుఁ.

చ. తన దుహితాంతరంగమున దట్టిన త్రాంతౌనగూడునట్లుగఁ
మనముననుఁ దలంచి కడు మక్కువ నెక్కొన గారించి నీ
వును నను వేడు నర్థమును సుర్వరయందున మున్ను గోపికల్
వనజదళాయతాక్షిని నవారితకోర్కెఁఘటిల్ల నందరుఁ.

కం. యమునాతరంగిణీ తటి
ప్రముదిత సుస్వాంతలగుచు బాలికలెల్ల
న్నముకొని ప్రతము నొనర్చిరి
యమరప్రభు భర్తగాగ తగ వరియించెఁ.

ఉ. కావున నీవు నప్పగిది కంజదశేషణు చేతిబట్ట వీ
భావమునందు లెప్పగను పాల్పడియుండుటఁ దెల్పె నామదిఁ
న్నావతో నీవు నా ప్రతము నార్తితో గైకొని జేసినంతటఁ
తావక కామితార్థములు తప్పక నీకొనగూడు మానినీ.

ఉ. ఈ యుగమందునఁ నిచుక మేలు నృపాలుని పట్టి యీవుతఁ
సేయుటవల్లు రంగపతి చిత్తమునందున మెచ్చి వచ్చి యా
శ్రీయువతాంశజాతయగు చేడెను నుద్వహమయ్యెఁ గావునఁ
వేయు విధంబులఁ మదిని వేడ్కతో యీ వ్రత మీవు జేసినఁ.

ఉ. కోరిన యర్థమెల్ల నొనగూడు నిజంబిది తప్పురాదనిఁ
కూర్మితో భట్టనాథుడును కూతురుకుఁ వినుపింపఁగా వినిఁ
సారసగంధి తాను నటుసేయఁగ నాత్మలో నూహఁజేసుకఁ
ధీరతతోడ మారనెడి దిట్టతఞ్జాలక మౌనభావతఁ.

ఉ. మందిరసీమ కేగి యటు మార్గశిరంబను మానమందుల
న్నిందుని భాస్య సువ్రతము నింపొదవంగను సేయఁబూని దా
కొందరి పొత్తుక తైలతో గూడి ముదంబున నిత్యకృత్యముల్
ముందుగ దీర్చుక న్వేడలి ముద్దియ నెమ్మదితోడ నప్పుడుఁ.

సీ. శిరిగల ప్రేపల్లె శ్రీధన్వి పురమును
వరసరసి యమున వాహినిగను
బృందాటవే తన మందిరోడ్యానంబు
నందసూనుడె రంగనాథునిగను
రమ విజాంశజాలైన రాధ నప్పిన్నయే
తననుగా భావించి తనదు సఖుల
ప్రజకన్యలని గోడ వాంచితార్థము నెల్ల
నొనగూడ వ్రతదీక్ష నొంది నియతి

గీ. కడు ముదంబున ప్రాబోధ కాలమందు
ననుదినంబును నీరీతి నధిక భక్తి
భావమందున శ్రీరంగపతియె ధనకు
భర్తగా గోరీ వోమెను ప్రాజ్ఞతగను.

ఉ. ముప్పది వాసరంబు లిటు ముద్దియలందరు ప్రొద్దుప్రోద్దునఁ
తప్పక గోపికాధవుని తా మదియందు గురించి గోదయు
న్నొప్పగ బ్రస్తుతించియును సుర్వరయందు తదీయవ్రాతముల్
ముప్పది పాశురంబులుగ మోదమునఁ వచియింతు రెప్పుడుఁ.

క. ఇదిగాక నిందిరాధవు
విదితంబగునట్టి మహిమ విభుదులు మెచ్చఁ
ముదముతో నష్టోత్తరశత
పదసంఖ్య ప్రబంధమొకటి ప్రాధత జేసెఁ.

గీ. అవబృథంబాది కృత్యము లతిశయముగ
చూడికుడు తటు గావించి సుస్థిరముగ
నఖిలవైష్ణవతతుల కారాధనంబు
జనని జనకుల యనుమతిఁ జేసి యంత.

ఉ. కోమలి దెందమందుఁగల కోర్కెగణింప యనేకకోటిదా
భూమిధరంబులట్ల పొలుపొందుచు నుండఁగ లేమ నిమ్మతఁ
వేమరు నచ్చటచ్చటను వీనుల విన్నవి కన్నవెల్లనుఁ
తా మది రంగధామమని తద్దయుపేర్చితొ గాంచి యంచుచుఁ.

ప. ఇట్లత్యంత వ్యాప్తివ్యాపక వ్యామోహ విరహ విభ్రాంత
స్వాంతయై యొందొరుల కేరికిఁ దెలియకుండునట్లుగా అహర
హంబులఁ ఆహారనిద్రాదులయందు అభిలషించక తనలోదాను పరిత
పించుచు నిట్లని వితర్కించె.

ఉ. శ్రేయముఁగల్గు యీవ్రతము సేయుమటంచు మదీయ తాతయన్
పాయనిత్రాంతి దెల్ప నిటు పాల్పడిజేసినవల్న నేమియా

దాయమువచ్చెనంచు మది యందును గుందుచు తాళఁజాలకఁ
కాయమునందు రంగవతి కౌఁగిలి యబ్బునో యబ్బుదో యనికా.

ఉ. ఇందుకు సాధనేమి యిక నెయ్యది తోచదటంచు తా మదికా
కందుచు కుందుచుకా హృదిని కళ్ళకమందుచు లేచి యిట్టటుకా
మందిరమందునకా దిరుగు మాన్పడి యొక్కచో నిల్వఁజాలకఁ
ఇందునిభాస్యనితైరఁగు యిచ్చలొ నేమియు తోచ కప్పడుకా.

మ. పరితాపంబున నెక్కి చిక్కి భయముకా భావంబునకా బెన్గొనకా
హరిచిత్రాత్మజ యితైరంగున మహాస్వాత్మాంతరవ్యాప్తతకా
విరితల్పంబున విశ్రమంచి యవరికా వీక్షింపకకా సుప్తతకా
నెరయ న్నుండఁగ యానిశీధిని కడుకా నేర్పొప్ప శ్రీకాంతుడుకా.

చ. తరుణిలలామ స్వప్నమున తా మును ధ్యానముజేయు రూప్యతకా
కరుణకటాక్షవీక్షణల కస్తురిరంగడె సుందరాంగుడై
అరమరలేక వచ్చి కడు యార్తితో కౌఁగిటజేర్చి యింపుగకా
సురతసుపౌఖ్యలీలలను కూడికొడుత్త మనోహరంబుగాకా.

చ. కలిమిడిగాను వచ్చి మెయి గాళిలిఁదీరఁగ కౌగిటందు దా
నలుముక మోవితేనియలు నానుచు పేర్మితొ కుత్సరింపుచుకా
వెలఁదిని బ్రంహగారడపు విద్యచె మోహతనొందఁజేయుచుకా
తెలతెల వారుదాక తమిఁదీరఁగ గూడి యదృశ్యమానుడై

చ. చనిన యనంతరంబునను సారసనేత్రియు మేలుకొంచియుకా
తనువున కంపముకా భయము తాపము మోహము భ్రాంతి దాంతియుకా
పెనఁగొనలేచి కన్గవలు భీతమృగేక్షణయౌచు నర్థికల్
గనుఁగొని తా ప్రయుం గనక కల్వకమందుచు స్వాంతమందులకా.

చ. కలయె నిజంబొ విభ్రమమొ కాగలయర్థమొ కాంతుమాయయొ
తెలియ విచిత్ర మీ మహిమ ధీరత నేరికి యేమి దెల్పుగ
న్నలవడదంచు గుట్టుగను నాత్మసఖీజనసంఘ మెంతగఁ
పలుమరు వేడినఁ దనదు భావముఁ దెల్పక బున్నియాడుచుఁ.

ఉ. కూరిమియైన చేదె లనుకూలతఁ గల్గిన తల్లి దండ్రీయుఁ
గారవ మొప్పఁగా పొదివి కౌగిటఁ జేర్చుక యెంతవేడినఁ
వారిజగంధి రా మదిలో వాంఛిత మించుక వారితోడనుఁ
కూరి మెలర్చఁ దెల్పకను గొంకుచు వేరొక జారి నేర్చునఁ.

క. మరపించి తనలోఁ చానుఁ
పరితాపము నొందు నెపుడు బహువిధగతులఁ
విరిశయ్య యందు ముంగిట
స్మరశర వశమైనయట్లు శయనించి యటుఁ.

ప. ఇట్లు విరితల్పంబునఁ శయనించి విరహవేదనమున శ్రీరంగ
ధామునిఁ గురించి యిట్లని వితర్కించె.

చ. తలపున లేని భ్రాంతి నిటు దబ్బరమాయలఁ బన్ని చౌర్యతఁ
కలలొను దాసి యిట్లుగను కాయము సోయి నెరుంగకుండగఁ
కలసియు నిర్దయత్వమున గన్నడి యిట్లు తొలంగిపోవుటల్
జలజదళాక్ష నీకు నిది సంగతమా : ఫల మేమివచ్చెరా.

చ. అనిశ మహర్నిశంబు గడు యార్తితో నన్నిట యెత్తి పెంచినఁ
జనవియు జన్ము దాదియగు సర్వసుహృజ్ఞన బంధుజాలముల్
ననుఁ గని విస్మితాత్ములఁ నప్రతగాగను యెంత వేడినఁ
మనమున నుండు సున్మలిక మాటును వేసుక తెల్పి చెప్పఁగఁ.

చ. కనుపడ కిట్లుగా మదిని కళ్ళవలెమందుచు ముంగిటందులకా
నిను మదిలో దలంపుచును నిద్దుర కంటికిరాక రేబవల్
మనసిజా బాణబాధలకు మారుత వేధకు చంద్రుకాకకుకా
తనువున కంపముకా బొడమె తాళగజాలను రార మ్రొక్కెదకా.

క. అని యిటు తన దెందంబున
వనజాక్ష గురించి హృదిని వర్ణింపుచు తల్
క్షణ మొక్క యుగముగాగను
తన మది యూహింపుచుండె తహతహపడుచుకా.

వ. ఇట్లత్యంత విరహ విభ్రాంత మానసమై యుండు నయ్యెడ.

సీ. కలికి చిలుకల రొదర్ కర్ణకులములయ్యె
శారితాధ్వను లతి ఘోరమయ్యె
మలయ మారుత మగ్నిమాలిక లయ్యెను
సుదురాజ బింబంబు సూక్ష్మమయ్యె
అంగుళీయంబులు హస్తకంకణులయ్యె
నగరు మలయజపంక సెగలునయ్యె
విరిళయ్య మేవికి శరతల్పమయ్యెను
పానీయములు విషప్రాయమయ్యె

గీ. తారహారంబు లత్యంత భారమయ్యె
ననుచు విశ్లేష ముదావహము యలసి సౌలసి
నిలయమందున పదమూని నిల్వ కెప్పుడు
విరహ విభ్రాంతిచే నిటు తిరుగుచుండె.

వ. మరియును,

సీ. తోయంబులాడదు తోయరుహానన

ముకురంబుఁ జూడదు ముద్దుగుమ్మ
పెన్నెరుల్ ముడువదు బింబాధరోష్ఠియు
కలుపంబు బూయదు కంబుకంతి
తిలకంబు నుదుటిపై దీర్చదు చక్కఁగా
కనుల కాటుక నిడదు కమలనేత్రి
యలరుచు చెలలతో నాటలు నాడదు
వనవిహారము కేగ వాంఛపడదు

గీ. నతి భరంబున నీరీతి యట్జవదన
మౌనభావంబుచేత నా మగువ మదిలో
కలలో గన్నట్టు తన ప్రియకాంతు నెప్పుడు
నురువఁజాలక నిట్టట్టు తిరుగుచుండు.

ఉ. ఆ విధమెల్ల రంగవిభు డాత్మ నెరింగియు తాపమొందుచుఁ
భావము నందు మెచ్చి తన ప్రాపున నిల్చి సపర్యలెప్పుడు
న్నావతో సేయుచుండు గజయానను చామరగ్రాహిణీయనే
శేవకురాలినిం గనియు చిత్తము రంజిల చేరఁ జీరియున్.

చ. విను మొకమాటఁ జెప్పెదను వేగమే నీవటు సంశయించకన్
చనవలె ధన్వినామపురి చక్కటికిన్ కడు వేడ్కతోడ యా
యనఘుఁడు విష్ణుచిత్తముని యాత్మజయౌ వరవర్ణినింగనిన్
మనసున నుండు వ్యాకులము మానెడునట్లుగ నీవు మక్కువన్.

చ. అతి వినయానురాగమున యా సతితోడుత సఖ్య మింపుగన్
యతి ప్రియమంద జేసియును మానిని యీడకు నెల్లభంగులన్
హితమతితోడఁ దేవతయు యింపుగ నీవని రంగభర్త దా
నతిముదమందుచు న్నిటుల నానతినిచ్చిన నుత్సహింపుచున్.

గీ. కరయుగము మోడ్చి చామరగ్రాహిణీయును
కనుగవల నశ్రుపూరముల్ గ్రమ్ముకొనఁగ
నిందిరాధపు పాదారవిందములను
వ్రాలి మెల్లన నిట్లనె జాలియొదవ.

క. దేవరవారల కంతగ
కావలసిన పనియు నేను గైకొనుటకునున్
పావన నియమము బూనుట
కావలసిన పనులు మీకుఁ గాకనుయున్నే.

ఉ. కల్లయుఁ గాదు మీ చరణ కంజయుగంబుల యానసుమ్మి నా
తల్లివి దండ్రివిం గురువు దైవముఁ దాతవు భ్రాత వీవనిఁ
యుల్లమునందున న్నెపుడు నుబ్బుచు మీకడఁ దానదాసిన్
మెల్లనగాగనుఁ వదిగి మీకు నపర్యల చేయుచుందునుఁ.

ఉ. ఉండెడు నన్ను యేల యిటు నూరక యింతగ సామినేమిటఁ
కొందొకదానిఁగా దలచి కూరిమి మీమది యంతగల్గినఁ
కుండలితల్ప యింతగను గొప్పయుసేయఁగ యంతదాననే
నండజవాహ యంచు నతి హర్షము మ్రొక్కిటు విన్నవింపఁగఁ.

ఉ. విని మది నుత్పహించి యరవిందదాక్షిణ్యంబు యత్తల్లోదరిన్
గనియును విస్మితాననుడు గౌరతగా యటుజేరఁజీరి నీ
మనమున చింతయేల విను మాకు ప్రియంబగుదాన వౌటచే
నిను విటు పంపఁగావలపె నెమ్మదితో జను సంకయించకఁ.

గీ. అనిన ముదమంది యాలేమ యాజ్ఞఁగొనియు
చనియె కతిపయగతి నతిపత్వరముగ

నైందవారోహణముజేసి సఖులతోడ
ధన్విపుటభేదనాఖ్యతోఁ దనరు పురికి.

చ. అరిగటు నాపురీవరము కాఁడుదునో వటవత్రకాయని
న్నరసి ప్రమోదహృద్యమయి యార్తతతో ప్రణమిల్లి చక్కగఁ
శరీవరుఁడైన రంగపతి శేముషిరంజిల పంపినట్టి యా
యురుతరభూషణాంబరము లొప్పుగ నప్పనపేయ వారలుఁ.

క. ఆరుదందుచు నతిముదమున
సరవితో గైకొనియు పేర్మి సంధిలగానుఁ
శరి భువి నీళలు తానుఁ
కరముగ ధరియించి రధికకౌతూహలతఁ.

క. సామజవరదుఁడు యిటుగఁ
చామరగ్రాహిణిని యధికవమ్మోదమునఁ
ప్రేమదలిర్చుగ తమ నిజ
ధామంబున నిలిపె పేర్మి దళకౌత్తంగఁ.

ఉ. ఆతత విష్ణుచిత్తముని యాత్మజయైన రమావదూటినిఁ
స్వాంతమురంజిల న్నరయ చామరగ్రాహిణి శ్రీకునాజ్ఞచే
త్రాంతిని వేగ నాయువతి ప్రాంగణసీమకు చేరనేగి యా
కాంతనుగాంచి మెచ్చి తన కౌగిటజేర్చుక గారవించియుఁ.

గీ. అమ్మ వినవమ్మ మహిమను ఆర్యులెల్ల
సంతసంబున శ్రీరంగకాయ మోల
నన్నుతిని సేయఁగా విని సంత్రమమున
మిమ్ము పేరింపనప్తి మాయమ్మ నిటకు.

చ. అన విని భట్టనాథసుత హర్షత నాననపద్మమందులకా
మనతరమైన హాసమును కన్దవయందున ఆందమొప్పగకా
తన తనువందునకా గలుగు తావభరంబును బాయ నిట్టులకా
మనసున వేరుసేయ కతిమక్కువ కౌగిటచేర్చుకకా వెనకా.

మ. అనురాగంబున వారలిర్వురు మహాయానందతకా పొందుచుకా
వనజాతాయతనేత్రు సద్గుణములకా వైయాత్యత న్నైప్పుడు
న్ననుసంధింపుచు మెచ్చుచుకా సౌలయుచు న్నాంతర్యభావంబునకా
న్ననుమానంబునులేక ప్రత్యహ మిటు న్నానందతకా చక్కగాకా.

చ. అరమరలేక నిర్భు రిటు లైకృతగా యెడసేయకుండియుకా
సరసముగాగ నాయనఘ సద్మమునందున నిల్చి భుక్తిని
న్నిరతముసేయుచుంగలిసి నెయ్యముసంధిల నేకశయ్యలకా
మురియుచు పవ్వళించి మరి ముచ్చటలాడుచు సుప్తినొందుచుకా.

చ. సతతము విత్తైరుంగునను చామరగ్రాహిణి భూపిరాట్టితో
నతులితమైన సఖ్య మెదయందున నప్పు డహర్నిశాదులకా
హితమతితోడుత నిలిచి నీప్సితమందున గల్గు భావముల్
చతురతతో గుణాతిశయ పౌఖ్యత నొందోరు లేకతంబునకా.

గీ. కలసి యిష్టగోష్ఠి గావించు చోకనాడు
నితరు లెవ్వ రించు కెరుగకుండ
శేముషలర విష్ణుచిత్రాత్మజును గాంచి
యతివ మదిలొ భావ మరయఁదలచి.

చ. కమగవ విన్ననవ్వొడవ గ్రక్కున చెక్కిలి ముద్దుగొంచు నీ
మనసునఁ గల్గు వ్యాకులము మామదియందునఁ దెల్పిదెల్పకకా

పనిఁబడి నిన్ను వేడఁగను బ్రాంతిఘటిల్లెడుఁగాన నీమది
న్నను పరదానిఁగా దలఁచి నమ్మవదేమొ ప్రమాణమిచ్చెదఁ.

చ. సరసముగాగ యానతికి చామరగ్రాహిణి నమ్మి నవ్వఁగా
కరము కరంబునందులను గ్రక్కునఁజేర్చియు మేను నిఘ్రుచుఁ
తిరముగ నింక నీమదిని దీరముగా నిటుఁ దెల్పుమంచు న
త్తరుణిలలామ యాననము తానటు యెత్తిన యెట్టకేలకుఁ,

క. చిరునగవు యాననంబున
నెరఁచుఁగ నర్థిశలనరసి నెన రెద నొదవఁ
సరసముగాగను యిట్లనె
వరవర్ణితౌ సధికమధురవాక్యముల తగఁ.

ఉ. అగ్గలమైన లజ్జ మదియందున దట్టఁగ వాఁకవాటముఁ
దిగ్గన దెగ్గరన్వయిచి తీరుగ యానతి జిహ్వాయందునఁ
బిగ్గర డాసియుందునటు భీతిలు దేమియు మారుఁబల్కఁకఁ
సిగ్గికనేమి ? యంచు నిటు శేముషి దీరతఁజేసి దెల్పుఁగాఁ.

క. ఘస్పన యంతర్భావము
నప్పుడు తాఁ జెప్పఁజాల కపు దెదలోనఁ
దప్పియు వేరొకజోలియుఁ
జెప్పుచు నఱజెప్పి గ్రుక్కి చిడుముడివడగఁ.

గీ. చామరగ్రాహి జాలేమ చందమరసి
తా మనంబున వ్యంగ్యత దట్ట కలరి
యేమిభయమమ్మ నీకేమి యిటులఁ జింక
వలదటంచును నెన్నరిచి బలికె నపుడు.

ఉ. కన్నయ నీవు ప్రాజ్ఞతయు గల్గిన ప్రౌఢవుగావు నీవు ము
న్నెన్నడు కన్నులం గనవి యందిరవల్లభుడైన రంగవిఠా
నన్నిదిపేయు త్రాంతి యెడ నందిలి నీవిటు వ్యాకులత్వముగా
న్నున్న విధంబు తాదెరిసి నొయ్యన నన్నిటుబన్స వచ్చితికా.

క. అని యిటు సాకల్యంబుగఁ
దను వచ్చిన కార్యమెల్ల దాచక సతితో
వినువింప కూడికుడు తటు
మనమున సంతోష మెలమి మల్లడిగాగకా.

చ. కనులకు రెప్ప రెల్లపుడు కాపయియుండెడిమాడ్కి నీవు నకా
న్నవికము, యించుకేమరక నార్తతఁగా తలిదండ్రులట్లఁగా
మనసున యెగ్గులేక కడుమక్కువతో నిటుఁ గారవింపఁగా
తనదె యకృత్యమౌ ననెడు తాత్పరియమ్మున నెత్తినెత్తకా.

సీ. శ్రీరంగవతి దెల్పు స్థితిఁ దెల్పి యిటవచ్చి
యరసి యింకేమని యడిగె దిపుడు
యైన నా వాఙ్మాల మరయ వేడుకయైన
తెప్పకుండుట యది గొప్పగాదు
యప్పరో విను నాడు యాంతర్యమందున
గల కోర్కె దీర్పగాఁ గలిగినట్టి
అప్తులు నీకన్న యరయ మాకెవ్వరు
మది పరాకునుగాక విదితముగను

గీ. వినుము సాకల్యముగ నాడు విన్నవంబు
ననియు విస్మితముఖియగు నబ్జవదన
కరము కరమున జేర్చిటు గారవముగ
భావితార్థంబు నిటు శేఖరపతఁగ ననియె.

- చ. అనవరతంబు మజ్జనకు దార్తత నావటపత్రకాయితో
 ఘనసుమమాలికల్ యొనఁగ కాంక్షఘటిల్లి ప్రసూనకాననం
 బనువగుచోట తోటకయి యన్నగరాడ్యుల యాజ్ఞగైకొని
 పనిఁబడి తా స్వకీయముగ పాదపజాలము బ్రోదొనర్చుచు.
- చ. అనుదిన మిత్తైరుంగునను నబ్జదళాక్షుడు పుష్పమాలికల్
 వినయత మధురుం దొసఁగు వేడుకతో విరితోటకేగ నే
 వెనుకొనిపోయి నయ్యెడల వింతలుగన్గొని సంతసించుచు
 పనిఁబడి యిట్లహర్నిశము పొల్పడి చక్కగనుండు నయ్యెడల.
- గీ. అమ్మహామహాండు నత్యంతభక్తితో
 సకలదివ్యదేశ సదనములును
 తావమలర లెన్న వర్జింప నే విని
 యంతరంగమునను హర్షమొదవి.
- గీ. ఇన్నియెడల నిట్లు యిందిరాధీశుండు
 నేమికారణమున నిట్లుయునికి
 వినఁగ మదికి చాల వేడుకనయ్యెడు
 నానతీయఁడనిన యాఘనుండు.
- చ. మది ముదమంది నన్నరసి మక్కువనెక్కొనఁ గారవించి దా
 సదయత విందిరాధపుఁడ్లు సర్వజగజ్జ్వలక్షణీయుడై
 విదితముగాగ యుండుటచె విశ్వమునందు తదీయవ్రాతమూల్
 ముదముతో బ్రస్తుతింపఁగను ముక్తికరంబగు నమ్మ మానినీ.
- కం. అరయగ నన్నిటికంటెను
 శివకు మనోహరంబు శ్రీరంగంబున్

ధరణీలో యంచును బుధులును
నిరతముఁ గొనియాడుచుండు నియతాత్ములునై.

కం. అనియిటు నస్మజ్జనకుఁడు
తనమదినిం గలిగినట్టి తాత్పర్యంబున్
వినుపింపఁ వినియు నేనా
యనఘనిదెసఁ గాంచి మగుడ యపు డిట్లంటిన్.

కం. పరమపదవాసుఁడగు హరి
ధరణీ యర్చాస్వరూపధారుం డయ్యున్
నరు లెడఁ గోరెడు గోర్కెలు
వరదుండై యల్లినరె వారనికృపచేన్.

ఉ. ఆవిధమెల్ల మీర లిపు దానతిసీవలెనందు వేడ నా
కోవిదవంద్యుడున్ స్పరి కురిమి నాయెడఁ జొరగల్గుటన్
భావమునందు రంజిలుచు బాగుగ నన్ గని మోదితాత్ముడై
నావిధమెల్ల నీకిపుడు యమ్మరొ దెల్పెద నాకింపుమీ.

చ. అవి వినయానురాగమున నష్టదశస్థితమైన నాస్థితీన్
తనమదియందు లెప్పగను తాల్మితో గ్రాహ్యత జేసుకన్ వెనన్
నను కరుణాకటాక్షతను నమ్రతగా నటు గారవింపుచున్
మనసు పరాకుగాక వినుమంచును యిట్లనె సారసోకిగన్.

ఉ. విను మును గోపకామినులు విశ్వమయుండగు నందనందనున్
మనమున తా వరించి హృది మక్కువబెన్నొన సద్రవతంబునన్
న్ననికము ప్రత్యుషంబునను యార్తతతో యమునాతరంగిణీన్
జానుగక నిల్చి చక్కఁగను ముస్థిరమానసులై యొనర్చుగన్.

చ. తననుగురించి యిట్లు దయితామణులొర్పు వ్రతంబుకు నృదిఁ
వనజదళాక్షఁడైన యదువల్లభుఁ డార్తితో వారినందరిఁ
మనసిజక్రీడలం గలసి మక్కువనేలెనుగాన నిబ్బువిఁ
పనిఁబడిసేయువారలకు భవ్యుడునై యటు వేరుసేయకఁ.

వ. అనియిట్లుగఁ జనకుం డన్మఁ మనోగతవైకల్యంబుఁ దీరునట్లుగా
యానతిచ్చినఁ విని సంతుష్టాంతరంగనై యేను సర్వాంతర్యామియగు
శ్రీరంగదామంగూర్చి యత్యంతనియత నిష్ఠాగరిష్ఠంబుగా తద్ర్వ
తంబుఁగావించిన యనంతరంబ కొన్ని వాసరంబులకు మదీయ
స్వప్నంబున జగన్మోహనాకారుండగు శ్రీరంగనాయకుం డరుగుదెంచి
యత్యంతానురాగంబునఁ గలిసిమెలిసి యదృశ్యాకారుండైన; తద్వి
రహ విభ్రాంత దోదాయమానాంతరంగనై యివ్వధంబున నహర్ని
శంబులు క్షత్తిపాసాదివర్జితనై పరితపించుచున్నదాన నని సమర్థ
కంబుగా విన్నవించి విషాదవదనయగుచు నున్న యమ్మానిసీమణిఁ
ఉపగూహనంబునం గొగిటంజేర్చుకొని గారవించి చామరగ్రాహిణి
మెల్లిన మృదుమధుర భాషణంబుల నిట్లనియె.

ఉ. ఇందుకు సీమదెండులను నింతగ చింతిలనేల విన్మిక్తఁ
నందియమందగావలదు స్వామికృపఁ యిటు చక్కనయ్యెడుఁ
దెందమునందు యింతగను డిందునునొందక లెమ్మటంచు నా
యిందునిభావ్య నూరడిల యింపుగ లాలనజేసి యిట్లనెఁ.

మ. కలయందుఁ గనుగొన్న వెల్ల నిజముఁ గాదంచు సీవంతగ
తలపోయఁ వలదమ్మ చూడుమిదియే తథ్యంబు నీకయ్యెడుఁ
జణజాతానన నాదుమాట వినినఁ సౌఖ్యంబు నీకబ్బెడుఁ
పథ్యమారుల్ వివరింపనేల వినుమా భావంబుకుఁ దెల్పగఁ.

ఉ. ఎన్నివిధంబుల స్మరయ నిందిరవల్లభుడైన రంగనిక
కన్నులనిండయుక గనక కానియు నెక్కిని యుండు మోహముక.
తిన్నగ వేరుదెల్పినను తీరునె కోమలి నీమనంబులో
నున్న విచారభావములు యారకఁ దీరదు నెల్లభంగులక.

క. అదిగాన నీవు యిప్పుడు
మది సంశయమెల్ల మాని మావెనువెంటక
కొడుగక శ్రీరంగేశ్వరు
నదనంబున కొచ్చితేవి చక్కంబడుగా.

చ. అన విని విష్ణుచిత్తసుత హర్షత చామరగ్రహణిక గనిక
కనుగవ పిన్ననవ్వొదవ కాగల యర్థము నేమొగాని నీ
వనిన విధంబు మజ్జనకు నాజ్ఞయు లేకటు వచ్చుటెట్లగు
న్ననబడునమ్మ యితైరఁగు నన్యులు నెవ్వరు విన్న మెత్తురే.

ఉ. ఇందుకు సాధనెయ్యదియో యేమ మదిక దెలియంగజాల నో
యిందునిభావ్య నీవు మది యిన్నివిధంబులఁ చక్కఁజేసినా
దెందమునందు బెన్గొనెడి దిందునుదీరి ముదంబునొందఁగా
చందవగంధి పొందికయు జేపెటిభారము నీదె పుమ్మికక.

వ. అని యిట్లత్యంతదైన్యాననమాననయై గోదావరాలరామంబు వినయ
వినమితభావానురాగంబువ తనయంతర్భావంబు సమర్థకంబుగా
చామరగ్రహణితో విన్నవించిన యమ్మానినీమణి విస్మితాశ్చర్యాతికయ
స్మితాననయై దైన్యావలంబితయగుచు పౌవర్ణంబుగా మరియు
నిల్లనియె.

ఉ. తాలిమిదూలి యిట్లు పరితాపము నొందకు భద్రమయ్యెడిక
కాలము నేడు సంఘటితె కావున నేనను వాక్యవర్ధకుర

మూలము యెల్లనుం దెలిపె ముద్దియ నీదు సుహృజ్జనావళిఁ
చాలముదంబుతోడుతను చక్కగ రంగముకొచ్చె టట్లుగఁ.

చ. ఎటువలె నేడుఁ జేసెదను యేటికి నీమది యానాకాదనే
కుటిలత నూని యుండు మిక కోమలి నీవును నూరడించి తా
తటుకున భట్టనాథుఁగని తత్పదయుగ్మములందవ్రాలి నే
యిటు తమచేత యాజ్ఞగొని యేపనివిందు నెరుంగు మందుకుఁ.

ఉ. అయ్యద శ్రీరమారమణు కార్యులు నెల్ల మహోత్సవంబునుఁ
నెయ్యముతో నొనర్చఁగను నేను కనుంగొన కిట్లు పూరిక
న్నియ్యదయుండుటఁ బనియు నేమిక యాజ్ఞయొసంగుమంచునుం
దొయ్యన విన్నవింపఁ బరితోషితస్వాంతుఁడు నొచు నాపుడుఁ.

ఉ. తామును యమ్మహోత్సవ ముదారసుతాప్తసుహృజ్జనాదులౌ
స్తోమముతోడ యాత్రగను సొంపుదలిర్ప ప్రయాణమొటచే
చామరగ్రాహి జీందులకు సమ్మతిగా యనువాక్యసంగతుల్
తా మది మెచ్చు చందరు ముదంబున వెల్వడి రుజ్వలాంగులై.

వ. ఇవివిధంబున యన్నగరస్థితాశేష తదీయచేతనవ్రాతసందోహంబులు
స్వకుటుంబాది సంయుతంబుగా వటపత్రశయనానుమతిఁ వెడలి
కతివయగమనంబుల శ్రీరంగనామపుటభేదనంబునకు చేరంజనునెడ
విష్టుచిత్తుండు జాయానమేతంబుగా తనదుహితయగు గోదావదూలలా
మంబును సకలమణిమయాంబరాభరణభూషితఁగా నలంకరింపజేసి
చతుర్థంతయానంబునఁ నిడుకొని అత్యంతాతిశయంబున తమవారలం
గలని తిరుక్తానేరీతటంబునకుంజవి సత్క్రమంబుగా స్నానసంధ్యాది
కృత్యంబులు సత్వరంబుగా దీర్చుకొని పాదచారులై బెరుమాళ్ల
సన్నిధికిఁ జనుదెంచుచుండు నయ్యెడ.

- ఉ. అంతకుమున్నె గోదనతి యాజ్ఞచె చామరగ్రాహి ఇంతటా
సంతసహృద్యయౌచు నతిసత్వరతా యటు రంగశౌరి కే
కాంతమునందు నాస్థితియు గ్రక్కునఁదెల్పుఁగ మోదమంది సు
స్వాంతుఁడు నౌచు నిల్లనియె సాద్విని నీవిటు తోడితెమ్మికా.
- చ. అని యిటు లానతివ్వఁగనె హర్షత చామరగ్రాహి జేరికి
కనపడకుండ యాతరుణి గ్రక్కునఁగైకొని స్వామిసన్నిధి
వినయమెల్లర్చ నిల్పగను వేడ్కతో శ్రీహరిఁగాంచి మెచ్చుచు
ఘనతగ మున్ను తా కలనుఁగాంచిన దాకల దాకలాయనికా.
- చ. వనితకు సంత గన్పడిన నుల్లమునందున సంతసింపుచు
మనమున నించుకైన యనుమానములేకను పేర్మిసంధిక
వనజదళాఞ్జి పాదముల వ్రాలిన లేమను గాంచి మెచ్చుచు
తన కరయుగ్మమందులను తద్దయు త్రాంతితో నెత్తి చక్కఁగా.
- క. సరసముగ తనదు చెంగట
హరిచిత్తుని సుతను నునుప నాయమ యపుడు
మురియుచు శిరి భువి నీళల
చరణాబ్జములందు వ్రాల సరగున వారల్.
- క. అమితప్రమోదితులగుచును
తమకరముల గ్రుచ్చియెత్తి తద్దయు పేర్మిక
క్రమమున మువ్వరు గ్రక్కున
కమలాక్షిని గౌరవముగ కొగిటఁజేర్చికా.
- గీ. ఉచితసద్గోష్ఠిగావింపుచుండు నడట
నతిముదంబుతో తిరువీథులందు వచ్చు
వరుసలోపల హరిచిత్తువట్టి యునికి
సరయఁజాలక జాలిచే నంద రంత.

గీ. పరితపించుచు నటువచ్చి భట్టనాథు
గాంచి కన్గవ నశ్రువుల్ గ్రమ్ముకొనఁగ
నంఘ్రియుగములపైబడి యార్తితోడ
తహతహతజెంది యని రిట్టు దైన్యముగను.

సీ. ఏమయ్య మీపట్టి యిందాక మాతోడ
యనువందగా ముచ్చటాడుకొనుచు
నరుదెంచి యిపు డేమొ యగుపడ కేగెనొ
కనుపడ దిదియేమొకాని వినుడి
యెదురుగా నిందాక నేతెంచుగుంపులో
నెరుకవా రెవరైన సరగ దారి
కనుపడినందున కలయరాదయ్యెనో
యాజాడ మీరలు యరసికొనుఁడి

గీ. యనుచు వినుపింప హరిచిత్తు డాత్మయందు
బెగడునొందుచు నిట్టట్టు వెదకి సుతను
నరయఁజాలక పరవశు డగుచు వేగ
స్వామినన్నిదికేగి యాసముఖమునను.

చ. తనసుత జాడఁగానకను తత్తరమందుచు జాలినొందుచు
తనువున కంపమంది పరితాపమునొందుచు బాష్పధారలు
కనుగవయందున న్నురుల కల్వళమందుచు స్వాంతమందున
పునతరమైన వ్యాకులత గాఢతరంబుగ నావిభేదన.

చ. శిరిధవుడైన రంగపతి జేసిన మాయయు నంచు నేరికి
సరిగమ దెల్య దేరికి నళక్యమ్మ నంచును విశ్చయించి తా
హరిభరణారవింధముల యందున మ్రొక్కియు దైన్యభావము
తరలకయున్న యత్తెఱుగు తామరసాక్షి దెరింగి సత్కృప.

చ. కరుణయుజిల్క రంగవతి గ్రక్కున గోదవరూపితో ననె
న్నర సీటు జూడు మీ జనకు దార్తత వీకయివచ్చి తామదిగ
తరగని భ్రాంతి యిట్లగను తా మదిగుంచుచున్నవాడు నీ
వరిగియు నమ్మహామహని హర్షమునొందగనేయు పొమ్మనన్.

కం. ఆనతిచ్చిన యారేమ హర్షమంది
తా నిజాకృతితోడుత తండ్రికదకు
నానుకూల్యతగాగను యరుగుదెంచి
కానుపింపగబడి యనె గౌరవముగ.

ఉ. ఏమిటి కిట్లు మీమదిని యంతగ వ్యాకులమంది నీక్రియ
స్వామియు సన్ముఖంబునను సర్వజనంబులు గాంచి నవ్వగా
భ్రామికతోడ యిట్లునికి భావ్యముగా దిక లెమ్మటంచు నా
హామికతోడుత జనకు హ సయుగంబులు బట్టి యెతగా.

గీ. వివళతెల్ల మాని విష్మితం డగుచును
కనులనిండ సుతను గాంచి మదిలో
యంతతడవునేను యెంతగా వెదకిన
సరయజాలనైతి ననుచు నపుడు.

చ. అలరుచు పుత్రికామణిని యక్కున చక్కగ జేర్చి మక్కువగా
అలకలు కేలదువ్వచుచు నార్తతతోడ శిరంబు మూర్కొనిగా
తలపున వ్యాకులం బుడిగి తాల్మితో యందిరనాథుఁ గాంచి దా
యలుకువ నొంది యిట్లనియె హర్షముతోనెయు విమరో కిగా.

మ. జగదారాధ్యుడవయ్యు నీవు యటుగా చొర్యప్యతిగా మాయెడగా
తగునా ధర్మముడప్పి యిత్రగువగా దృష్టంబు గానించుటల్

పగవారైతిమొ మీకు నేటికిటులన్ భంజింప భావ్యంబెకా
తెగియిట్లుకా నగుబాటుపేయు టిదియెంతే యింక నిన్నేమనకా.

ఉ. అంతగ మాతొ వియ్యమును నందగ మీమది త్రాంతిగల్గినకా
సంతసమందునట్లు మము సమ్మతిఁబెట్టక నిట్లు దూర్తతకా
న్నింతిని నీవు దూర్తతను నిట్లుగగైకొని వచ్చుచెల్ల మా
స్వాంతమునందు వ్యాకులత నందిలఁజేసితి నిట్లు నిర్దయకా.

ఉ. పిన్నతనంబునందుననె పేర్చితొ చౌర్యమునుకా యకోదయుకా
వెన్నతొగూర్చి యుగ్గిదెనె వెన్నుడ నీకిది యింపుగాగనుకా
మున్నటు గోపబాలికల మోహమునొందఁగ మాయబన్నియా
సన్నతఁజేసి యిట్లుగను పాల్పడఁజేసితి నేడు మాసుతకా.

చ. అనగనె నిష్ఠురోక్తులిటు లబ్ధిదళాక్షవి సమ్ముఖంబునకా
తనకక విష్ణుచిత్తు దెద తాలిమిమావి వచింప నావుడుకా
విని దరహాసవత్ప్రదయి వ్యంగ్యతనొందక చేరజీ రిటుకా
తనకరపల్లవంబులను తన్మును నిమ్రుచు సారసోక్తులకా.

ఉ. ఎందుకు మీమనంబులను నింతగవ్యాకులమందుచు న్నునుకా
నిందనొనర్చ నేమిటికి నీనుత మాకయి సద్రవతంబు విం
పొండుగ ముం దొనర్చుటచె పొల్పుగ నేడు ఘటిల్లె కాపునకా
నందియమందకకా వినుము చక్కగ మీ రిపు డన్నకైవడికా.

ఉ. వచ్చెద మీమదికా గలుగు వాంచితమెల్లను దీరునట్లుగ
న్నిచ్చెద మమ్ము దూరకను విప్పుడు మీనుతతోడ చక్కఁగకా
చెచ్చెద మీనివేళముకు చిత్తమురంజిల నేగుడం చనకా
యచ్చెరువందుచుకా తనదు హస్తయుగంబులు మోద్చి యిట్లనెకా..

క. చవలమతి నగుచు మీకుఁ

న్నపరాధము చాలఁజేసి తది మీ రిప్పుడుఁ

కృప నెమియింపుం డంచును

ప్రవదనముఁ జేయ రంగవతి హర్షించెఁ.

చ. కరముగ మీరు మే మిప్పుడు కల్మిడిగాగను వియ్యమందుచు
న్నరమరలేకయుఁ మనసు యైక్యతమయ్యు కుభప్రయత్నముఁ
జరుగుదు సేయ కిప్పుడును సత్వరతఁ యొనరింపగాదగుఁ
పురమున కేగుదెంచ గురువుంగవు కాజ్ఞనొసంగ నావుడుఁ.

చ. మది ముదమంద నిట్లనియె మాధవ నీడు మహోత్సవం బిటుఁ
విదితముఁగాగ గన్గొనఁగ వేడ్క-తో యింతగ వచ్చి కాంచగఁ
కదలియుబోవఁగా యెదుర కన్నడ వార లిదేమి యన్న దా
బదలన మారుమాట యన భావమునందున తోచదేమియుఁ.

• ఉ. కావున యిమ్మహోత్సవము కన్నులనిండఁగ గాంచి యంతటఁ
దేవరవారి యాజ్ఞఁగొని తిన్నగ మానిలయంబు కేగుటల్
శ్రీవర యెల్లభంగులను శ్రేయము మాకిది గాన మీరలుఁ
భావమునందు మామనవి బాగుగ నేడు గ్రహింపగాదగుఁ.

చ. అన విని యిందిరాధవుఁడు నట్లగ మీమది కాంక్షఁదీరఁగఁ
కనుగొని యుండు డంచు నతిగౌరవమొంద సుహృష్టనాకి
న్ననిశము తీర్థసాదములు హర్షతతోడ నొసంగునట్లు గా
తన పరివారికాతతికి తాల్మితొ కట్టడిసేయ వారలుఁ.

క. అనుదినము యితైరుంగున

ననభాజుని నన్నిదిఁ న్నవారక నిలిచిఁ

ఘనతర దివ్యోత్సవ మిటు

కనుగొనుచు న్నుండి రధికకౌతూహలతః.

వ. ఇట్లత్యంతాతిశయంబున నమ్మహోత్సవ మవభృథాంత పర్యంతంబు నుకా నిలిచి యనంతరంబున నమ్మహామహాదే నాజ్ఞగైకొని మగిడి కతిపయగతులకా సపరివారంబుగా భట్టనాథుండు ధన్వినామపుటభేద నంబునకు పుత్రికాసమేతంబుగాజనుదెంచి సుసౌఖ్యముగా నిజాలయం బుననుండెనని రామానుజార్యుం డభిలదేశికవ్రాతంబులకు నానతిచ్చిన నత్యంతాతిశయాద్భుత మానసులై యవ్వలికథాశ్రవణకుతూహలులై యడిగిరనుటయు.

శరధివిహార ధీర సురశాత్రవశాత్రవ దీనపోషణా
కరిరిపుజైత్రజైత్ర శిరఖండనమండిత చక్రధారణా
నరహరిరూప దైత్యహర నాగసుభూషణ చిత్తరంజనా
ధరధరహస్తగోత్ర రిపుదండనమండిత చండవిక్రమా.

కమలాక్ష : కమలవజ్ర :

కమలాస్త సహస్రలేఖ : కాంతికలాపా :

కమలారివంశదీపా :

కమలాస్తకుమారజైత్ర : కామితఫలదా :

శ్రీరమా యను వృత్తము :

శతమమమణినిభ చారుశరీరా :

క్రతుభుజిరిపుశిరఖండన శౌర్యా :

రతివతివిదళిత రంజితచిత్తా :

దితిసుతమదహర దీపితలేఖా :

గ. ఇతి శ్రీమద్వేంకటాద్వైతసంహితా ప్రసాదాద్భక్తిగీర్వాణాం ద్రోణయ
భాషాకవితావిచిత్ర విదేహరాజకన్యకాభ్యుదయాది షోడశమహాగ్రంథ
బంధురాలంకార విర్మాణపారీణ సునయనోబంధుర మౌద్గల్యమహా
ఋషిగోత్రవచిత్ర వేంకటదేశికపాత్ర కుమారవేంకటాచార్యశత్ర
మరింగంటి వేంకటాద్వైతసంహితాచార్యవిరచితంబైన గోదావరీ పరి
ణయంబను శృంగారప్రబంధంబునందు ద్వితీయాశ్వాసము ఖాసిల్లును

శ్రీ గోదావధూతీ పరిణయము

తృతీయాశ్వాసము

సిరిహృదయకుముద హిమకర
సరసిజభవవాసవాది సన్నతచరణా
సిరసనగంధమహీధర
స్థిరతర శ్రీనారసింహ శ్రీతతుభరంహ.

గీ. చిత్తగింపుము యతిరాజశేఖరుండు
అఖిల చేతన తతులకు నతిశయముగ
వసుమతీసతియగు గోద వైభవంబు
స్వాంతమలరంగ వినిపించె సమ్మదమున.

క. రంగపతియాజ్ఞఁ జోకుండు
పొంగుచు నటు వేగ పాండ్య భూవరుకడకుఁ
సంగతిగా శుభలేఖలు
మంగళకరముగనువ్రాసి మఱి పంపించెఁ.

ఉ. బారులు సంతసంబునను చక్కఁగ నా మధురాపురంబుకుం
బారఁగవచ్చి పాండ్యనృపు స్వాంతము రంజిల లేఖ లిచ్చినఁ
కూరిమిఠోడఁ గైకొనియు గొప్పనఁ గన్దొని యుత్సహింపుచుఁ.
వారథిమేనిసేదటు నివారణయయ్యెడు నట్లు చేసియుఁ.

ఉ. ఇంతకుమించు కార్య మిక యెయ్యది ధన్యుడనైతి నంచు దా
సంతన మంది పాంధ్యనృప సత్తము దాప్త సుహృజ్జనాఃతో
నంతిపురంబు వెల్వడియు నార్తితో ధన్విపురంబుకేగి ను
స్వాంతత భట్టనాథు గని సాగిలిమొక్కి కరంబు లొగ్గియున్.

ఉ. మీ మహనీయ వైభవము మిమ్ము కృతార్థులఁ జేయునట్లగన్
శ్రీమహిళామనోహరుఁడు చిత్తమునందు దలంచి నేడిటల్
ప్రేమను మీ కుమారితను పెండిలి తా మొనరించువారలై
స్తోమముతోడ వత్తురని చోళనృపాలుఁడు లేఖలరపె దాన్.

చ. అన విని విష్ణుచిత్తు లెద హర్షము నొందుచు పాంధ్యభూవరున్
కనుఁగొని యిట్టి కైంకరియ కట్టడి మీకొనఁగూడి వచ్చుటల్
ఘనతరమైన సద్యశము గంహరియందున గల్గుఁ గావునన్
మనమున సంశయింపకను మానవనాథ యొనర్చు శీఘ్రమే.

గీ. అనుచు నియమింప నానృపుఁ డరుసమంది
తనదు మంత్రుల దెనఁగాంచి ఘనతరముగ
మనపురంబునగల యట్టి యనుజాలెల్ల
వినఁగ పాటింపుఁ డన వారు వేగమపుడు.

చ. ఉరువగు భద్రసింధురము నొప్పినభేరియు సంఘటించియా
పురవరవీథులందులను బోరుకొనంగను చారు బుద్ధతిన్
సరసముగాఁగ పాటిరటు సర్వజనంబులు నాలకించఁగాన్
మురిపెము నొందఁజేసి రటు మోదమునన్ గృహసీమ లింపుగాన్.

చ. విరతము విందిరాధపుకు నెయ్యమెలర్చ సవర్యఁ జేయు నా
పురవరమందులన్ వెలయు భూసురులాదిగ నాల్గుజాతులు

తృతీయాశ్వాసము

న్నఱమఱలేని భ్రాంతి యెదయెరిడు బెనంగొన సత్కమంబుగ
న్నరపతియాజ్ఞఁ జేసిరటు నమ్రతగాగ కుభోచితక్రియఁ.

ఉ. అంతి పురాంగణంబులును హర్మ్యచయంబులు రాజవీధులుఁ
వంతగు కొల్వనదృములు వెల్పులనుండెడు చిత్రకాలలుఁ
సంతసమందుచు న్నగరి సర్వజనంబుల స్వీయగేహముల్
అంతట సత్వరంబుగను నాతురతంబొనరించి రిట్లుగఁ.

సీ. పరిశుద్ధముగలెస్స భవనముల్ శోధించి
చల్లగా పన్నీరుఁ జల్లువారు
మృగమద కాశ్మీర యగరుమలయజగంధ
మలవడ ముంగిళు లలుకువారు
కనకరంభాస్తంభకములు చక్కగ విల్చి
చప్పరంబులు గట్ట సాగువారు
నాణిముత్యపుసరు లతిరమ్యకరముగా
కడువేడ్కఁ జాలరుల్ గట్టువారు

గీ. దివ్యముగ రంగవల్లులుఁ దీర్చువారు
అగరు దూపంబులిడువారు నగరులందు
కుభకరంబగు చిత్రముల్ సుస్థిరముగ
చిత్తమలరంగ నేప్రొద్దు సేయువారు.

కం. షితిపతి యనుమతి నప్పురి
నతివలు, పురుషులును చాల ననురాగమునఁ
హితమతి తమతమ కుశలత
లకులితముగ చిత్రరచన లలులొనరించన్.

- గీ. ఎల్లచో రాగి మామిడి పల్లవముల
గురుతరంబగు తోరణాల్ గూర్చి నకల
నదన సద్వారములపై న సమ్మదమున
కరము దీపింపఁగట్టిరి ఘనతరముగ.
- గీ. కనక రజిత ఖచిత ఘనరత్నభూషణాల్
సురుచిరాంబరములు శుభకరముగ
వీరు వారు నన కవిరళంబుగా లెన్న
యఖిల జనులు చాల్చి రతిశయముగ
- కం. న్యగ్రోధ వర్ణకయనుని
యుగ్రాణములందు నిండ సుర్యకాజ్ఞా
వ్యగ్రత పేయ కమాత్యులు
దగ్రత ధనధాన్యములను తడయక నింపఁ.
- ఉ. అంతకుమున్నె పాండుడట హర్షముతోడుత చోకు పారికిఁ
సంతన చిత్తుడొచు కడు సత్వరతఁ శుభలేఖ లంప వా
రంత ముదంబునొందుచును నబ్జిదళాక్షకు సత్కృమంబుగా
నింతు లొగి నివాళులిడి నింపుగపెండ్లికుమారుఁ జేయగఁ.
- వ. అంత యన్నగరస్థితాశేష ప్రీపురుషసందోహు లత్యంతాదరంబున
పురాలంకారంబుఁ గావించి సుస్సాతులై కనకాంబరాభరణాద్యలం
కృతులై యుందునెడ హరిహర హర విరించ్యాది త్రిదళత్రికోటి
దేవతావివయంబులును విష్వక్సేనాది నిత్యసూరివివహంబులును ఆర్యా
స్వరూపులై యమరాగంబున శ్రీభూషిణాది సీమంతినివహంబులు
చామరగ్రాహిణ్యాది చేటికాజనంబులుఁ గొలువ మణిమయాంకృతం
బైన యందలంబున నిరుగెలతకుల వ్వురుగుదేర శ్రీరంగేశ్వరుఁ

విహంగపుంగవారోహణంబు గావించుకొని చోళేంద్రాది భూపాల
నికరంబులు ద్విరదరథాశ్వవదాతివర్గంబులు నిధువంకలం గొలచిరా
కళ్యాణోచిత కరణీయంబులగు శంఖ భేరీ మృదంగ పటహ విస్యాణ
కాహళాది ద్వాత్రింశద్వాద్యతూర్యంబులు చెలంగ కవి గాయక సూత
వందిమాగధ నికరంబులు కరంబెత్తి కైవారంబులు సేయ నటద్గజ
గామినినికరంబులు సన్ముఖంబునఁ నృత్యగీతవాద్యంబు లొనరింప
గనుంగొనుచు సపరివారంబుగా నన్నగరంబు నిర్గమించి కతివయ
ప్రయాణంబుల దన్వినామపుటభేదనంబుఁ చేరంజని యన్నగరోపరి
భాగంబునం గల కుంద మాకంద ఖర్జూర జంబు జంబీర కాంచన
మరువక కుడవక యంగ లవంగ మాతులుం గైలా కుడుంగ కపిత్థ
కరవీర వకుళ వంజుళ క్రముక నారికేళ కేసర కదళీ కదంబ మందార
సింధువార పాటలి పారిభద్రాది నానాద్రుమ విరాజితోద్వానంబులఁ
నిలచి తమ రాక చారులచేత సుముహూర్తపత్రికలం బనిచిన వారల
యరసి హర్షించి యత్యంత ప్రమోదాయత్తచిత్తులై యతిత్వరితం
బుగా కనకమణిఖచిత పల్లెరంబులఁ కస్తూరికాగుర్వార్ద్రకాశ్మీరఘన
సారఘలయజకలితకరోరంబులు విడుకొని పరమవైదిక భాగవత
సువాసిని సందోహంబులు కరంబులఁ గయికొనిరాగ మణిమయాం
బరాభరణ శోభనద్రవ్యంబులు కొందరు గైకొని చనుదేర మంగళ
తూర్వాది బహువిధ వాద్యంబులుఁ చెలంగ కార్తస్వర మణి ఘటిత
దోలికలు పయింగల భద్రదంతావళంబు నడుమ వటపత్రకయనునిఁ
సకలమణిఖచిత భూషణ వసనాద్యలంకృతుఁ గావించుకొని శ్రీ
విష్ణుచిత్తా ద్యనేక భాగవతసమూహంబులు స్వస్తివాచనంబులు జెప్పు
చుఁ జనుదేర పాండ్యమహీవల్లభుండు పుత్రమిత్రకళత్రసచివసా
మంతభృత్యాది సుహృజ్జననమేతంబుగా కరదీపికాసహస్రంబులతో
నేదుర్మోచన నడుదెంచునప్పుడు.

చ. పరిధవయస్కులౌచ నటు పాండ్యమహీపతి చోళభూవరుల్
అరమరలేని భ్రాంతి యెదయందు తెనంగొన సంతసంబున
న్నిరువురు వియ్యపుంవరుస నెన్నుచును న్నువగూహనంబులు
సరసముగా నొనర్చి సుమసౌరభ పుష్పిడి గుప్పలాడుచున్.

కం. వరపూజార్థముగాగను
సురుచిరకనకాంబరాది శుభద్రవ్యములన్
సరసముగ పెండ్లికొమరుని
ధరియింపఁగజేసి రిట్లు ధరణీజనులున్.

మ. ఇరువ రచ్చటనుండియున్ కదులుచో నిష్టానులాపంబులున్
కరమొప్ప న్నొనరింపుచు న్నగరికిన్ కౌతూహలోపేతులై
యరుదేరం గని పౌరకామిను లటున్ హర్మ్యాగ్రభాగంబులన్
సరవి న్నిల్చి ప్రసూనజాలములనున్ సౌహృద్ధ్యతన్ జల్లగన్.

న. ఇట్లఖిలజనసందోహంబులతో ననేకకక్ష్యంతరములున్ గడచి కన
త్కనకమణిమయాలంకృతంబై విరిసిల్లు పటపత్రకయను నిజనికేత
నంబు శ్రీరంగధామనకున్ విడిదిగా నిలువ న్నియమించి తక్కిన
జనంబులకు తగిన విడుదుల వగరమందిరాంగణంబుల యుద్వాన
వాటికలం గల పటకుటీరంబుల విడియ నియమించి వారలకుం
దగినట్టి పుడ్రసోపేతంబుగా భుజియించునట్లు యథావిధిగా సకల
ద్రవ్యములు వనగూర్చి యద్ధరణీధవుం డపుడు.

శ. భాపుకవాద్యముల్ చలఁగ భట్టగురోత్తమురాణి వేగ మున్
కోవిదముఖ్యసంఘములఁ గూర్చుక స్నాతక వస్తువుల్ గొని
నావతో పెండ్లివారికిని వర్పణఁజేసిన వార లప్పుడున్
భావమునన్ తెలంగి కడు భాసురతన్ న్నిటుజేసి రింపుగాన్.

ఉ. వైదికకర్మ మిట్లు ననువందయొనర్చి యనంతరంబునఁ
మోదముతోడ భోజనము ముఖ్యకరంబగు బంధుకోటితో
నాదరమొప్పి జేసి రతిహర్షముతో నిరువార లంతటఁ
పోదిగవిల్చి నుద్వహపు పొల్చుగునట్టి పనుల్ యొనర్చుఁగాఁ.

ఉ. అంతట వశ్చిమాంబునిధి కవ్వలనుండు మహీధరంబుకుఁ
సంతనమొప్ప నేగి తన సాధ్వితో కస్తురిరంగ దీధరా
కాంత నిజాంశరూపమునఁ గల్గిన గోద యనే సుకన్యకఁ
బ్రాంతితో నుద్వహంబునగు భామిని కిప్పుడటంచు తెల్పునుఁ.

గీ. అతిరయంబున యిను దిట్లు నస్తశిఖరి
కడకు జనుదేరు టరసి తా క్షౌతలంబు
నతులితంబైన యామిని యనెడు కాంత
దళదిశలయందు గ్రమ్మెను దట్టముగను.

వ. ఆయ్యవసరంబున.

క. మడు డలరి విటవిటావలి
సురతసుఖానందములను సొక్కఁగజేయఁ
తరి యిదియెయో నటంచును
పురిఁగొలిపెడుమాడ్కి బరపె పూజాణములఁ.

వ. అప్పుడు.

సీ. దిమ్మెరై యిల్లిల్లు తిరుగుచుండెడు లేమ
వరుని వంకలుబెట్టు వన్నెలాడి
అతిషండుఁడగునట్టి అవగుణు నిల్లాలు
శివన త్తి వాపులఁ దివిరిబోతు

వయసునందునె పుష్పవతిగాని కాంతయు

కల్యాణమేకాని కన్యవడుచు

వశ్యంతవేషత వ్యభిచారియగు యింతి

సురవిక్రయముఁజేయు సుందరాంగి

- గీ. బుద్ధిహీనుండు నగునట్టి వృద్ధభార్య
విరుల నేప్రొద్దు నమ్మెడు విద్రుమోషి
వీరలందరు యామినీ వేశలందు
వేడ్కకింపైన విటులను వెదకికొనుచు.

చ. మరుగగు కేశినద్యముల మంజులమౌ మృదుశయ్యలందునఁ
వరవగు దౌతచేలముల వన్నెలుఁగల్గొను మెర్లుబద్దముల్
సరసనుగంధకల్పముల సౌరభసంయుత శాంబులంబుల
న్నిరువుర కిచ్చలేక నతియేహ్యతకుఁ వదలాటు యయ్యటఁ.

ఉ. కుంటెనకత్తై ముంగికుల గోష్ఠవయంబుల పాడుగుళ్ళనుఁ
కంటకకీర్ణమై నెగడు గచ్చపొదల్ గల కందకంబులఁ
పెంటలదిబ్బవందులను భీతిని నిర్వూరుగూడి కూటముల్
దంటగ టుంటవింటిదొర దారుణకయ్య మొనర్చ నయ్యెడుఁ.

ఉ. చీకటిపాలెగాడు యటు శేముషియందున చిమ్మరేగి య
స్తోకతతోడ మార్గముల తొల్లకనిల్చియు సుండుకై వడిఁ
లోకములోననుం జనులు లోగి చరించక యానిశీధినిఁ
ప్రాకటమొప్పు గేహములు బాయక నుందురు దంటఁగూడుకఁ.

ఉ. అంత సురాకరుండు మదియందున యామివికాంత చేష్టతం
బంతయు దా నెరింగి యది యయ్యెదొ కన్గొని రమ్మటంబు యే

కాంతముఁదెల్పి తారకలు గ్రక్కున యామివి జాడఁజూడఁగన్
 వింతగ నంతరిక్షమున వేడ్కతో గన్నది రంతటంతటఁ.

ఉ. జారుల గుండియల్ నవయ సారసజైత్రుడు ప్రాగ్దిశందునఁ
 చారుతరైకజ్యోత్స్నతలు చక్కఁగ భూనభమందు బర్వ యిం
 పారగ వేగ ముండటను పాల్పడి గంధవహుండు తూగిరా
 మారుడు తా స్వవైస్యతతిమండలియు న్నిరువంక గొల్వఁగాఁ.

సీ. సప్తవింశతి వృక్షసమితితో ద్విజరాజు
 నరుదేర యామిసీతరుణి గాంచి
 వ్రీడాభరంబును గాఢమై యెడ బెన్గ
 చిఱునవ్వు మొగమున శిరమువంచి
 కాంతల కైశిక కజ్జలంబందుల
 దాగి యంతట నిల్వ దైర్యమెడల
 గచ్చుమిద్దెలలోన జొచ్చి మూలలఁ దాగి
 నచట వెల్గెడి దివ్వెలరసి తొలఁగి

గీ. కానలకు నేగి యట యిమ్ము గనక వేగ
 కొండలోయల గుహలందు నిండుకొనియు
 యుండు జాడయుఁ దెలిసిన యుర్వియందు
 వెదకఁజొచ్చెను కొముది వెంటనంటి.

వ. ఇ ట్లఖర్వాఖర్వాసంతతేజోవిరాజమానుండగు సుధాకరుండు వియ
 వృండలమధ్యన ర్తియై విజృంభించుచుండు నయ్యెడ నబ్జాసనానుమతం
 బున ఆరుంధతీరమణుండు హరిసన్నిధానంబున కరుదెంచి లగ్నం
 బలిసాన్నిధ్యంతై నచ్చుచున్నయది గావున కాలయాపనంబుసేయక
 వైవాహికనడనంబునకు విచ్చేయవలయు నని విన్నవించిన విని

విష్వక్సేనాది నిత్యసూరినివహంబులును శ్రీపరాంకుళ పరకాల కుల శేఖరాది మహాదేశికవ్రాతంబులును చోళభూపాలాది తదీయచేతన సందోహంబు లత్యంతాతిశయంబున సవరివారంబుతో శంఖకాహళ భేరీమృదంగవేణువీణాది మంగళతూర్యారవంబులు చెలంగ నిరుగెలం కులఁ కరదీపికాసహస్రంబులుఁ వెలుంగ కవిగాయకసూతమాగధ వందివైతాళికనటనారీసముదయంబులు తమతమ విద్యాప్రాధీమంబులు న్మొరయ ఉభయమధ్యస్థితంబుగా జనుదేర కేవలచరరూపధావండగు శ్రీరంగధాముని వైనతేయస్కంధరూఢుం గావించుకొని యిరుగెలం కుల శితచ్చత్రచామరములును ఆలవట్టమును ధ్వజపతాకంబులు కరం బులఁ ధరియించి కైవారంబుసేయుచు జనుదేర నత్యంతవైభవం బుగా యమ్మహామహా సన్ముఖంబునకు పాండ్యభూపాలాది రాజ సమూహంబులు శ్రీవిష్ణుచిత్తుఁ బురస్కరించుకొని అనేకభాగవత చయంబులు వధూవరనమేతంబుగా ద్వాత్రింశద్వాద్యంబులుఁ మొరయ యెదుర్కొని కనకాంబరంబుల పెండ్లికొమారు నలంకరించి ఘనసారకాశ్మీరకస్తూరి కాగరుచందన పరిమళసుగంధపు పుప్పిడుల యిరువారులవారు గుప్పులాడుచు కలసి రథ్యాస్తరంబులుఁ గడచి వైవాహికసదనద్వారంబున వాహనంబులదిగ్గి కర్పూరనీరాజననివాళులు పుణ్యాంగనలొసంగ కజ్జెంతరంబులు గడచి కళ్యాణమంటపం బునకుం జని శ్రీరంగధాముని కనకాసనాసీనుం గావించి యుభయ పార్శ్వంబుల నుచితాస్తరణంబుల నాశీనులైయుండు నయ్యెడ.

ఉ. అంతకుమున్నె యంతిపురమందున ఛాత్రిసురాంగనామణుల్
 బ్రాంతితో విష్ణుచిత్తముని పట్టిని పెండ్లికుమార్తెసేయఁగన్
 స్వాంతము రంజి లందరును చక్కఁగ వేగ వివాళులిచ్చి య
 త్యంతపుమోదముఁ శిరసు నందుల సంపెగతైల మంటియుఁ.

- సీ. ఆమలపిష్టంబు నగరుగంధపు పంక
జంబీరరసముతో చక్కఁగాను
మైరాసి పన్నీట మజ్జనం బొనరించి
ధవళాంబరంబుచే తడియునొత్తి
కరనఖంబుల కురుల్ కై సేసిదువ్వియు
జారెడు శిగవైచి సమ్మదమున
విరజాజినంపెంగ విరిసరుల్ జాట్టియు
కాశ్మీరతిలకంబు ఘనతరముగ
- గీ. నిటలతటమున ఘటియించి నేర్పెలర్ప
ధర్మచేలంబు చింగులుబార కటిని
సొంపుమీరంగగట్టియు నురుచిరముగ
నవ్యమణిభూషణాదుల నమరఁజేసి.

- చ. అతివలు యితైరుంగునను హర్షత గోదవధూలలామకృ. .
చతురతతో నలంకృతులు చిత్తము రంజిలఁజేసి గ్రక్కునఁ
హితమతితోడఁ దోడ్కొనియు నిందిరవల్లభు సన్ముఖంబునఁ
కుతుకమెలర్పఁగా నిలిపి గొబ్బుననుఁ దెరబట్టి రప్పుడుఁ.
- చ. అలరుచు విష్ణుచిత్తు డతిహర్షత యంగన సంయుతంబుగా
పొలుపుగ నేగుదెంచి యటు భూసురసంఘము లెచ్చరించఁగా
జలజదాళి యంఘ్రులను జాకువ పల్లెరమందు జేర్చియున్
మలయజగంధతోయమును మానినియుంచఁగ నత్రమంబుగఁ.
- ఉ. మంగళతూర్యముల్ చెలఁగ మంతయుతంబుగ శ్రీకు నంఘ్రులు
న్నంగనసంయుతుం డగుచో హర్షముతోడను గడ్డి రంతటఁ
బంగరురంగెనంగు మధువర్కయుగంబు లొనంగి పేర్చితో
హంగగు రత్నభూషణము లర్పణఁజేసెను పేర్చినంధిలఁ.

1. అప్పుడు.

1. జీలకరగుడము మున్నుగ
బాలామణిచేత రంగవతి శీర్షమునఁ
వాలాయంబుగ నిడఁగను
హేలావతులైన ప్రౌఢ లింతులు నపుడుఁ.

క. గావింప సకలజనములు
భావంబున సంతసించి బహువిధగతులఁ
నావరవద్దులఁ గనుఁగొని
గావించిరి ప్రస్తుతులను కౌతూహలతఁ.

ఉ. అంత నరుంధతీప్రియుడు హర్షత మంగళసూత్రయుగ్మముఁ
సంతసమంద తత్పథికపంఘమువైపు నొసంగ వారలుఁ
స్వాంతమునందు నుబ్బుచును చక్కఁగ కన్నులనద్దుక న్వేషఁ
కాంతునికైకొనంగగను గట్టెను యాసతి కంధరంబునఁ.

చ. ఉరివిసురాంగనల్ మదిలొ నుబ్బుచు బంగరుపశ్చెరంబులన్
వరపగు మౌక్తికాక్షతలు వావిరిగ్గా యటనుంచుకఁ వెనకఁ
వరుడు వదూమణేం గలసి వాసిగనిల్చిన గాంచి నవ్వుచుఁ
సిరి భువి వీళ గోదపతి చిత్తమరంజిల రంగనాథునిఁ.

చ. వలగొప్ప నల్వరు న్నిలవ వారిపయిఁ కుటమౌక్తికాక్షతల్
పొలుపుగ దోయిటఁగొనియు భూసురముఖులు సొంపెలర్పఁగఁ
నిలి చట మంగలాష్టకము నెయ్యమువందలి నుచ్చరింపఁగఁ
న్నలరుచు శ్రీకమార్పమున హర్షతతో తలఁబ్రాలుబోయఁగఁ.

గీ. అమృహోత్పవంబు నరసి సుపయ్యలు
నమ్ముదంబు లెదలొ నందడింప
కల్పవ్రసువవృష్టి కడు చిత్రకరముగా
గురియఁజేసి రపుడు కోర్కెలలర.

ఉ. అంత ధరాసురాంగనలు నట్టివదూవర వస్త్రయుగ్మముఁ
వంతగ బ్రహ్మబిందనము వేసియు వేదికపై వసింపగా
నంత యరుంధతీరమణు డార్యహితంబుగ హోమకృత్యముల్
స్వాంతమురంజిలఁ జరిపె చక్కగను నిగమోక్తవద్దతిఁ.

ప. ఇట్లు నిగమోక్త వద్దతిఁ జరిపిన యనంతరంబ.

కం. ధారుణీసురలును బుధులును
వారక నాశీర్వదించ వారలకెల్లఁ
కోరిన యర్థము లెల్లను
దీరత శ్రీవిష్ణుచిత్తదేశికుఁ దొనఁగెఁ.

ప. అంత బ్రద్యోతోదయకాలంబు యగుటనరసి స్థితాశేషవిద్వన్మహాజనం
బులు ప్రత్యూషకాలోచితకృత్యంబులు సత్కమంబుగా గావించి,
దౌతాంబరాభరణభూషితులై కల్యాణమందిరంబున కరుదెంచిన
వారలకు విష్ణుచిత్తుండు భగవన్ని వేదితంబైన షడ్రససంయుతంబగు
నవవిధభక్ష్య చతుర్విధాదివోదనంబులు ఆశ్యాదిదధ్యాంతంబుగా పరి
తృప్తులంగావించి చందనకుసుమతాంబూలంబు లర్పించిన పరమా
నంద భరితులై పంచామ్నీకంబులలో గల వైదికలౌకికాదికృత్యం
బులు నలక్షణంబుగా గావింపుచు సరససల్లాపోచితసద్గోష్ఠులఁ
యహారహంబు లత్యంతాతిశయంబున వీడకవారంబులు సుస్థి
రంబుగా నిర్భి యనంతరంబ వటసత్రతయనుచే నామంత్రితులై

గరుడకేతనాలంకృతంబైన దివ్యవిమానంబున శ్రీ భూనీళా గోదా
వరూసీమంతునిసంయుతుండగు శ్రీరంగదాముని వేంచేపుఁజేసుకొని
విష్టుచిత్తాది శ్రీమహాభాగవతనివహంబులు కుటుంబినిసంయుతంబుగా
రథాశ్వాందోళికారోహణులై వెనువెంటం జనుదేర పాండ్య, చోళ,
మళయాళ, తుండీర, మహీమండలాధ్యక్షులగు నృపాలనముఖంబులు
రథ గజాశ్వాధిరూఢులై నవరివాంబులతో శంఖ, కాహళ, భేరీ
మృదంగ, మురజ, ఢిక్కానకాది మంగళకూర్పురావంబులు మొరయ
ధన్వినామనగంబు నిర్గమించి కతివయగతులగా ఆనేకనదీనగకాంతా
రంబులు గడచి ఉభయకాపేరీమధ్యస్థితంబగు శ్రీరంగనామపుట
భేదనోద్యానంబున కరుగుదెంచి తమరాక యన్నగరస్థితాశేషజనం
బులకుఁ దెలియఁ చారులగా బినిచిన వార లతిత్వరీతంబుగా జని
విన్నవించిన వార లపుడు,

౧. పట్టపుదంతి మూపుపయి బంధురమౌ జయభేరిఁ జేర్చుక
పట్టజవీధులంతటను ప్రస్ఫుటనాదము నివ్వటిల్లఁగ
దిట్టముగాఁ జాటి రటు తెల్పెడునట్టుల చారు బద్ధతి
ఘట్టిగ రండి రెండి రతికాంతునితండ్రి నెదుర్కొనంగనుఁ.

౨. వచ్చిరి పెండ్లివారు సతివైభవతఁ హరిచిత్తు పుత్తితో
వచ్చిరి పాండ్యచోళనృపవర్యులు గొల్వఁగ రంగభర్త దా
వచ్చెను ధన్వినామపురివాసులునైన తదీయవ్రాతముర
వచ్చిరి చూడఁటోపుదము వైశమరమ్మని జేరఁబిల్వఁగఁ.

౩. విని మది సంతసింపుచును వేగమె తా విజమందిరంబులగా
ఘనమ్మడుగంధతోయముల కల్పదముఁ వెసఁ జల్లి చక్కఁగఁ
పనిఁబడి ప్రౌఢకామిమలు బంధురమౌ క్రికరంగవల్లులు
న్ననువుగఁదీర్చి కామిను లలంకృతులై రిటుఁ జూచు వేడుకఁ.

చ. కనకవినూత్నరత్నమయకల్పితమై పొలుపొందు కట్టముల్
మన మలరంగ గైకొని యమాత్యులు భృత్యులు భూవరేణ్యులు॥
గన నెదురేగి రందరును కాంతునితండ్రిని గాంచి మ్రొక్కిడ॥
వినయముతో నొసంగగను వేడ్కయు సంధిల గైగొని వెస॥

చ. అమితప్రమోదత॥ హరియు సందజరాజవిమానరూఢుడై
రమణులునల్పు రంత యనురాగముతో నిరుపార్శ్వమందున॥
గుమిగొని చేటికొఘములు కూర్చితో ము॥ వెనువెంటనంటిరా
తమతమ వాహనంబులు సుదారత నెక్కిరి యంద రప్పుడు॥

ఉ. మంగళతూర్యరావము లమందగతి॥ జలగంగ నాట్యముల్
అంగన లింపొసంగగను నాడగ సత్కవిపించిమాగధుల్
పొంగుచు నన్ముఖంబునను పొల్చుగ హెచ్చరికల్ యొనర్చుగ॥
రంగవిభుండు వచ్చె కరురాజసము॥ దళకొత్త వీటికి॥

సీ. పవనసన్నటిఘృణుల్ దనరు దామోదః
గోపురద్వారంబు కోర్కెలలర
జొచ్చి తా మటుఁ దాటి సురచిరంబగునట్టి
సప్తప్రపంబులు సరభసముగ
గడచి కక్ష్యవతుల్ గనుచు తీవితో రాగ
పారాంగనామణుల్ భాసురముగ
కర్పూరహారతుల్ కదలి నెడనెడ నివ్వ
మరికొంద రంగనల్ మక్కువతోను

గీ. కుందకోంకలక్షతల్ గుప్పఁగాను
అంతిపురమధ్యమున కేగి సంతసమున
గోదసతి కేలుఁబట్టుక కుసుమశరుని
జనగుడగునట్టి శ్రీరంగళాయి యపుడు.

క. అంత న్నంతిపురాంగనామణులు దాహార్షస్థితిఁ గూడుకన్
స్వాంతంబందుల సంతసంబలరఁగా సౌహార్ద్రకంఠేరి శ్రీ
కాంతుఁ “కన్నుల లేమిఁదీర గనుచుఁ” కౌతూహలోపేతులై
త్రాంతిఁ దోయిడ నుప్రసూనపుసరుల్ బాగోప్పఁగఁ గుప్పఁగఁ.

చ. నిరి భువి నీళ లంతటను చిత్తమురంజిల పెండ్లికూతురిఁ
హరి నటు భద్రప్రితికను నందునఁ జక్కఁగ నిల్వఁజేసియుఁ
వరపగు మౌక్తికాక్షతలు వందగ మూర్ఛములందు నిండగ
న్నరుదగు భర్మవల్లెరము నందుననుఁ “వదిబాలు” చక్కఁగాఁ.

చ. వదిలముగాగ వల్లెమున భామినులు నిద్దఁజేసి యంతటఁ
ముదితతొగూడి యందరును ముచ్చటలాడుచు సుస్థిరంబుగఁ
విదితముగాగ నవ్యమణిపేదికయందున నుండునంత నా
సదయత రంగనాథుడు హజారముకేగియు చోళభూపరుఁ.

చ. అరసియు వీరలందరికి నర్హములైన గృహంబులెల్ల తా
సరగునఁగాంచి యందులను చక్కఁగనుఁ విడియించుమంచునుఁ
శిరివరు దానతిచ్చినను శేముషిరంజిలి నాతఁ డట్లగఁ
కరముదలిర్ప నందరను గ్రక్కుననుఁ విడియించి వారికిఁ.

గీ. సకలభక్యభోజ్యవద్రసోపేతమౌ
రసరసాన్నములను రమణు లిడఁగ
కరమెలర్పఁగాను కట్టడిఁజేసిన
ముదముతోడ భోజ్యములు నొసంగి.

క. చందనకుసుమము తమలము
లందరికి నొసఁగఁ దాల యమలాగమునఁ

నందకధరు నివ్వితవము

పొందుగ గొనియాడుచుండి పొల్పుదలిర్పక.

ప. ఇవ్విధంబున శ్రీవిష్ణుచిత్తాది శ్రీమహాభాగవతదేశికవ్రాతంబును చోళ
పాండ్య మహీమండలాధ్యక్షులగు నృపాలసంఘంబులును నన్నగర
స్థితాశేష చేతననరసారీవ్రాతంబులును అంగరంగాది వైభవంబుల
అనవరత అహర్నిశంబు లత్యంతసౌఖ్యాతిశయంబుల శేవింపుచుండు
నయ్యెడ శ్రీ భూ నీలాదిదివ్యమహిషీనివహంబులు చామరగ్రాహిణీ
సుమగ్రహాది చేటికానివహంబులతోఁగూడి యవ్యధూవరులకు ఏకాం
తోత్సవంబు గావింపం దలంచి తిథి, వార, నక్షత్ర, యోగ, కరణా
నుకూలంబగు నొక్కశుభవాసరంబున రవిశశిమణిఘటితమంటపం
బున పరిమృదితసుప్రసువచూతాశ్వత్థవల్లవంబులుంగూర్చి తోరణం
బులుం గట్టించి బహువిధమంగళతూర్యనాదంబులుం జెలంగ నాదంప
తుల కనకమణిమయఘటిత పీఠంబుల గూర్చుండఁజేసి, కుండ
కుసుమాక్షతల సేసలిడి, కర్పూరనీరాంజనంబుల నివ్వాళులొసంగి,
సంపెంగ తైలంబుల నభ్యంగనంబొనర్చి, అర్చాగరుకాశ్మీరరజంబుల
సల్గాలిడి ఆమలక జంబీరఫల రసకర్దమంబులకా బ్రామి కనక
కలశంబులం గల గొజ్జంగి వన్నీట మజ్జనంబొనర్చి ధౌతచేలంబులఁ
దడియు నడలించి నవీనశృంగారంబు లొనరింపందలంచి వెండియు.

సీ. పేర్మితో ముక్కాలిపీట యొక్కతె బెట్టె
చెలువను గూర్చుండఁజేసె నొకతె
చికురములీ కొనగోర చిక్కుఁదీసె నొకరై
నగరుధూపములిడె నబల యొకతె
ఘంటుటద్దము నెదుట నుంచె నొకరైయు
జారుతెప్పిగనిడె జాణ యొకతె

తిలకంబు నుదుటిపై దీర్చె నొక్కొమ్మయు
నగరుచందన మలదె సతివ యొకతె

- గీ. కనకచేలంబు గట్టించె కాంత యొకతె
రతనముల కంచుకముఁదొడ్డి రమణి యొకతె
సవ్యభూషణములజేర్చె నారియొకతె
శిరియు, భువి, నీళ లనుమతి చేడె లిట్లు.

మ. హరిచిత్రాత్మజ నితైరంగున సతుల్ నారీతి మోదంబుతో
వరపౌ సన్మణిభూషణాంబరములన్ పయ్యారమున్ సంధిలన్
సరసంబైన యలంకృతుల్ సహజులున్ సౌహార్ద్రులన్ జేసి శ్రీ
హరిచెంతన్ పరమార్థిన్ నిలిపిరి న్నార్యుల్ మదిన్ మెచ్చఁగాన్.

ఉ. అంతట యమ్మహామహాలు హస్తత వైదికలౌకికక్రియల్
స్వాంతమురంజిలన్ జరిపి సర్వసుహృజ్ఞనసంయుతంబుగా
వంతగ భక్ష్యభోజ్యములు వేడ్కదలిర్చు యొసర్చి లెస్సగన్
సంతస మందుచుండుతరి సత్వర భానుఁడు గ్రుంకె నయ్యడన్.

చ. తిమిరముగప్పె సర్దికల దివ్యతరంబుగ మింటతారకా
నముదయమయ్యెను స్మలయజానిలు డల్లసవీచె నయ్యెడన్
హిమకరు పూర్వదిక్తటము నేగగదోచెను జ్యోత్స్న యంతటన్
ప్రమదజనౌఘముల్ మిగుల భాసురమై విలసిల్లె సుర్వరన్.

వ. అంత నాశుభవాసరనిశీధి ప్రథమయామావళిష్ట కాలంబున.

క. ఉత్తమవ్రతులగు స్వత్కుల
ముత్తైదువ లెల్లఁగూడి ముద మెద నొదవన్
పొత్తుల దంపతు లిర్వుర
హత్తుగ భుజియింపఁజేసి రసురాగమునన్.

క. పథువరులచేత నప్పుడు
బుధజను లనురాగమునను పొలుపొందుగనుఁ
మిథునవిడెంబులు నందుక
ప్రథమసమాగమము కాజ్ఞభావ మొసఁగియుఁ.

చ. చనిన యనంతరంబునను చయ్యన ప్రౌఢసఖీజనంబులుఁ
చునసిజులేళి కింపయిన మందిరమందున జాళువాపతం
బనువుపడంగ గట్టి యతిహర్షత సంపెగతైలదీపముల్
యునిచిరి కొంద రంగనలు నుల్లమునందుల సంతసింపుదుఁ.

చ. నిగనిగకాంతులుఁ దనరు నిద్దపు టద్దపు మంటపంబునఁ
పగడపు దారుతర్వడిని బట్టి యమర్చిన కోళ్ళయందులఁ
జిగి దళుకొత్తు కుందనము జెక్కిన పద్మైలమర్చినట్టి యా
సొగసగు జాళవారుచుల శోభిలుపట్టున యల్లినట్టియుఁ.

ఉ మంజులమైన దోమతెర మంచముమీదట హంసతూలికా
పుంజము చక్కఁగా చదరి పొల్చుగగూర్చిన పట్టువర్పుపై
రంజితమైన సుప్రసవ రాజమునఁ పొలుపొందు శయ్యనుఁ
కంజదళాక్షి డుండుటకు కాంతులు మున్నె రచించిరంతటఁ.

క. శ్రీమహాళ చాత్రినీళలు
చామరగ్రాహిణియునాది సఖరాండ్రెల్లఁ
ప్రేమమున పెండ్లికూతును
తామందరుఁ డాయవచ్చి తాత్పర్యముగఁ.

చ. అరసియు నవ్వమోములతో హస్తయుగంబుల మేనునిముచుఁ
సరసముగాగ నిట్లనిరి సాధ్వీరొ! నీమది నేరికోరి ముఁ

వరునిగ నోచినట్టి వ్రతవాంఛితయర్థము నేడు చేకురె
న్నరమర యేల నింక యనుమానము యేటికి లెమ్ము రమ్మికా.

క. అనియిటు వారనుమాటలు
వినియును విననట్లుఁగాను వివశత నొందక
మనమున ప్రీతి బెనంగొన
తనువున పులకలును నొదవ తనుమధ్యయటుకా.

చ. అరసియు విష్ణుచిత్తసుత యానన మించుక వంచి సిగ్గునకా
మరుఁగుచు వారితో బదలుమాటలు నేమనఁజాల నేరకకా
తెరుచునుండు నత్తెరఁగు దెల్పియు వారలు పేర్మినంధికా
తరుణిని కొఁగిటకాబొదివి తామటు దోడ్కొనివచ్చి రప్పుడుకా.

క. సుందరు లందరు కేళీ
మందిర మటుఁ జేరవచ్చి మానిని నపుడుకా
పొందుగ విరిశయ్యునుఁగల
మందరధరు నన్నిధానమందున నిలుపకా.

క. పతిమేన సతియుచేతకా
సతిమేనకా పతియుచేత స్రక్పందనముల్
చతురత సతివ లలంకృతి
హితమతిఁ గావించి రపుడునింపుదలిర్చకా.

క. అలరుచు తమలములట్లుగ
పొలుపొందుగ నొసఁగజేసి పూబోలులటుకా
మెలుకవగను కరసంజ్ఞల
తలుపుల నిటుమూసి వేగ తామటుఁదొలఁగకా.

చ. పనిగల దిప్పుడే మగుడి పాల్పడివేగమె వత్తు నే ననికా
చనెనొక ప్రౌఢకామినియు చయ్యన దానిని విల్చి వేగమే
జునుగకవత్తునంచుఁ జనె సుందరి యొక్కతె దానివెన్నొనికా
చనిరటు నొక్కరొక్కరును సౌంజులుఁజేసుక మెల్లమెల్లగాకా.

క. ముదితలు నీక్రియ క్రీడా
నదనంబటు వెడలిచనిన శరజాక్ష డటుకా
సుదతిని కౌఁగిటఁ జేర్చఁగ
మది నమ్మక జున్నుచుండు మాడ్కియు దెలియకా.

ఉ. అంతకుమున్ను తా కలలొయందును గన్నడి కాంతు క్రీడలకా
స్వాంతమురంజిలకా గలసి చౌర్యతగా నటుదొల్లిపోవుటకా
యింతియు నమ్మకున్నదని నిచ్చను నావిధమెల్ల దెల్పి యా
కాంత ముదంబునొందగను కంజదళాక్షఁడు ప్రేమసంధిలకా.

క. లీలామానుషయాకృతి
వాలాయముగాగ దాల్చి వరపర్ణిని తా
చాలావేడుక లలరఁగ
లాలించెను సౌఖ్యరతుల లాఘవముగనుకా.

క. బాలా యీలా గేలా
చాలా నీమదిలో నమ్మజాల వదేలా
దోలాయమానమౌ టిది
మేలా నామాట నీవు మెచ్చ వదేలా ?

క. తరలాక్షి నీయడకా మది
నరమరసేయకను నేను ననురాగమునన్

శిరి, భువి, నీళలతోడను

సరిసమముగ నేలుకొందు సంశయమేలా ?

చ. అని తన పాణిపల్లవము సంబుజనేత్రి శిరంబుమీదటన్
కరమనురక్తితో నిడియు కౌగిటఁజేర్చుక నమ్మఁబల్కినన్
మురియుచు మోమునెత్తి మురమోహనుఁ గాంచి స్మితాస్యయౌచు దా
నరమరలేక నిట్లనియె హర్షము నెమ్మది నివ్వటిల్లగాన్.

చ. కరుణవిధేయ మీకృపను గంహ్వరి నేనుదయించుటాదియున్
మరువ కహర్షిశం బెప్పుడు మానసమందుల మీపవాబ్బమున్
నిరతము నేస్మరింపుచును నీక్రియ నుండుట దెల్పిదెల్పని
క్కరణిని యిన్నినాళ్ళు కడగంటను గన్గొనవైతి వేమనన్.

చ. అని మృదునిష్ఠురోక్తు లిటు లాడిన లేమనుఁ గాంచి శ్రీధరుం
డనియె ప్రియంబుసంధిలఁగ నబ్జదళేక్షణ నీవు బాల్యమున్
జన తలిదండ్రులొజ్జలలొ చక్కగనుండుట యిన్నినా ళ్ళిటున్
చనుటయు తప్పుగాగొనక స్వాంతమునందుల మర్వకెన్నడున్.

కం. నామది బ్రాంతియు నీయెడ
నేపియు లేదంటి పకట యటుగాకున్నన్
చామరగ్రాహిణి వీయడఁ
లేమనిపంపుటయు నీకు నెరుకనులేదా.

క. అని తన యంతర్యార్థము
వనితయు వినఁగాను నిట్లు పలుకుచునుండన్
విని మగువ తనదు మదిని
న్ననుమానముఁదీరి చాల హర్షమునొందెన్

మ. అనురాగంబున భర్తృవాక్యములకుఁ హర్షంబు సంధిల్లఁగా
వనితారత్నము తత్పదాబ్జములపై వ్రాలఁగని న్నావుడుఁ
తన పాణిద్వయి నెత్తి కౌగిట యటుఁ దాక్షిణ్యముఁ జేర్చుకఁ
మనసుఁరంజిల నూరుపైనునుచుకఁ మైకేలను న్నిమ్రుచుకఁ.

ప. అలరులశయ్యఁజేర్చి ముదమంద నవోధను ప్రాధయౌనటుఁ
జలజదళాక్షు డంత రతిశాస్త్రనియాధత బద్ధనైపుణ
న్నలవడగాగనుం గలసి యైక్యమునై మది సంతసింపుచుకఁ
సొలపునసొక్కి యిర్వురును సుప్తతనొందిరి పేర్మితోడుతఁ.

ప. అంత నాదివసావసానఅవశిష్టకాలంబున,

ఉ. అత్తరి తెల్లవారె హరిజాంతుని సత్కళజారె ఛాంతపున్
మొత్తము దూరె తారకల ముర్వునుదీరె రథాంగకోటికిన్
హత్తిన వంతదీరె మకరాంకుని దుందును జారె జారవు
స్మృతతతారె చాతకపు మండలి కూరుకుఁజేరె నియ్యడఁ.

చ. రలువల నిద్రబుచ్చి ఘనగాఢతమంబునుపుచ్చి తమ్ములఁ
మెలఁగిన కీడుఁద్రోచి మరుమేపరిరాయనినెత్తి పువ్వునుఁ
వెలవెలఁజారఁజేసి విరివియైని బింకమడంచి వెన్నునిఁ
వలపలికంటిబిడ్డదును వారకఁ దోచెను తొర్దిశాద్రినిఁ.

చ. వలపులరేనిజోడు తెరవాటున దుందువిటావిటావలీ
కలతలరద్దు నింకకొరగావని చాటెడుమాడ్కిగాగనుఁ
కలకలమంచు నన్నగరకానలకేకికుకీపికావళుల్
పలుకఁగజొచ్చె నర్థిళల భానుఁడు ప్రాగ్విదోచనత్తరిఁ.

ఉ. చక్కెరవింటివాని పగసాగదుగావున మీర లింకనుఁ
మక్కువ గుట్టుజేసుకొని మౌనత కేళిగృహంగణంబులఁ

చక్కగవెల్వడంచు నని చాచెడుకైవడి మాటిమాటికిఁ
కుక్కుటజాలమెల్ల తమ గూళ్ళనువెల్వడి యార్పటించగాఁ.

గీ. విష్ణుచిత్తతనయ విశ్వంభరుండును
సౌఖ్యరతుల తననుసరకుఁగొనక
కలసియునికి యరసి కాయజానెమ్మోము
వెల్లఁబోవుమాడ్కి తెల్లవారె.

వ. ఆనమయంబున.

క. బారులుగట్టియు సింహ
ద్వారంబుననుఁ తదీయ దాస్యచయంబుల్
వారకనిల్చియు తమతమ
నేరుపు సంస్తుతులుఁజేయ నిదురలు దెలియఁ.

చ. కలువలుగేరు కన్గవలు కాంతుని తండ్రియు విచ్చి నలైసల్
అలరుచుగాంచి రొగిటను హత్తుకయుందెడి పల్లవాధరిఁ
మెలకువసేయఁగా దలచి మెల్లన ముంగురులెల్ల కేలనుం
దొలుపుగఁ జక్కఁజేసి యటు పువ్వులపెజ్జయు డిగ్గి నయ్యడఁ.

క. తురంగంబు పాడిఁమొదవును
కరిముకురము వేశ్యకన్య కలకాత్తి వెనఁ
శిరివరుడు తొలుతగాంచియు
సరగున గృహసీమ వెడలు సమయమునందుఁ.

ఉ. అందముగాగ యన్నగరి హర్యములందలి ద్వారసీమలఁ
దుందుభిశంఖకాహళులు తూర్యరవంబులు దివ్యగానముల్
క్రందుగ్రమోయఁగా వినుచుకేళిగృహంబును లేమతోడుత
న్నిందిరవల్లభుం డపుడు నింపుగ వెల్వడివచ్చు నత్తరిఁ.

క. పాలాక్ష పద్మభవులును

నాలించి ముదంబునొంది యనురాగమునఁ

వాలాయంబుగ నభమున

పాలుబడిన్ వచ్చి నిలిచి భావుకమతితోఁ.

గీ. రంగధామమహిమ రమ్యంబుగావిని

యుల్లమందు చాల సుత్సహించి

కరములొగ్గి నుతులు గావించి మ్రొక్కుచు

విబుధులలర కుసుమవృష్టి నపుడు.

వ. ఆ సమయంబున.

క. కావేరి చంద్రపుష్కరి

పావనమౌ నదులజలము పాల్పడివేగఁ

కోవిదముఖ్యులు దెచ్చియు

శ్రీవరు కర్పింపఁ గొనియు చిత్తంబలరఁ.

క. ప్రత్యూషఃకాలవిధులు

సత్యానక్తతనుఁదీర్చి యనురాగమునఁ

భృత్యామాత్యులుఁ గొల్వఁగ

ప్రత్యానక్తతను శౌరి భాసిల్లె కడుఁ.

చ. కరకరు డంత పూర్వనగగంహరి వెల్వడివచ్చు నత్తరిఁ

శిరివరు డంత యంతిపురి శీఘ్రత వెల్వడి కొల్వనింటికిఁ

కరమనురక్తితో నరిగి కాంచనసన్మణిపీఠమందునఁ

శిరిభువినిశగోదలతో శేముషిరంజిల నుండునయ్యడఁ.

మ. పరివారంబుతో పాండ్యచోళనృపతుల్ పద్మాక్షపాదాబ్జముల్

కరయుగ్మంబులబట్టి మానసములో కాంక్షల్ మదిఁ దీరఁగా

వరదుండై యభయంబొసంగి సగుఱువాంఛార్థముల్ నిచ్చిదా
పరమార్థి కృపజేసి యాజ్ఞానోసగఱ భావంబు రంజిల్లగాఱ.

చ. అమితప్రమోదతఱ నృపులు యాత్మనివేశముకేగ నిందిరా
రమణుని యాజ్ఞఱగాంచి యనురాగముతోడుత నప్పరీజనుల్
తమతమ మందిరంబులకు దారసుతాదిసుహృజ్జనాతో
క్రమముననేగియుండి రటు కంజదళాక్షిని లీలలెన్నుచుఱ.

ఉ. అంతట విష్ణుచిత్తు డతియార్తతో వరపుత్రికామణిఱ
స్వాంతముంజిల స్మరసి చాలప్రియంబుగ గారించి స
త్రాంతిగనుంగొన న్నినియె పట్టిరా నీమది చింతసేయకఱ
సంతసమంది మాకిపుడు చక్కగ యాజ్ఞానోసంగు మింటికిఱ.

ఉ. అమ్మరొ నీపు బాల్యమున యందుననుండియు యమ్మహామహుఱ
నెమ్మది గోచరుండుటచె నీరజగర్బుడు సట్ల తామదిఱ
మిమ్ములగూర్చె నీమదిస మెచ్చుము యింక విచారమేటికిఱ
సమ్మదమందుచుఱ కలసి సౌఖ్యసుఖంబుల నొందియుండుదీ.

చ. అని యిటు నవ్వదూవరుల కార్తితో శ్రీహరిచిత్తమౌనియుఱ
దీనయనయానురాగమున వేడ్కదలిర్పఱగ వారితోడనుఱ
మనమలరంగ జెప్పుచును మర్కువ పుత్రినిగాంచి యమ్మ నీ
మనమున యాదియుంచు మొకమాటయు దెల్పెదనంచు నిట్లనెఱ.

చ. పతి హితుడయ్యె మాకెవరి బాధ్యతయేమ నహంకరించకఱ
మతి సతికాంతదాతతను మానక శ్రీభువినిశలందునఱ
సతతము నైక్యముఱ మెలఱగి సౌఖ్యమువారలనాజ్ఞమీరక
న్నతులితభక్తియుక్తులను నందనుబాయక నుండగావలెఱ.

చ. సుదతులకెల్ల భూషణము జొచ్చినయింటికి పుట్టినింటికిఁ
త్రిదశులుమెచ్చ కీర్తియును దెచ్చుటయే పరమార్థమంచు నీ
మది నిది దప్పకెప్పుడును మక్కువతోడ సుహృజ్ఞ నాదులుఁ
విదితముగాగ మెచ్చుకొన వేడ్కతో నీవు మెలంగఁగాదగుఁ.

చ. అని యిటు నిష్ఠుచిత్తు డతి హర్షముఁ బట్టికి సత్యధర్మము
ల్లనుపడగంగదెల్పి యటు నాయమచేత యనుజ్ఞగైకొనిఁ
చని శిరి డాత్రి నీశలను చక్కగగాంచి మనస్సురంజిలఁ
వినయమెలర్ప నిట్లనియె పెన్నుడు గన్గొనుచుండ నావుడుఁ,

ఉ. కన్నియ ముద్దరా లబల గానియు ప్రాజ్ఞతనే మెరుంగదుఁ
మన్నన మీసహోదరిగ మక్కువగల్గియు నేర్పునేరముల్
తిన్నగదెల్పి బుద్ధియును దెల్పుడుదాకను దిద్దుకోదగు
న్నన్నిట మీదె భారమును నొననవల్సినదేమి యింకనుఁ.

చ. అని కడుదైన్యముఁకనుల నశ్రుకణంబులు జార పట్టిని
న్నొనరగ వారిమువ్వరియు నుల్లమురంజిల నప్పగింపఁగఁ
ఘనతరపేర్మి వారటను గ్రక్కున కౌఁగిటఁజేర్చి యామనుం
గనుఁగొని నీకొమార్తెయెడగా నిటు నీమది చింతయేటికిఁ.

చ. అమితమునైన బ్రాంతితోను మానిని మీరలు నెత్తిపెంచినఁ
మమతచె నింతగా సనుటమాత్రమే మీమదిగల్గు బ్రామికఁ
కమలదళాక్షి నచ్చరణకంజములానయె మీమనంబునీ
రమణీయు యందులఁ మిగుల రంజిలగూర్చె విధాత మున్నిటుఁ.

చ. అనిశము మీసహోదరిగ నాత్మలో బ్రామికయించుడంచు మీ
రనుటకుమున్నె మీమదిలో యట్లుగయున్నదిగాన మీమదిఁ

అనుకువనొందకుడు డని హర్షత వారభయం బొసంగ
యనఘుడు సంతసింపుచును హర్షత శ్రీహరిగాంచి యిట్లనెఱ్ఱ.

క. అఖిలాంతరాత్మయౌటను
యఖిలము నీవెరుగ నిదియు యవనింగలయే
సఖి నీప్రియురాలయ్యెను
యిక నేననవలసియున్న వెద్దియు చెపుమా.

చ. అని యిటు విష్ణుచిత్తు డతియార్తతో వినుపింప నాపుడుఁ
కనికరమొప్పు శ్రీహరియు గౌరతగా నిటు చేరబిల్చుకఁ
మనమున చింతమాను మిక మానిని శ్రీ భువి నీళ లట్ల నా
మనసున పేరులేక కడు మక్కువతో సుఖసౌఖ్యలీలలఁ
దనరుచునుండుగావున ముదంబుననుండుమటంచు బల్కిటఁ.

చ. అనియభయవ్రదానముగ నమ్మునిపుంగపు హస్తమందునఁ
తన కరపల్లవం బిడియు తద్దయు పెద్దయు గారవింపఁగఁ
మనమున చింతఁదేరి సుమమార్గణుతండ్రి పదారవిందముల్
తన నుదురంట మ్రొక్కినను తామరసాక్షిఁడు కేలనెత్తిటఁ.

క. దివ్యమణిభూషణంబులు
నవ్యదుకూలాంబరములు నమ్రతగాగఁ
భావ్యఁడయి పెండ్లివారికి
నవ్యాహతిఁగాగ నొసఁగె నళినాళు డటఁ.

క. పటపత్రకాయ కింవగు
కటకాంగదరత్నమకుట గ్రైవేయాదుర్
పటుతరములైన తొడవులు
నిటలాక్షసఖుండు బనిచె నెయ్యమెలర్పఁ.

- న. జలజదళాక్ష సత్కృపకు సర్వసుహృష్టను లెంతసంతసం
బలరుచునుండు నత్తరిని యంబుజనేత్రియు గోద యిట్లనెఱ
తలపున మమ్ము యేమరియు ధన్విపురంబున నట్టె యుండక
నలరులమాలికల్ గొనియు నార్తితో నిత్యము వేగరావలెక.
- చ. వలపులరేనికై చిలుక వైఖరి ముద్దులుగుల్కు బల్కుచు
పలుమరు తంత్రితో నిటుల భావమునంగల కోర్కెఁదెల్పఁగ
న్నలరుచు నమ్మహామహాదు నాత్మజ కౌగిల గారవించి నీ
తలపునఁ గోరినట్లుగనె తల్లిరొ నీయెడఁబాయకుం డెదక.
- చ. అని యిటు భట్టనాథుడును నాత్మజ నెమ్మది యూరడిల్లగ
వినయసయానురాగమున వేడ్కొదవంగను నమ్మఁబల్కియుం
జనియె సుహృష్టనావళితో చక్కగనాత్మజ యజ్ఞగై కొనిక
ఘనతరళంభకాహళులు కై గనుముందర తూగిమోగగక.
- ప. ఇట్లతిత్వరితయానంబున ధన్వినామపుటభేదనంబు చేరంజనునెడ
సకలసుహృష్టనంబు రెదుర్కొన వటపత్రకాయినన్నిధానంబున కరిగి
యమ్మహామహాదు సేవించి తనచేబంపిన సకలాంబరాభరణంబులు
సమర్పించి శ్రీరంగధాము క్షేమంబు సప్రమంబుగా విన్నవించి
తత్సన్నిధి తీర్థప్రసాదోపజీవనంబుఁగావించి తదనుమతంబుగా
దానసహతుండై నిజనికేతనంబునకుం జని సుఖస్థితిగా విలసిల్లు
చుండె నంత నిక్కడ.
- క. శిరిభువివీళలతోడను
హరిచిత్తుని కూర్మిపట్టి యనురాగమునక
నిరతమునుకూడి యాడుచు
స్థిరముగ వసియించియుండె శ్రీరంగమునక.

- క. శృంగారకరంబగు యీ
రంగవిలాసంబు నెవరు ధమ్మముగాగఁ
పొంగుచు చదివిన విన్నను
మంగళకరమైన యశము మహిమొందుదురఁ.
- క. అని యిటు యతిరాజేంద్రుఁడు
మనమలరంగ నఖిలయార్యమండలికెల్లఁ
చినుపింప వారలు స్విని
మనతరసంతోషభక్తి కలితాత్ములునై.
- చ. అలరుచునుండి రంచు నిటు నార్యులు నెల్లను నానతిష్ఠగ
న్నిలపయి నీవ్రబంధమును నింపుగ భాను శశాంక తారకల్
వెలియుచునుండునందనుక వేడ్కదలిర్చుచు సుస్థిరంబుగఁ
పొలుపుగనుండుఁగాపుతసు భోగిసగాధ్యుని సత్కటాక్షముఁ.
- ఉ. పత్రితురంగ పాండుసుతపౌత్రభయంకరబాణభంజనా
క్షత్రియపైరిగర్వహర సారససంభవభాండగర్భితా
యత్రిజమౌళిచిత్తచలనాకృత చారుశరీర సుందరా
పోత్రి మృగాంగరూపవహ పూర్వసురేంద్ర కుమారరక్షణా.
- క. శక్రాయుధ హరవాహా !
శక్రాహ్వయ రాజశయన శతధృతిజనకా !
శుక్రాక్షి దళిత కరనఖ !
శుక్రశిఖానికరపానకుంభద్విభవా !

విమతజనవిదారా ! వేదవైద్యప్రచారా !
సమరవిజయధీరా ! సాధుహృత్సంవిహారా !

అమరసుజనరజై : అబ్ధిరాట్నూతివజై :

శమితనకలపాపా : శాశ్వతానందరూపా :

గ. ఇతి శ్రీమద్వేంకటలక్ష్మీనృసింహ వరప్రసాద లబ్ధి గీర్వాణాంధ్రో
భయభాషాకవితావిచిత్ర విదేహరాజకన్యకాఘ్నదయాది షోడశమహా
గ్రంథబంధురాలంకారనిర్మాణపారీణ ఘనయశోబంధుర మౌద్గల్య
మహాఋషిగోత్రపవిత్ర వేంకటదేశికపౌత్ర కుమార వేంకటాచార్య
పుత్ర మరింగంటి వేంకటనృసింహాచార్య పరచితంబైన గోదావడూటీ
పరిణయంబను శృంగారప్రబంధంబునందు తృతీయాశ్వాసము
భాశిల్లును.

సంపూర్ణము

స్వోచ్చిష్ట మాలికాబంధ గంభీరంధురసింధవే
విష్టుచిత్తతనూజాయై గోదాయై నిత్యమంగళం

శ్రీ నీలగిరి రాజధానిగా విలసిల్లు
 రామగిరిక్షేత్ర ఛామముగను
 మంటపప్రాకారమాన్యత వెదజల్లు
 గిరిరాజ మిదె రత్నగిరియుగాగ
 రిపుల శిక్షించి ప్రేమపు భక్తరక్షతై
 శ్రీరామువై కృపఁజూపినాపు
 రామతారకమంత్ర రాజశక్తిని జూపి
 మద మత్సరంబుల మాన్వినాపు
 చంచలచిత్తులఁ జైతన్యులఁ జేయ
 ద్రవపదార్థము భక్తిఁ ద్రావినాపు
 స్వార్థపరులకు పారమార్థ చింతనలిచ్చి
 మిత్రభావము, సత్యసూత్రమిడితి
 భయ, భక్తియుత సీతి నియమబద్ధుల ప్రియో
 క్తుల నేర్పి ఫలమిడ గలిగినాపు
 లక్ష్మీమతల్లి మా పక్షముండుటచేత
 పాలించితిది రఘుపతి : సరేంద్ర
 లింగభేదములేని యనంగజనక
 చులకనగ నీదు చల్లని చూపుజూచి
 గా : తరించితి మిక లేదుగా : భయంబు
 తపము ఫలియించె సీతాపతే : రమేశ : :

రామగిరిక్షేత్రము
 వల్లగొండ
 2-5-1958

ఇట్లు
 భగవద్దాసుడు
 ఆ. మ. శ్రీరంగాచార్య
 కనగల్లు

